

Tomasz Żylicz

# Polska ekokonwersja

WARSZAWA 2024

ISBN 978-83-968594-2-6

Wydawca:

Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko

Skład:

Agencja Wydawnicza Ekopress

Copyright by:

© Tomasz Żylicz, 2024

© Fundacja Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych, 2024

# Spis treści

---

<b>Wstęp</b> .....	5
<b>Prehistoria</b> .....	6
Precedens boliwijski .....	6
Ekokonwersja fińska .....	10
<b>Przygotowania</b> .....	12
Negocjacje z Klubem Paryskim.....	12
Przygotowania wewnętrzne .....	14
Konfrontacja dłużnika z wierzycielami.....	18
Organizacja EkoFunduszu.....	23
Praca nad wierzycielami.....	25
Tworzenie EkoFunduszu .....	27
<b>Początki (lata 1992-1997)</b> .....	30
Procedury wyboru projektów.....	30
Tworzenie organizacji.....	33
Pierwsze projekty.....	34
Rok 1993.....	37
Lata 1994-1997 .....	40
Sektorowy rozkład projektów .....	43
Geograficzny rozkład kontraktów.....	44
Raport KPMG a kryteria wyboru projektów.....	46
Wielka powódź 1997 .....	49

<b>Rozkwit (lata 1998-2005)</b> .....	<b>51</b>
Reputacja.....	51
Życie po życiu? .....	53
Stabilizacja .....	54
Rada a Zarząd .....	56
Zmiana siedziby.....	59
Obszary działania .....	60
Skala dofinansowania .....	62
<b>Zamach (lata 2006-2007)</b> .....	<b>66</b>
Obce ciało.....	66
Zmienione warunki.....	69
Uczciwość .....	70
Końcówka .....	72
<b>Schyłek (lata 2008-2012)</b> .....	<b>73</b>
Restrukturyzacja długu .....	73
Ostatnie projekty.....	74
Zamykanie Fundacji.....	77
<b>Dorobek</b> .....	<b>79</b>
Dodatkowość .....	79
Efektywność kosztowa .....	81
Ochrona przyrody .....	84
Międzynarodowość .....	85
Inwestowanie w kapitał ludzki .....	87
Repliki .....	88
Raport Ernst & Young.....	89
<b>Bibliografia</b> .....	<b>92</b>
Załącznik 1. Projekty EkoFunduszu.....	94
Załącznik 2. Rada oraz Zarząd EkoFunduszu w poszczególnych latach .....	175

# Wstęp

Ochrona środowiska w Polsce na przełomie XX i XXI wieku miała okazję skorzystać z unikalnego mechanizmu, jakim jest zamiana długu na cele ekologiczne. Minęła już dekada od zakończenia działalności EkoFunduszu, który wdrażał ten mechanizm. Niniejsza praca służy syntetycznemu zebraniu informacji na ten temat. Nacisk położono w niej na aspekty ekonomiczne i polityczne. Uzupełnia wcześniejsze publikacje (np. *Fundacja 2010*), które znacznie obszerniej poruszały aspekty ekologiczne działalności tej fundacji.

Praca składa się z siedmiu rozdziałów uzupełnionych dwoma aneksami, gdzie znaleźć można kompletną listę projektów oraz składy organów zarządzających EkoFunduszem.

# Prehistoria

## Precedens boliwijski

---

W 1987 roku świat obiegła informacja, że w Boliwii dokonana się ekokonwersja (po angielsku *debt-for-nature swap*). Polegało to na tym, że 650 000 USD długu, jaki ten kraj miał wobec CityCorp, dużego banku amerykańskiego, zostało wykupione przez amerykańską organizację pozarządową o nazwie Conservation International, która następnie zwróciła się do rządu boliwijskiego z propozycją, by zamiast oddawać jej pieniądze (jako aktualnemu wierzycielowi tej części długu), wydać ekwiwalent lokalnie na ochronę rezerwatu Beni. W rezerwacie Beni – uchodzącym za szczególnie cenny pod względem ekologicznym – chroni się obszar źródliskowy Amazonki.

Pomysł takiego rozwiązania w skali światowej pojawił się w 1984 r. Przedstawił go Thomas Lovejoy (1941-2021) z World Wildlife Fund (WWF). Słusznie twierdził, że kraje słabo rozwinięte gospodarczo zmagają się z dwoma przekleństwami. Pierwsze polega na spirali zadłużenia. Permanentnie brakuje im pieniędzy nie tylko na rozwój, ale wręcz na przeżycie. Nie mając z czego zwracać długów, zaciągają nowe i – prędzej czy później – wpadają w pułapkę polegającą na drenowaniu gospodarek z wszelkich środków, które (przynajmniej teoretycznie) mogłyby być wykorzystane na rozwój. Drugie polega na rabunkowej gospodarce zasobami przyrody. Nie znajdując innych źródeł finansowania zobowiązań zagranicznych, dewastują środowisko w nadziei, że dzięki temu uda się coś sprzedać i choćby częściowo zaspokoić wierzycieli. Pomysł Lovejoya miał rozwiązywać oba problemy na raz: oddłużać gospodarki i chronić przyrodę.

Zadłużenie krajów słabo rozwiniętych gospodarczo jest trudne do wyobrażenia. W końcu lat 1980. szacowano je na 1 200 000 000 000 USD, czyli 44% ich łącznego PKB. Aby spłacać długi, kraje te wyprzedawały swoje zasoby naturalne (bo niewiele więcej miały do zaoferowania) w tempie 50 miliardów dolarów rocznie (Beder 1996). Oczywiście można ogłosić niewypłacalność i przestać obsługiwać zadłużenie w ogóle. Ale byłby to krok desperacki, bo bankrutowi nikt nie chce pożyczać pieniędzy. Tymczasem są one mu niezbędne do tego, żeby egzystować gospodarczo. W związku z tym dłużnicy starają się znaleźć takie sposoby na kryzys zadłużenia, które pozwoliłyby na pozostawienie pieniędzy w kraju. Wydawało się, że transakcja zawarta w Boliwii – korzystająca z pomysłu Lovejoya – rozwiązuje ten problem.

Reakcje mediów na precedens boliwijski były entuzjastyczne (Shabecoff 1987). Pisano, że nareszcie w bankach pojawił się jakiś sensowny projekt (bo zazwyczaj chodziło im tylko o to, żeby zarobić więcej pieniędzy). Wydawało się, że w końcu znaleziono sposób na uratowanie przyrody, a jednocześnie na odwrócenie procesu bogacenia się bogatych i ubożenia biednych.

Ochrona rezerwatu Beni była postulowana, i realizowana od dawna. Skuteczna ochrona ekosystemów tego typu wymaga wielu działań (w tym regulowania ruchu turystycznego), ale przede wszystkim ograniczenia kłusownictwa. Lokalni mieszkańcy, zmagając się ze skrajną nędzą, ścinają drzewa i zabijają zwierzęta nie dla rozrywki, ale po to, żeby dać swoim rodzinom szansę przeżycia. Zwalczając kłusownictwo, ogranicza się więc ludziom szansę przeżycia. Wszyscy doskonale o tym wiedzą, więc służby ochrony przyrody nie tylko nie mogą, ale czasem nawet nie chcą być skuteczne. Gdyby jednak zatrudnić za pieniądze budżetowe dotychczasowych kłusowników w charakterze ochroniarzy, to zyskałaby na tym nie tylko przyroda, ale zyskaliby również lokalni mieszkańcy. Wzmocnienie ochrony ekosystemów w rezerwacie Beni właśnie miało polegać m.in. na tym, żeby umożliwić dotychczasowym kłusownikom czerpanie dochodów

z ochrony tego, co wcześniej niszczyli. Ktoś jednak za to musiał pła-  
cić i wydawało się, ekokonwersja to zapewni.

Warto bliżej przyjrzeć się ekokonwersji boliwijskiej. Przede  
wszystkim jej skala była bardzo skromna; dotyczyła umorzenia zale-  
dnie 650 000 USD długu, który w sumie był wtedy kilka tysięcy razy  
większy. Nie rozwiązywała problemu zadłużenia, choć dawała na-  
dzieję, że dobry przykład zostanie powtórzony przez innych. Nie jest  
też jasna wielkość transakcji. Conservation International wykupiła  
650 000 USD, ale zapłaciła tylko 100 000 USD. Było to możliwe dla-  
tego, że na rynku wtórnym dług boliwijski tylko tyle kosztował; sza-  
cowano prawdopodobieństwo jego odzyskania na 15%. Gdyby jego  
poprzedni właściciel, czyli bank CityCorp chciał odzyskać pożyczone  
pieniądze, to z prawdopodobieństwem 85% nie dostałby niczego.  
Nie wiadomo, czy Conservation International domagała się od rządu  
boliwijskiego wydania na rezerwat Beni ekwiwalentu 650 000 USD  
(tyle, ile był wart nominalnie darowany dług), czy ekwiwalentu  
100 000 USD (tyle, ile ów dług był wart na rynku wtórnym). Wydaje  
się, że Conservation International nie należała na wielkość nomi-  
nalną.

Ekokonwersja stanowiła inicjatywę sektora prywatnego, ale  
miała oficjalne poparcie. W 1987 r. rząd USA wyasygnował 150 000  
USD dotacji na rzecz wsparcia rezerwatu Beni. A zatem w sumie rząd  
boliwijski miał zwiększyć swoje zaangażowanie w ochronę przyrody  
o ekwiwalent (w lokalnej walucie) co najmniej 250 000 USD.

Można byłoby się z tego cieszyć, gdyby nie fakt, że (poza dotacją  
rządu amerykańskiego) w rzeczywistości nie nastąpił przepływ pie-  
niędzy z USA do Boliwii. Jeśli przyjrzeć się szczegółom transakcji, to  
w istocie miały miejsce dwa niezależne ruchy pieniędzy: osobno je-  
den w USA i osobno jeden w Boliwii.

W USA bank CityCorp podarował organizacji Conservation Inter-  
national 100 000 USD, za które kupiła ona na rynku wtórnym 650 000  
USD długu, jaki Boliwia kiedyś zaciągnęła. Samemu bankowi nie  
wolno wykupywać na rynku wtórnym swoich wierzytelności. Dług  
boliwijski został wykupiony z zamiarem jego umorzenia. CityCorp



ogłosił więc, że – z powodu trudności z odzyskaniem pieniędzy – poniósł stratę w wysokości 650 000 USD. O tyle został pomniejszony jego zysk, co przełożyło się na niższy podatek. Rząd amerykański odnotował więc niższe przychody budżetowe. Spowodowało to konieczność ściągnięcia utraconej kwoty od innego podatnika, albo – co na jedno wychodzi – zrezygnowania z wypłacenia komuś dotacji. Innymi słowy, podatnik amerykański musiał zrekompensować mniejsze obciążenie podatkowe banku CityCorp. Przeciętny podatnik amerykański jest mniej zamożny niż CityCorp. Można więc uznać, że biedniejsi podatnicy subwencjonowali bogatszych.

Z kolei w Boliwii budżet musiał znaleźć ekwiwalent 100 000 USD (albo więcej) na rzecz wzmocnienia ochrony w rezerwacie Beni. Jest to niewątpliwie szczytny cel. Ale w Boliwii panuje bieda, a jej budżet jest bardzo napięty. Niedofinansowane są szpitale, szkoły, policja, wymiar sprawiedliwości i wiele innych usług, których słusznie domagają się obywatele boliwijscy. Pieniądze na ochronę przyrody konkurują z innymi zastosowaniami, które obywatelom Boliwii mogą wydawać się pilniejsze. Można uznać, że podaż usług dostarczanych przez szpitale, szkoły i wiele innych tego typu jednostek została uszczuplona w celu wzmocnienia ochrony w rezerwacie Beni.

Pieniądze amerykańskie i boliwijskie krążyły w oddzielnych, nie stykających się z sobą obiegach. Żaden przepływ z kraju zamożniejszego do biedniejszego nie nastąpił. Można jednak argumentować, że dzięki ekokonwersji udało się uniknąć czegoś gorszego, a mianowicie przepływu pieniędzy z Boliwii do USA, który musiałby się odbyć, gdyby nastąpiła spłata długu, a przecież nie nastąpiła, bo 650 000 USD zostało umorzonych. Jeśli jednak porównać wartość nominalną z ceną rynkową długu boliwijskiego, to okazuje się, że prawdopodobieństwo spłaty szacowane jest na 15%. Innymi słowy, prawdopodobieństwo, że nastąpiłby przepływ od biedniejszego do zamożniejszego było bardzo małe.

Precedens boliwijski był wydarzeniem dość skromnym. Tym niemniej został odnotowany i poruszył wyobraźnię wielu osób.

## Ekokonwersja fińska

---

Pomysł zaczął żyć własnym życiem i – jak się okazuje – zainspirował działania w różnych zakątkach świata. W 1989 roku Polska była zadłużona w Klubie Paryskim na 33 358 milionów USD. Nazwa Klub Paryski przyjęta jest wobec grupy 17 krajów (Austria, Belgia, Brazylia, Dania, Finlandia, Francja, Japonia, Hiszpania, Holandia, Kanada, Niemcy, Norwegia, Szwajcaria, Szwecja, USA, Włochy i Zjednoczone Królestwo), których rządy gwarantowały pożyczki udzielane przez banki zarejestrowane na ich terytoriach. Finlandia nie była znaczącym dla Polski krajem wierzycielskim. Bankom fińskim Polska winna była 143 miliony USD, czyli znacznie mniej niż 1% całego zadłużenia. Jednak dla niedużej gospodarki fińskiej nawet taka stosunkowo skromna kwota miała znaczenie. Rząd fiński starał się coś z tego odzyskać i wpadł na pomysł swoistej ekokonwersji.

Ekokonwersja fińska dawała wierzycielowi szansę na odzyskanie części pieniędzy, ale była bardzo specyficzna. Polegała na tym, że polski inwestor miał kupować w Finlandii sprzęt ochrony środowiska. Polski minister finansów miał udzielać dotacji na 30% ceny zakupu, zaś kwota tej dotacji miała się odliczać od zadłużenia. Dla osoby niewtajemniczonej mogło to wyglądać sensownie, ale schemat był dziwaczny, a dla strony polskiej niekorzystny.

Po podpisaniu tej niefortunnej umowy, fińscy przedstawiciele handlowi jeździli po polskich miejscowościach i namawiali lokalnych włodarzy na zakup czegoś związanego z ochroną środowiska. Producenci z Finlandii dysponują znakomitą techniką i niewątpliwie mieli sporo do zaoferowania. Ale przesadzili z cenami. Coś, co na wolnym rynku kosztowałoby 10 milionów złotych, chciano sprzedać za 15 mln zł. Polski inwestor liczył, ile miałyby zapłacić po uwzględnieniu dotacji od ministra finansów i wychodziło 10,5 miliona złotych ( $10,5 = 15 - 15 \times 0,3 = 15 \times 0,7$ ), czyli więcej niż gdyby miał to kupić na wolnym rynku. W rezultacie przez pierwszy rok ekokonwersji fińskiej nie udało się znaleźć ani jednego inwestora, który chciałby z niej

skorzystać. Nie pomogły zachęty ze strony dwustronnego polsko-fińskiego komitetu, który miał zatwierdzać projekty.

Zasada przyjęta w ekokonwersji fińskiej ma specjalną nazwę: *tied procurement* (wiązane zakupy). Polega to na regule, że udzielający pomocy – w tym przypadku rząd Finlandii (we współpracy z polskim ministrem finansów) – wymaga, żeby beneficjent wykorzystał przyznane pieniądze na zakupy tylko u niego. Innymi słowy, umorzenie długu nastąpi pod warunkiem kupienia od dostawcy fińskiego. Układ tego typu jest poniekąd uzasadniony, ale skutkuje zazwyczaj zawyżaniem cen o 30% albo i więcej. Jeśli bowiem sprzedawca wie, że nabywca musi kupić od niego, to stara się swoją uprzywilejowaną pozycję wykorzystać i żąda ceny wyższej, aniżeli by zażądał wiedząc, że ma konkurencję. Z tego względu, organizacje międzynarodowe postulują, by zakupy nie były wiązane.

Wiązanie zakupów ma oczywiste wady, ale w wielu przypadkach wydaje się oczywistym, a nawet koniecznym rozwiązaniem. W przypadku powyższego typu ekokonwersji trudno sobie byłoby wyobrazić, że polski inwestor kieruje się ceną oferty i jeśli stwierdza, że od szwedzkiego czy niemieckiego dostawcy może kupić taniej, to od niego kupuje, zaś rząd fiński daruje odpowiednią kwotę zadłużenia. Jeśli umowa jest bilateralna, to w naturalny sposób musi skutkować wiązaniem zakupów. Niepowodzenie ekokonwersji fińskiej stanowiło ważną lekcję dla polskiego rządu przy projektowaniu ekokonwersji zaproponowanej całemu Klubowi Paryskiemu w 1991 roku.

# Przygotowania

## Negocjacje z Klubem Paryskim

---

Po przełomie 1989 roku Polska próbowała się dźwigać z bezprecedensowego kryzysu gospodarczego. Inflacja szalała, a budżet ugiął się pod ciężarem horrendalnego zadłużenia. Skupione w Klubie Paryskim kraje wierzycielskie oczekiwały zwrotu 33 358 milionów USD. Wiedziano, że jest to kwota nie do udźwignięcia przez polską gospodarkę. Rząd RP słusznie utrzymywał, że wina leży również po stronie wierzycieli. Zaciągając pożyczki, polskie rządy w latach 1970. i 1980. powinny oczywiście zdawać sobie sprawę z tego, że w przyszłości nie będzie z czego ich zwracać. Choć zapewne wielu ideologów gospodarki centralnie planowanej wierzyło, że podejmowane inwestycje mają szansę na rentowność. Ale winna jest też i druga strona. Rządy krajów wierzycielskich powinny były wiedzieć, że udzielają gwarancji na zwrot pieniędzy, którego nie będzie.

Wiadomo było, że część kwoty zadłużenia jest nie do odzyskania; pieniądze zostały zmarnowane i nie bardzo wiadomo od kogo miałyby się je ściągnąć. Negocjacje dotyczyły jednak tego, ile miałyby zostać umorzone (darowane), a ile spłacone. Rząd RP domagał się umorzenia 80% długu argumentując, że spłacanie więcej niż 20% długu będzie stanowić zbyt duży ciężar dla gospodarki. Niektórzy wierzyciele byli gotowi nawet na taką skalę operacji. Jednak pod koniec 1990 roku było już jasne, że Klub Paryski jako całość jest w stanie przystać tylko na 50%. Rząd RP zaczął się wtedy zastanawiać, w jaki sposób zatrzymać w Polsce różnicę (80-50%), czyli 30% zadłużenia.

21 kwietnia 1991 Klub Paryski podjął oficjalną decyzję o umorzeniu 50% długu. Pozwolił również, by rząd RP w dwustronnych negocjacjach z wierzycielami występował o możliwość konwertowania dodatkowych 10% (lub mniej) wyjściowego zadłużenia na dwustronnie uzgodnione cele.

Wiele osób było rozczarowanych decyzją Klubu Paryskiego, bo spodziewano się hojniejszego umorzenia. Jednak decyzja Klubu Paryskiego była i tak w istocie dość wyjątkowa. Tylko dwa kraje – Polska i Egipt – zostały wtedy w ten sposób potraktowane. Inne zadłużone kraje miały długi darowane w mniejszym procencie. Nie licząc krajów najbardziej zagrożonych (korzystających ze specjalnych form pomocy), Polska i Egipt zostały więc potraktowane w sposób wyjątkowy, choć każde z innego powodu. Polsce darowano 50% zadłużenia, podkreślając rolę, jaką kraj odegrał w wyzwoleniu Europy spod kurateli ZSRR. Natomiast Egipcjom darowano, podkreślając pozytywną rolę, jaką ten kraj odegrał w walce o oswobodzenie Kuwejtu z okupacji irackiej. Tak więc były tylko dwa kraje – Polska i Egipt – wyróżnione w ten sposób przez Klub Paryski.

Klub Paryski wyraził również zgodę, by Polska mogła dwustronnie negocjować konwertowanie kawałka nieumorzonej części długu. Dla wielu osób było to mało znaczące postanowienie, choć w rzeczywistości również stanowiło istotne ustępstwo. Z zasady bowiem Klub nie zezwala swoim członkom na dwustronne negocjacje, bo nie chce, aby poszczególni wierzyciele konkurowali ze sobą o to, kto więcej pieniędzy odzyska. Gdyby któryś kraj wierzycielski indywidualnie zgodził się na jakieś atrakcyjne dla dłużnika rozwiązanie, to mogłoby to zostać przez owego dłużnika wykorzystane w negocjacjach z innymi wierzycielami. Nie chcąc, by dłużnicy rozgrywali jednych wierzycieli przeciw drugim, Klub ustalił zasadę, że negocjacje oddłużeniowe mogą być prowadzone wyłącznie wielostronnie.

Dlaczego więc zrobiono wyjątek dla Polski? Złożyły się na to różne przyczyny. Przede wszystkim rząd RP silnie zabiegał o ekokonwersję, więc trudno było te starania zupełnie zignorować. Niektórzy wierzyciele mieli nadzieję na konwersję kapitałową (tzw.

*debt-for-equity swap*). Polega ona na zamianie długu na przejęcie części majątku dłużnika. Niemal wszystkie negocjacje oddłużeniowe na świecie na tym właśnie polegają. Wierzyciel zdaje sobie sprawę, że nie odzyska długu w gotówce, ale widzi, że dłużnik dysponuje jakimś majątkiem rzeczowym – np. nieruchomością, kopalnią, albo fabryką. Proponuje wtedy, że zrezygnuje z gotówki w zamian za przekazanie mu czegoś, co jest własnością dłużnika. Konwersja kapitałowa jest zazwyczaj atrakcyjniejsza dla wierzyciela od ekokonwersji, ponieważ daje bezpośrednio namacalną szansę na odzyskanie części pieniędzy. Jednak dla dłużnika jest ona niekorzystna, ponieważ cena, po jakiej coś odstępuje w zamian za darowanie długu jest niższa od tej, którą mógłby uzyskać na rynku. Dłużnicy muszą się godzić na konwersje kapitałowe tylko wtedy, kiedy są niewypłacalni, a zależy im, żeby nie było skandalu związanego z bankructwem.

Decyzja Klubu Paryskiego umożliwiła dwustronne negocjacje, które zapewne wielu wierzycieli spodziewało się spożytkować w celu objęcia majątku rzeczowego. Ograniczona skala tych dwustronnych negocjacji wydawała się jednak nie zagrażać solidarności wierzycieli.

Warto podkreślić, że decyzja Klubu Paryskiego stanowiła odpowiedź na zabiegi rządu RP o ekokonwersję. Natomiast nie wskazywała celów ekologicznych, na które skonwertowane kwoty miałyby być przeznaczane. Sprawę ich przeznaczenia pozostawiała otwartą, dając niektórym wierzycielom nadzieję na dokonanie preferowanej przez nich konwersji kapitałowej.

## Przygotowania wewnętrzne

---

Kiedy rząd RP w końcu 1990 r. zdał sobie sprawę z nierealności 80%-ego umorzenia długu, zaczął nieoficjalnie poszukiwać sposobów wyjścia z dramatycznej sytuacji gospodarczej. Ekokonwersja wydawała się rozwiązaniem, które mogłoby w tym pomóc. W tym celu minister finansów zwrócił się do ministra ochrony środowiska z propozycją opracowania stosownego planu. Sprawa była delikatna i nie

pojawiła się na forum Rady Ministrów. Zamiast tego, Wiceminister Finansów nieoficjalnie zwrócił się do Dyrektora Departamentu Ekonomicznego w Ministerstwie Ochrony Środowiska, żeby obmyśleć, jak sensownie wydać pieniądze z ewentualnie skonwertowanego długu.

Jako ów Dyrektor Departamentu Ekonomicznego wziąłem się do roboty, która wydawała mi się pasjonująca. Wiedziałem o precedensie boliwijskim i o próbach jego wykorzystania w Polsce. Wiedziałem, że WWF eksperymentował z ekokonwersją w Mazurskim Parku Krajobrazowym, ale była to transakcja na niewielką skalę (kilkudziesięciu tysięcy dolarów). Wiedziałem również o niefortunnej ekokonwersji fińskiej. Doświadczenia te kazały zastanowić się nad sposobem odejścia od wiązanych zakupów. Przede wszystkim należało jednak myśleć o zaproponowaniu programu, który by służył ochronie środowiska w Polsce, a jednocześnie był atrakcyjny zagranicą.

W tym celu naszkicowałem zarys programu, który by to realizował. Oparty był on na czterech filarach:

- Zanieczyszczenie powietrza na dalekie odległości;
- Ochrona Bałtyku przed eutrofizacją;
- Ochrona klimatu; i
- Wykorzystanie różnorodności biologicznej na rzecz trwałego rozwoju.

Nie ulegało wątpliwości, że są to ważne problemy ekologiczne w Polsce. Należało jednak zorientować się, czy również społeczność międzynarodowa dostrzega ich doniosłość i czy jest zainteresowana w tym, żeby Polska się na nich koncentrowała.

W skali świata Morze Bałtyckie nie odgrywa kluczowej roli, ale dla krajów skandynawskich – a zwłaszcza Szwecji – jest bardzo cenne. Było zatem oczywiste, że północni sąsiedzi Polski dobrze oceniają drugi z priorytetów. Wiatry w Europie wieją przeważnie z zachodu na wschód, więc emitowane przez Polskę zanieczyszczenia powietrza nie są bardzo dotkliwe dla zachodnich sąsiadów. Tym niemniej od ponad dekady obowiązywała Konwencja Genewska o zanieczyszczeniu powietrza na dalekie odległości, więc sprawa była głośna

i szeroko dyskutowana na forach międzynarodowych. Nie było jeszcze Konwencji Klimatycznej (została przyjęta dopiero w 1992 r.), ale wiadomo już było, że klimat jest katastrofalnie niszczone i trzeba go chronić. Tak więc pierwszy i trzeci priorytet wydawał się dobrze uzasadniony interesami światowymi. Natomiast priorytet czwarty wynikał przede wszystkim z moich kontaktów z polskimi parkami narodowymi. Miały one chronić zasoby bardzo wartościowe, ale niekoniecznie cenione przez ludzi, którym przyszło zamieszkiwać na tych terenach. Wydawało się, że gdyby mieszkańcom unaocznić, jak bardzo są one wartościowe (nie tylko za granicą, bo również dla nich samych), to ochrona stałaby się łatwiejsza i skuteczniejsza.

Zarys programu był obiecujący, ale potrzebny był sprawdzian, czy także poza Polską ma szanse na poparcie. W tym celu zasięgnąłem opinii zaprzyjaźnionych organizacji ekologicznych w Polsce i za granicą, a zwłaszcza WWF. Okazało się, że naszkicowane priorytety trafnie odzwierciedlały to, czym żyje ochrona środowiska na świecie. Po konsultacjach, dokument został przyjęty przez Ministra Ochrony Środowiska w marcu 1991 r. w dwóch wersjach językowych (*Zamiana długu na cele ochrony środowiska* i *Redirecting Debt Service for Environmental Protection Purposes*) jako *Memorandum* i przedstawiony premierowi (Dudek 2019, s. 328).

Dalsze wydarzenia potoczyły się bardzo szybko. 4 kwietnia 1991 r. premier Jan Krzysztof Bielecki powołał Międzyresortowy Zespół ds. Ekokonwersji. Przewodniczył mu Wiceminister Finansów, a członkami byli m.in. przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Ochrony Środowiska. Natomiast 21 kwietnia 1991 r. Klub Paryski podjął wzmiankowaną już decyzję w sprawie restrukturyzacji polskiego długu. W szczególności decyzja przewidywała, że rząd RP może dwustronnie negocjować z wierzycielami dodatkowe umowy konwersyjne.

Decyzja Klubu Paryskiego nie specyfikowała obszaru tych konwersji. Skoro tylko decyzja została ogłoszona, w rządzie nastąpiła erupcja pomysłów na konwersje we wszystkich możliwych sektorach gospodarki. Minister Transportu najchętniej widziałby konwersję na



rzecz budowy autostrad, Minister Rolnictwa – konwersję na rzecz nawozów albo pestycydów, Minister Zdrowia – konwersję na szpitale, Minister Edukacji – konwersję na stypendia, Minister Prywatyzacji – konwersję kapitałową, itd. Premier zarządził, że za parę dni każdy minister przedstawi projekt takiej konwersji. Na posiedzeniu rządu, każdy minister miał okazję zaprezentować swoje pomysły. Jednak wszyscy musieli zgodzić się, że propozycja Ministra Ochrony Środowiska była najbardziej dopracowana i najbardziej obiecująca. Trudno żeby było inaczej. Wszak Minister Ochrony Środowiska pracował nad nią wiele tygodni, a pozostali – tylko parę dni.

Mając konsensus Rady Ministrów, Premier ogłosił decyzję, że odtąd rząd RP będzie przekonywał wierzycieli, żeby godzili się na ekokonwersję. Sprawa zaczęła wyglądać bardzo poważnie. Premier Norwegii, Gro Harlem Brundtland została poproszona o wsparcie polskiej inicjatywy i zgodziła się na zorganizowanie konferencji w Oslo, na której rząd RP miałby okazję oficjalnie zaprezentować swoją propozycję. Życzliwość pani Brundtland miała uwiarygodnić polską propozycję i pomóc promować ją na arenie międzynarodowej. Reputację najbardziej „zielonego” polityka europejskiego potwierdziła parę lat wcześniej, przewodnicząc ONZ-owskiej Światowej Komisji ds Środowiska i Rozwoju, która opublikowała słynny raport pt. *Nasza wspólna przyszłość* (w oryginale *Our Common Future*), propagujący pojęcie trwałego rozwoju (w oryginale *sustainable development*).

11 czerwca 1991 r. premierzy RP i Królestwa Norwegii zorganizowali w swoich stolicach jednoczesne konferencje prasowe, na których ogłosili propozycję polskiej ekokonwersji i poinformowali o planowanej konferencji w Oslo. Jeszcze wcześniej, aby dopracować polską propozycję, postanowiono zatrudnić międzynarodowych konsultantów, którzy by z parostronicowego *Memorandum* stworzyli szczegółowe plany rozwiązań finansowych i organizacyjnych. Konsultanci zostali wyłonieni w drodze konkursu, do którego zaproszono najlepszych światowych ekspertów. Rozstrzygnięcie konkursu powierzono Międzyresortowemu Zespołowi, który nie miał łatwego za-

dania, bo jakość wielu zgłoszeń była wysoka. Wybrano firmę *Coopers and Lybrand* (poprzednika słynnej obecnie PWC, *Price-Waterhouse-Coopers*), która była chyba warta swojej ceny, bo przygotowane przez nią raporty okazały się wyczerpujące i bardzo dobre. Firma była zatrudniona przez kilkanaście miesięcy. Musiała zmagać się z nieterminowością wypłat uzgodnionego honorarium, niektórzy traktowali ją z przymrużeniem oka (no bo co może cudzoziemiec doradzić Polakowi?), ale jej pozytywny wkład w ekokonwersję byłby trudny do przecenienia.

Również poważnie podszedł do swojego zadania rząd norweski, przysyłając do Warszawy kompetentną delegację, aby pomóc rządowi RP w przygotowaniu się do zaplanowanej na 1 lipca 1991 r. konferencji w Oslo.

## Konfrontacja dłużnika z wierzycielami

---

Konferencja w Oslo nie była standardowym wydarzeniem dyplomatycznym. Owszem, uczestniczyli w niej wysocy rangą przedstawiciele rządów krajów Klubu Paryskiego i międzynarodowych instytucji finansowych, ale omawiane sprawy były trudne i nieraz kontrowersyjne. Spośród członków Klubu Paryskiego tylko Japonia nie była reprezentowana.

Polska propozycja oparta była na *Memorandum* Ministra Ochrony Środowiska, na opracowaniach konsultantów i na sugestjach rządu norweskiego. W skrócie można ją scharakteryzować następująco.

- Cztery obszary priorytetowe pochodzące z *Memorandum* (zanieczyszczenie powietrza, eutrofizacja Bałtyku, ochrona klimatu i ochrona bioróżnorodności)
- Powołanie instytucji – zwanej EkoFunduszem – zlokalizowanej w Polsce, zarządzającej na zasadzie wielostronnej wszystkimi funduszami pochodzącymi z dwustronnych umów ekokonwersyjnych
- Kolektywna, mniejszościowa reprezentacja wierzycieli w radzie nadzorczej EkoFunduszu

- Podejmowanie uchwał większością 2/3 głosów rady
- Wybór projektów zgodnie z kryteriami efektywności kosztowej i finansowanie zakupów na zasadzie „klubowej”; niewiązanie zakupów
- Okresowe analizy geograficznego rozkładu kontraktów
- Dodatkowość wydatków EkoFunduszu

Cztery obszary priorytetowe zostały powszechnie uznane jako trafny kierunek działania. Zarówno polskie, jak i międzynarodowe organizacje ekologiczne wyrażały dla nich aprobatę, więc nie było powodu, aby je modyfikować.

Koncepcja pojedynczego EkoFunduszu miała na celu niedopuszczenie do sytuacji w których poszczególne dwustronne umowy konwersyjne skutkowałyby powołaniem odrębnych funduszy zarządzających pieniędzmi identyfikowanymi jako wkład danego wierzyciela. Pieniądze miały się mieszać i nie prowokować do wiązania zakupów. EkoFundusz miał być instytucją polską. Zdawano sobie sprawę z tego, że międzynarodowe instytucje finansowe mogą dysponować siłą, infrastrukturą i kompetencjami, których w Polsce jeszcze nie ma. Tym niemniej dostrzegano również fakt, że owe kompetencje nie rozwiną się szybko, jeśli nie będzie na miejscu instytucji, które pozwolą fachowcom na praktykowanie dobrych wzorców.

Zarządzanie organizacją wymaga organu, który by stanowił forum dla rzetelnego i dogłębnego przedyskutowania podejmowanych decyzji. Aby móc sprawnie funkcjonować, organ taki nie powinien liczyć więcej niż kilkanaście osób. Wierzycieli jest 17, więc gdyby każdemu z nich zaoferować miejsce w radzie nadzorczej, to jej liczebność – biorąc pod uwagę również przedstawicieli strony polskiej – musiałaby znacznie wykraczać poza tę liczbę. Dlatego zaproponowano, żeby wierzyciele mieli kolektywną reprezentację: aby jedna osoba reprezentowała kilka krajów na raz. Rozwiązanie takie jest praktykowane w finansach międzynarodowych. Np. w radzie nadzorczej Banku Światowego Polska (a także parę innych krajów) była wtedy reprezentowana przez delegata Szwajcarii.

Byłoby dobrze, gdyby decyzje organu nadzorczego były jednomyślne. Jednak przyjęcie takiej zasady byłoby kłopotliwe i mogłoby skutkować praktycznym uniemożliwieniem podejmowania decyzji. Polska zaproponowała więc, by decyzje EkoFunduszu zapadały większością 2/3 głosów. Zapobiegałoby to podejmowaniu decyzji cieszących się poparciem niewielkiej większości, a wierzycielom dawałoby gwarancję, że nie zostaną przegłosowani przez polską większość (pod warunkiem, że polskich członków w radzie nadzorczej będzie mniej niż 2/3 składu).

Projekty finansowane przez EkoFundusz powinny być efektywne kosztowo. Aby tak było, należy wybierać oferty, które są konkurencyjne cenowo. Wierzyciele powinni decydować „klubowo”, a więc nie uzależniając swoich decyzji od tego, czy pieniądze z ich kraju płyną do „ich” firm. Teoretycznie efektywność kosztowa może prowadzić do dyskryminowania pewnych kierunków dostaw. Czy da się to przezwyciężyć bez wiązania zakupów, które by musiało polegać na zagwarantowaniu wierzycielom uzyskania stosownej liczby kontraktów? Służą temu analizy geograficznego rozkładu kontraktów. Gdyby z takiej analizy wynikło na przykład, że firmy włoskie uzyskały tylko 3% kontraktów, mimo że udział Włoch w ekokonwersji wynosi 6%, to można byłoby to skorygować przez położenie większego nacisku na obszar działalności, gdzie firmy włoskie są szczególnie konkurencyjne i – w związku z tym – mają dużą szansę na wygrywanie kontraktów. Różnica pomiędzy taką zasadą a wiązaniem zakupów polega na tym, że żaden kraj nie ma zagwarantowanego wygrania kontraktu; aby zostać wybranym, musi zaoferować cenę, która jest konkurencyjna.

Wierzyciele nie chcieliby, aby ich pieniądze zastępowały wkład dłużnika. Chcieliby, żeby ich pieniądze uzupełniały to, co dłużnik wydaje, albo zamierza wydać. Ekokonwersja dawała szansę na rozwiązanie tego problemu, który w żargonie fachowców nazywa się „dodatkowością” wydatków (o czym poniżej).

Strona polska otrzymała pełne poparcie rządu USA, Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Delegat

amerykański oznajmił, że Stany Zjednoczone przystąpią do ekokonwersji na poziomie 10% zadłużenia, czyli na najwyższym poziomie dopuszczonym decyzją Klubu Paryskiego. Z kolei przedstawiciele Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego wyrażali poparcie dla idei mieszania pieniędzy pochodzących z poszczególnych dwustronnych umów konwersyjnych tak, aby uniemożliwić wiązanie zakupów. Innymi słowy, zamiast funduszy dwustronnych, przypisanych do konkretnych krajów wierzycielskich, powinien być jeden, który finansuje projekty zgodnie z efektywnością kosztową, a niekoniecznie według kraju pochodzenia pieniędzy.

Poparcie rządu francuskiego było częściowe. Francja zadeklarowała ekokonwersję na poziomie 1% zadłużenia, sugerując, że pozostałe 9% – być może – będzie wykorzystane na odmienne konwersje. Nieco później rząd francuski proponował oczywiście konwersję kapitałową. Gdyby rząd RP się na nią zgodził, to pewnie by do niej doszło. Ale Rada Ministrów zdecydowała, że w grę wchodzi tylko ekokonwersja.

Rząd szwajcarski zadeklarował 10%-ową ekokonwersję, ale dopiero po polskim zapewnieniu „dodatkowości”. Warunek „dodatkowości” oznaczał, że środki z ekokonwersji miały być dodatkowe w stosunku do tego, co Polska i tak przeznaczająca na ten cel. Test „dodatkowości” może być mikroekonomiczny, albo makroekonomiczny. Pierwszy polega na tym, że ustala się listę projektów do samodzielnego sfinansowania, a ekokonwersję wykorzystuje do wsparcia tylko innych. Ustalenie takiej listy na wiele lat naprzód byłoby niepraktyczne, więc tego typu test nie ma racji bytu. Zamiast tego można pomyśleć o teście makroekonomicznym, polegającym na tym, że krajowe wydatki na ochronę środowiska nie są uszczuplane przez ekokonwersję, tylko pozostają na poziomie nie niższym niż przed jej realizacją. Rząd RP zadeklarował właśnie tego typu „dodatkowość” i zobowiązania dotrzymał, gdyż krajowe wydatki rzeczywiście przez cały okres trwania ekokonwersji były znacznie wyższe niż wcześniej.

Rząd Niemiec wyraził uznanie dla polskiej propozycji, ale nie godził się na wymienione cztery obszary priorytetowe. Mógłby zmienić swoją decyzję, gdyby rząd RP uznał obszary wspierane przez dwustronną Fundację Polsko-Niemiecką. Argumentacja rządu niemieckiego sugerowała również, że dokonał on już konwersji polskiego długu, powołując ową fundację. Jednak rząd RP i organizacje międzynarodowe zwracały uwagę, że kwietniowa decyzja Klubu Paryskiego dotyczyła zadłużenia pozostającego po wszelkich wcześniejszych umowach restrukturyzacyjnych, na mocy których także inni wierzyciele coś konwertowali albo umarzali.

Z kolei rząd Norwegii popierał polskie propozycje z jednym wyjątkiem. A mianowicie, sugerował, że fundusz zarządzający środkami ekokonwersji powinien być afiliowany przy Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju i zlokalizowany w Londynie, a nie w Warszawie. Odmowa strony polskiej i zdecydowana wola, aby fundusz był niezależny i zlokalizowany w Warszawie, były zapewne odpowiedzialne (przynajmniej częściowo) za to, że Norwegia przystąpiła do ekokonwersji dopiero kilka lat później.

Delegat Brazylii uczestniczył w konferencji, nie tyle po to, aby ewentualnie konwertować jakąś część brazylijskiego długu, tylko po to, żeby przeanalizować celowość skorzystania przez jego kraj z analogicznego mechanizmu w negocjacjach ze swoimi wierzycielami. Z racji zadłużenia, a także z racji bogactwa ekosystemów zlokalizowanych w tym kraju, Brazylia jest częstym kandydatem porozumień ekokonwersyjnych. Jednocześnie jest jednak bardzo wrażliwa na punkcie suwerenności i troszczy się o zachowanie samostanowienia w sytuacji, gdy ktoś z zewnątrz przynosi pieniądze, ale jednocześnie stawia wymagania. Z tego względu delegat Brazylii interesował się możliwością kojarzenia interesów krajowych i międzynarodowych.

Konferencja w Oslo nie zaowocowała radykalną zmianą nastawienia Klubu Paryskiego wobec ekokonwersji. Klub jest przede wszystkim organizacją zrzeszającą wierzycieli i w związku z tym musi się troszczyć o jak najskuteczniejsze odzyskiwanie pieniędzy. Z tego

względu najchętniej by widział konwersję kapitałową. Tymczasem rząd RP odrzucał takie rozwiązanie i uporczywie przekonywał, że o dodatkowe konwersje (do 10% kwoty wyjściowego zadłużenia) będzie występować wyłącznie w ramach finansowania ochrony środowiska. Wszystkie pytania wierzycieli zostały głęboko przeanalizowane, a odpowiedzi nie pozostawiały wątpliwości, że rząd jest przygotowany do tego, żeby pieniądze wydawać w sposób przejrzysty i efektywny. Tak więc konferencja w Oslo była ważnym etapem w przygotowywaniu polskiej ekokonwersji.

## Organizacja EkoFunduszu

---

Konsultantowi powierzono pracę nad organizacją EkoFunduszu i technicznymi szczegółami przepływów finansowych. Przede wszystkim, otwarta była sprawa instytucjonalnego kształtu EkoFunduszu. Teoretycznie mógł on zostać utworzony jako spółka akcyjna, jako fundacja, albo jako państwowy fundusz powoływany specjalną ustawą. Ostatecznie zdecydowano się na fundację, ale inne opcje analizowane były także.

Należało też zdecydować o strukturze organizacji. Konsultant postulował dość złożoną siatkę powiązań zarówno z zewnętrznymi podmiotami działającymi na rzecz ochrony środowiska, jak i pomiędzy organami wewnętrznymi. W szczególności, należało określić związek EkoFunduszu z innymi podmiotami finansującymi ochronę środowiska w Polsce, a zwłaszcza z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Rozważano nawet możliwość przyszłego połączenia tych instytucji. Ale żadna ze stron nie nalegała na takie rozwiązanie, więc nie było ono szerzej analizowane.

Rozważano również powołanie kilkunastoosobowej Międzynarodowej Grupy Doradczej. Jednak, zważywszy na bardzo ograniczony – jak się niebawem okazało – zasięg ekokonwersji, nie wydawała się ona bardzo potrzebna, a wymagałaby znacznego zwiększenia wydatków administracyjnych.

W ogóle, z owych początkowych planów rozbudowanej struktury EkoFunduszu utrzymane zostały właściwie tylko dwa elementy, które są, nawiasem mówiąc, dość typowe dla wszelkich podmiotów gospodarczych. Po pierwsze, nadrzędny charakter rady nadzorczej (zwanej w skrócie Radą) oraz podlegający jej kilkusobowy Zarząd. Międzynarodowa Rada miała za zadanie integrować interesy ochrony środowiska w Polsce z interesami wierzycieli. Zarząd zaś miał się zajmować bieżącymi działaniami, łącznie z przygotowaniem projektów podlegających akceptacji przez Radę. Po drugie, zewnętrzny charakter obsługi prawnej. Zamiast powoływania wewnętrznej jednostki odpowiedzialnej za legalność prowadzonych działań, EkoFundusz, zlecał odpowiednie usługi zewnętrznemu radcy prawnemu. Było to rozwiązanie na pewno tańsze, a chyba nie mniej skuteczne niż poleganie na kompetencjach pracowników zatrudnionych na stałe.

Początkowo rząd RP proponował bardzo skomplikowany system finansowania EkoFunduszu. Minister Finansów miałby przekazywać raty skonwertowanego długu na specjalny rachunek w Banku Rozliczeń Międzynarodowych w Bazylei. W języku fachowym nazywa się to akredytywą (*escrow account*). Dopiero po otrzymaniu przez bank potwierdzenia, że uzgodniony projekt został sfinansowany, EkoFundusz dostawałby z tego rachunku zwrot wydanych pieniędzy. Metoda jest bardzo bezpieczna, bo zapobiega malwersacjom finansowym, ale sporo kosztuje (bo przecież bank wymaga, żeby mu zapłacić za pośrednictwo) i opóźnia cały proces. W końcu jednak wierzyciele wykazali się zaufaniem do rządu RP i fundacji, więc mechanizm finansowania uproszczono. Minister Finansów przekazywał raty spłacanego zadłużenia bezpośrednio na rachunek EkoFunduszu, który mógł dzięki temu natychmiast wypłacać beneficjentom przyznane pieniądze. Tylko umowa ze Szwajcarią przewidywała nieco bardziej skomplikowany mechanizm, ale i tak prostszy niż wcześniej proponowany przez stronę polską.



## Praca nad wierzycielami

---

Minister Ochrony Środowiska wystosował do wszystkich swoich odpowiedników w Klubie Paryskim listy z informacją o ekokonwersji i z zaproszeniem do uczestnictwa w EkoFunduszu. Odpowiedzi były na ogół uprzejme, ale wymijające. Było jasne, że należy podjąć dalej idące działania.

Nad Amerykanami nie trzeba było pracować, bo przecież już wcześniej zakomunikowali decyzję o przystąpieniu do ekokonwersji i to na największą skalę dopuszczoną przez Klub Paryski. Należy jednak odnotować, że przed tą decyzją ukazywały się w prasie amerykańskiej publikacje (np. Bochniarz 1991) apelujące o poparcie dla polskiej ekokonwersji. Angażował się również Kongres Polonii Amerykańskiej. Szwajcaria wprawdzie nie podjęła od razu oficjalnej decyzji, ale wypowiedzi jej przedstawicieli rządowych nie pozostawiały wątpliwości, że przystąpi i to w zakresie pełnych 10%. W wielkościach względnych byłaby to więc taka sama decyzja jak amerykańska. Jednak zadłużenie wobec Szwajcarii było niemal siedmiokrotnie niższe, więc w wielkościach bezwzględnych oznaczało wkład tyleż razy mniejszy. Z kolei Francja postanowiła się trzymać swojego 1% i nie rokowała nadziei, że jest gotowa włożyć do EkoFunduszu coś więcej. Jednak zadłużenie wobec Francji było o 46% większe od amerykańskiego, więc w sumie kraj ten skonwertował nie 10 razy mniej tylko 7.

Ale największe nadzieje wiązano z perspektywą ekokonwersji niemieckiej. Zadłużenie wobec Niemiec było o 70% większe od amerykańskiego, więc ewentualny wkład z tego kraju byłby bardzo znaczący. Choć negatywne stanowisko rządu niemieckiego wyrażone na konferencji w Oslo nie pozwalało na zbyt optywizm, to różne wydarzenia sugerowały możliwość zmian. Parę lat później, przy okazji jakiejś wizyty biznesmenów w Polsce, delegacja niemiecka stwierdziła, że EkoFundusz działa bardzo dobrze, a działałby jeszcze lepiej, gdyby mógł kupować więcej sprzętu niemieckiego. Wyglądało wów-

czas na to, że da się wyrzucić presję na rządzie Niemiec na rzecz przystąpienia do ekokonwersji.

Starania te okazały się jednak nieskuteczne, co zilustrowane jest kontrastem pomiędzy polityką szwajcarską i niemiecką w tym zakresie. Można to mianowicie uzasadnić za pomocą modelu matematycznego stosującego pojęcia teorii gier (Żylicz 1998). Nie wchodząc w szczegóły techniczne, da się przewidzieć, że kraj bez silnej obecności handlowej w Polsce (jak Szwajcaria) ma mocniejsze powody do tego, żeby uczestniczyć w ekokonwersji niż kraj, który (jak Niemcy) ma silną pozycję handlową i bez tego. Tak, czy inaczej, niemieckiej ekokonwersji nigdy nie udało się zrealizować.

Podejmowano również nieskuteczne starania o ekokonwersję austriacką. W tym przypadku, jej nierealność wynikała z relatywnej wielkości polskiego zadłużenia w Austrii. Zadłużenie Polski wobec tego kraju było nawet nieco większe niż wobec USA, natomiast skale gospodarek wierzycieli – nieporównywalne. W związku z tym, jednolite 50%-owe umorzenie długu uzgodnione przez wszystkie kraje Klubu Paryskiego stanowiło nieporównywalnie większy ciężar dla Austrii niż dla USA. Oczekiwanie, że w tej sytuacji znajdą się w jej budżecie jeszcze dodatkowe pieniądze było nierealne. Sygnalizował to na konferencji w Oslo przedstawiciel tego kraju, a jego wyjaśnienia brzmiały wiarygodnie.

Bardziej obiecujące wydawały się starania o ekokonwersję szwedzką. Lokalna prasa była przychylna (np. Palme 1992). Niektórych nie trzeba było przekonywać. Pomocne zwłaszcza było Szwedzko-Polskie Stowarzyszenie Ochrony Środowiska (*Svensk-Polska Miljöföreningen*). Nawet działający w nim przedsiębiorcy aprobowali filozofię niewiązania zakupów, chociaż woleliby mieć gwarancje otrzymywania kontraktów. Natomiast decyzje polityczne należały do rządu i parlamentu. Polskie starania okazały się skuteczne i po kilku latach Szwecja przystąpiła do EkoFunduszu. Zrobiła to równocześnie z Norwegią, która – mimo początkowego poparcia – zwlekała z podjęciem decyzji, przypuszczalnie chcąc się upewnić, że EkoFundusz działa zgodnie z zasadami obiecanyymi w trakcie konferencji w Oslo.

Również Włochy przystąpiły do ekokonwersji odczekawszy kilka lat. Stało się tak zapewne w wyniku uznania dla profesjonalizmu EkoFunduszu, ale chyba również w zgodzie z zasadą, w myśl której Niemcy podjęły decyzję negatywną, a Szwajcaria – pozytywną. Wspomniana już zasada przewiduje, że ekokonwersja może być postrzegana jako szansa dla przedsiębiorstw z tych krajów, które nie mają jeszcze silnej pozycji handlowej na rynku dłużnika.

## Tworzenie EkoFunduszu

---

Od samego początku polska ekokonwersja była pomyślana jako przedsięwzięcie mające być uniezależnione od zawirowań krajowej polityki. Pierwsze rządy III RP były dość przychylnie nastawione do ochrony środowiska, ale mimo wszystko wydawało się konieczne zapewnienie EkoFunduszowi niezależności od administracji państwowej. Kwestia była delikatna, ponieważ konwersja długu była sprawą *par excellence* polityczną. Stroną porozumień z wierzycielami był rząd RP, a przychody EkoFunduszu miały pochodzić z budżetu państwa, z działu zatytułowanego „obsługa zadłużenia zagranicznego”. Miało to korzystną stronę, ponieważ pieniądze z takiego źródła były niezależne od partyjnych targów i wolne od opodatkowania na ogólnych zasadach.

Jednak z drugiej strony, EkoFundusz nie powinien być częścią administracji państwowej, narażonej na targi partyjne i spowodowaną przez nie fluktuację kadr. Ustanowienie go jako fundacji wydawało się rozwiązaniem, które może to zapewnić. Każda fundacja musi mieć fundatora i legitymować się statutem. Fundatorem EkoFunduszu miał być Minister Finansów, natomiast naszkicowanie statutu zostało powierzone Zespołowi Międzyresortowemu, który funkcjonował od kwietnia 1991 r.

Praca nad statutem była zadaniem Zespołu Międzyresortowego, ale również konsultanta. O ile pierwszemu zależało przede wszystkim na zapewnieniu niezależności politycznej, drugi miał znacznie

lepsze doświadczenie w zakresie zapewnienia wewnętrznych warunków sprawnego funkcjonowania organizacji. Kluczowym elementem zapewnienia niezależności politycznej była procedura powoływania prezesa fundacji. Otóż miała go powoływać rada nadzorcza, którą mianuje dwóch ministrów: ochrony środowiska i finansów. Pierwszy wskazuje przewodniczącego rady, pozostałych zaś członków – drugi. Innymi słowy, żaden z ministrów nie może samodzielnie decydować o składzie rady. Przez wiele lat ministrowie pochodzili z różnych obozów politycznych, więc ich obozy musiałyby dogadać się, aby zmienić prezesa. EkoFundusz był bezpieczny.

Przy którejś ze zmian ekipy rządzącej unaocznilo się to bezpieczeństwo całkiem jasno. Nowo powołany minister pyta

- Gdzie pieniądze?
- Między innymi w EkoFunduszu.
- Kto nimi zarządza?
- Ten a ten.
- Zdjąć go!
- Nie da się łatwo tego zrobić, bo go odwołuje rada nadzorcza.
- No to zmienić radę nadzorczą!
- Ale zgodnie ze statutem radę nadzorczą ustala dwóch ministrów.
- No to zmienić statut!
- Ale statut jest załącznikiem do międzypaństwowych umów oddłużeniowych, więc trudno go zmienić.
- Co za idiota to wymyślił?!

EkoFundusz został ustanowiony przez Ministra Finansów jako fundacja funkcjonująca zgodnie ze swoim statutem w dniu 6 kwietnia 1992 r. Do dyspozycji miał na razie pieniądze ze skonwertowanego długu amerykańskiego, a w przyszłości – również i francuskiego. Należało jednak znaleźć i mianować prezesa. Miało się to dokonać w drodze międzynarodowego konkursu.

Problem był trudny, bo prezes powinien być wybitnym i wszechstronnym fachowcem w dziedzinie ochrony środowiska. Z drugiej strony powinien umieć zarządzać zespołami ludzkimi, a ponadto orientować się w zawiłościach życia społecznego i politycznego

w Polsce. Do konkursu stanęło niemal 200 kandydatów, głównie z zagranicy. Wstępnej selekcji dokonał konsultant, wskazując 30 kandydatów, z którymi można byłoby odbyć rozmowy kwalifikacyjne. Ale nie udawało się zidentyfikować osoby dysponującej wszystkimi oczekiwanymi cechami. W przypadku niektórych kandydatów zagranicznych na przeszkodzie (poza barierą językową) stały też oczekiwania płacowe, które byłyby trudne do spełnienia. Z kolei niektórzy kandydaci – na odwrót – zapowiadali zupełną rezygnację z pobierania pensji, deklarując „bezinteresowną” wolę służenia Polsce. Deklaracje tego typu brzmiały groźnie i oceniane były negatywnie. Prezesa nie udawało się znaleźć.

Trudno przewidzieć, jak by się to rozwinęło, gdyby nie zgłoszenie – już po odbyciu konkursu – profesora Macieja Nowickiego. Był on znakomitym ministrem ochrony środowiska w 1991 r., a oprócz tego promotorem ekokonwersji. Nie wziął udziału w konkursie dlatego, że pełnił w 1992 r. ważne funkcje w gremiach międzynarodowych, ale zapewne również dlatego, żeby nie podążać ścieżką typową dla wielu wysokich urzędników państwowych, którzy po opuszczeniu administracji rządowej znajdują zatrudnienie w różnego typu fundacjach, stowarzyszeniach, agencjach, czy firmach.

Kandydatura Nowickiego nie była oczywista. Owszem, znakomicie sprawdził się jako minister. Ale czy będzie umiał dobrze zarządzać fundacją? Obawy tego typu zostały przewyciężone i rada nadzorcza mianowała go na stanowisko prezesa, którą to funkcję pełnił z powodzeniem przez kilkanaście lat.

# Początki (lata 1992-1997)

## Procedury wyboru projektów

---

Po konferencji w Oslo było powszechnie wiadomo, że EkoFundusz powinien działać na zasadzie „klubowej” i nie wiązać zakupów. Ale to oczywiście nie wystarczało jako jedyna wskazówka dla rutynowej działalności. Zresztą niewiązanie zakupów było często kwestionowane nawet przez stronę polską. Zwracano uwagę, że realistycznie patrząc, trzeba zrozumieć wierzycieli, którzy oczekują, że konwertując dług, zapewnią firmom ze swojego kraju strumień dodatkowych kontraktów. Międzynarodowe instytucje finansowe afirmowały zasadę analizy geograficznego rozkładu kontraktów zamiast wiązania zakupów, preferowanego przez kredytodawców. Tym niemniej postulaty, by zapewnić wierzycielom jakieś gwarancje zakupów pojawiały się dość często.

Szczegółowe opracowanie procedur wyboru projektów zostało powierzone konsultantowi. Od początku były one dość rygorystyczne i wymagały analiz ekonomicznych, przyrodniczych i technicznych. W tle zawsze była troska o osiągnięcie efektywności kosztowej. Niezależnie od tego, czy projekt wydawał się drogi, czy tani, jego opis miał dostarczać danych do tego, żeby ocenić, czy jest efektywny kosztowo.

Obok standardowych mierników efektywności kosztowej, powinno się zwracać uwagę na międzynarodowy efekt projektów. W sektorze III sprawa jest prostsza, bo szkodliwe dla klimatu substancje są właściwie tylko dwie – dwutlenek węgla i metan. Każda

tona niewyemitowanego dwutlenku węgla ma identyczne znaczenie, niezależnie od tego skąd miałyby pochodzić. Podobnie każda tona niewyemitowanego metanu ma identyczne znaczenie, niezależnie od tego skąd miałyby pochodzić. Istnieją jednak kontrowersje co do relatywnego znaczenia obydwu gazów, ponieważ metan jest znacznie silniejszym gazem cieplarnianym niż dwutlenek węgla, ale „żyje” w atmosferze znacznie krócej. Ochrona klimatu wymaga zajęcia się i dwutlenkiem węgla i metanem, ale nie jest łatwo cenić, jaka powinna być proporcja pomiędzy tolerowanym kosztem jednostkowym w obu przypadkach.

W ochronie warstwy ozonowej każda tona niewyemitowanego freonu ma identyczne znaczenie, niezależnie od tego skąd miałyby pochodzić. Protokół Montrealski postulował odchodzić od najbardziej szkodliwych freonów, czyli CFC-11 i CFC-12 (według innej nomenklatury R-11 i R-12), więc koszt jednostkowy ochrony warstwy ozonowej był stosunkowo łatwy do obliczenia.

W sektorze II sprawa była nieco bardziej skomplikowana, ponieważ ten sam rezultat ograniczenia zrzutu ścieków mógł prowadzić do zupełnie odmiennych efektów dla morza, w zależności od lokalizacji oczyszczalni. Tymczasem z punktu widzenia ochrony Bałtyku, którą EkoFundusz zamierzał realizować, efektywność kosztowa powinna odzwierciedlać przede wszystkim znaczenie właśnie dla morza, a dopiero w dalszej kolejności znaczenie dla Polski. Z tego względu – zwłaszcza w pierwszych latach działalności – wybierano oczyszczalnie zlokalizowane na Pomorzu. Analiza z punktu widzenia eutrofizacji Bałtyku była zawarta w oficjalnych dokumentach Komisji Helsińskiej (organu wykonawczego Konwencji Helsińskiej). W szczególności została tam zestawiona lista polskich oczyszczalni ścieków o największym znaczeniu dla ochrony morza. Stanowiła ona wskazówkę przy wyborze projektów z tego sektora bez konieczności drobiazgowych analiz losu ścieków zrzucanych przez poszczególne oczyszczalnie.

Bardzo trudnym zadaniem była ocena efektywności kosztowej projektów z sektora I. Emisje zanieczyszczeń z Polski mogą migrować

po całej Europie. Istniały modele meteorologiczne wiążące emisję dwutlenku siarki pochodzącą z określonego państwa z depozycją tego związku gdzie indziej. Nie było jednak wówczas modeli wiążących emisję z określonego zakładu z depozycją gdzie indziej. EkoFundusz deklarował, że będzie prowadził badania, żeby określić rolę pojedynczych zakładów w migrujących po Europie zanieczyszczeniach i – na tej podstawie – określić listę rankingową najpilniejszych zadań. Była to deklaracja zbyt ambitna, więc praktyka wyboru projektów z sektora I nigdy nie została oparta na tego typu sformalizowanych kryteriach. A zresztą wierzyciele nie domagali się, aby zadania EkoFunduszu w sektorze I miały ściśle określony wpływ na ograniczenie europejskich migracji zanieczyszczeń powietrza. Praktyka badania efektywności kosztowej w tym sektorze polegała po prostu na oszacowaniu jednostkowego kosztu zmniejszenia emisji o 1 tonę.

Ocena efektywności kosztowej projektów z sektora IV była najtrudniejsza, bo była uzależniona od kontrowersyjnej kwantyfikacji efektów. Można było porównywać ze sobą projekty mające bardzo podobny przedmiot ochrony. Ale już próba porównania np. projektów ochrony ptaków gniazdujących w lasach i ptaków gniazdujących na mokradłach zostałaby oceniona przez ornitologów jako niewykonalna.

EkoFundusz promował koncepcję efektywności kosztowej i przekonywał wierzycieli, żeby bardziej interesować się kosztem uzyskania efektu niż krajem pochodzenia wykonawców. Tym niemniej w praktyce zajmował stanowisko pragmatyczne i nie usiłował wszystkiego kwantyfikować. Zresztą z czasem, w miarę jak stawało się jasne, że do ekokonwersji przystąpi tylko mała część krajów Klubu Paryskiego, a ochrona środowiska w skali międzynarodowej nie wzbudza wielkiego zainteresowania wierzycieli, efektywność kosztowa zaczęła być rozumiana wężej, jako minimalizacja kosztu uzyskania lokalnego efektu ekologicznego. Zamiast więc dociekać, jaki jest koszt uzyskania efektu w skali Europy (w sektorze I), czy w skali Morza Bałtyckiego (w sektorze II), starano się odpowiedzieć na pytanie, jaki jest koszt uzyskania efektu w miejscu projektu.



## Tworzenie organizacji

---

Zakładając fundację EkoFundusz, Minister Finansów ustanowił jej Radę w składzie Bernard Błaszczyk (przewodniczący) oraz B. Link, M. Nowicki, E. Paderewska, J. Purat, J. Rzymełka i T. Żylicz (pozostali członkowie). Rząd USA wskazał C. Nee jako swojego obserwatora (nie będącego formalnie członkiem Rady). Na swoim pierwszym posiedzeniu Rada powołała M. Nowickiego na stanowisko prezesa, zaś E. Blair i S. Sitnickiego (pozytywnie ocenionych w konkursie na prezesa) na stanowiska wiceprezesów. Z uwagi na rezygnację M. Nowickiego z członkostwa w Radzie, jego miejsce zajął J. K. Bielecki. Gdy fundacja została zarejestrowana w sądzie, mogła występować jako podmiot gospodarczy.

Początkowo była to w zasadzie organizacja polsko-amerykańska, zaś Rada składała się wyłącznie z Polaków. Aby pojawił się jakiś element amerykański, przyjęto zwyczaj, że jednym z członków będzie osoba wskazana przez Kongres Polonii Amerykańskiej. W tej roli wystąpił najpierw J. Purat, a następnie J. Bajsarowicz.

Od samego początku przewijała się sprawa wynagradzania członków Rady. Pełnili oni swoje funkcje honorowo, choć niektórzy uważali to za niedopatrzenie. Na skutek ponawianych zapytań, a właściwie sugestii, fundator zdecydował, że członkowie Rady będą wynagradzani, obciążając w ten sposób koszty administracyjne EkoFunduszu. Niektórzy członkowie zagraniczni rezygnowali z pobierania tych wynagrodzeń.

W 1993 roku nastąpiły istotne zmiany personalne. W związku z niemożnością sprostania wymaganiom płacowym Elisabeth Blair, Rada odwołała ją ze stanowiska wiceprezesa, a powołała A. Czyża. Powołała też M. Nyczaj na członka Zarządu. W związku z mianowaniem na stanowisko dyrektora wykonawczego Międzynarodowego Centrum Ochrony Środowiska w Budapeszcie (*Regional Environmental Center*), S. Sitnicki złożył rezygnację z pracy w Zarządzie EkoFunduszu.

Zmienił się również skład Rady. Nowym przewodniczącym został M. Wilczyński, zaś B. Linka i J. Purata zastąpili P. Wysoczański i J. Bajsarowicz. C. Nee jako obserwatora z ramienia USA zastąpił J. W. Chamberlin. Doszedł również P. Leuenberger jako obserwator z ramienia Szwajcarii. Rząd francuski wskazał J. Halsona jako swojego przedstawiciela w Radzie.

Strona polska zabiegała, żeby rządy USA i Szwajcarii także desygnowały nie tyle obserwatorów, co członków Rady. Postulat ten został spełniony, chyba jednak dopiero po tym, jak przekonano się, że EkoFundusz jest dobrze zarządzany, a Rada nie stanowi ciała fasadowego, tylko rzeczywiście odgrywa statutową rolę.

## Pierwsze projekty

---

Jeszcze w 1992 r. zaakceptowano dofinansowanie pierwszych projektów, przeznaczając na ten cel ponad 83% środków, którymi dysponowano. EkoFundusz z zasady nie finansował całości kosztorysu. Analizował sensowność kosztorysu z punktu widzenia celu projektu, sugerował zastępowanie gorszych technologii lepszymi i żądał gwarancji osiągnięcia zapowiadanych wyników. Starał się ocenić, czy inwestor albo wykonawca jest profesjonalny i wiarygodny. Dopiero wtedy finansował jakąś część kosztorysu.

Wbrew powtarzanym stereotypowym opiniom, ochrona środowiska w Polsce nie była już limitowana dostępnością finansowania; w latach 1945-1989 była przede wszystkim limitowana niedostateczną determinacją polityczną, żeby ją sensownie podejmować w potrzebnej skali. System funduszy ekologicznych z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), wraz z jego regionalnymi odpowiednikami pozwalał po 1989 r. na podejmowanie zadań, które wcześniej były nieosiągalne. Można więc pytać, po co w tej sytuacji jeszcze dodatkowe pieniądze, które oferował EkoFundusz?

Oferta EkoFunduszu była uznawana przez beneficjentów jako trudna z uwagi na rygorystyczne wymagania dotyczące efektywności. Jednak jak już inwestor sprostął tym wymaganiom, otrzymywał bezwrotną dotację na uzgodnioną część projektu. Inaczej niż przy typowym zaangażowaniu Narodowego Funduszu, albo banków, pieniądze z EkoFunduszu nie stanowiły pożyczki. Owszem, żeby zebrać środki potrzebne na projekt, inwestor musiał często zadłużyć się na rynku. Ale przystępując do projektu, EkoFundusz tak ustalał swój udział, żeby część pozostawiona środkom własnym i kredytom komercyjnym była do udźwignięcia przez inwestora. W tym celu starał się zapoznać z jego potrzebami i możliwościami jak najwnikliwiej.

Jedynie w projektach z sektora czwartego – związanego z ochroną przyrody – nie żądał wysokiego współfinansowania, tylko gotów był oferować pokrycie nawet 80% kosztów. Aby jednak zachęcać wykonawców do oszczędnego ich planowania, postanowił w przyszłości ogłaszać konkursy, dzięki którym będzie mógł lepiej oceniać, jaki poziom kosztów jest rzeczywiście niezbędny.

Wybór pierwszych projektów był wspomagany przez konsultantów. Na podstawie danych zgromadzonych głównie w Ministerstwie Ochrony Środowiska wyłoniono ponad 40 projektów, które mogłyby zostać dofinansowane przez EkoFundusz. W końcu zaakceptowano 9 projektów, przeznaczając na to około 8 mln USD z budżetu na lata 1992-1993. Były to (w nawiasach oficjalne numery nadane w dokumentacji EkoFunduszu):

1. Instalacje odsiarczania spalin w elektrowni w Turowie (1/I/93),
2. Instalacja odsiarczania spalin w elektrowni w Skawinie (2/I/93),
3. Oczyszczalnia ścieków w Gdańsku (1/II/92),
4. Rekultywacja jez. fenolowego w Świętochłowicach (1/INNE/93),
5. Gazyfikacja Zakopanego (1/III/93),
6. Oczyszczalnia ścieków w Białowieży (1/IV/92),
7. Renaturyzacja jeziora Oświn i ochrona rezerwatu ptaków w Słońsku (2/IV/92),
8. Ochrona bagien biebrzańskich (3/IV/92),
9. Ochrona ptaków drapieżnych (4/IV/92).

Całkowity koszt tych projektów był oczywiście znacznie wyższy niż 8 mln USD. W przypadku 1-3 oraz 5 EkoFundusz finansował 10%-30% całości. W przypadku 4 – ponad 50%. Zaś w przypadku 6-9 – też gotów był finansować więcej. Projekty 1 i 2 należały do obszaru I (ochrona powietrza). Projekty 3 i 4 zostały zaklasyfikowane do obszaru II (ochrona Bałtyku), z tym, że rekultywacja jeziora fenolowego zlokalizowanego na Górnym Śląsku była pilna z uwagi na ratowanie okolicznych miejscowości; z ochroną Bałtyku wiązała się jedynie pośrednio (zaznaczono to w numeracji symbolem „INNE” zamiast „II”). Tylko jeden projekt – 5 – należał do obszaru III (ochrona klimatu). Natomiast należące do obszaru IV (ochrona przyrody) projekty 6-9 polegały częściowo na budowie oczyszczalni ścieków; zostały podjęte nie tyle ze względu na ochronę Bałtyku, co raczej ze względu na ochronę lokalnych ekosystemów.

Projekty 3, 6, 7 i 8 wystartowały już w 1992 r. Natomiast pozostałe – uznane jako trudniejsze do przygotowania – zostały uruchomione dopiero w 1993 r.

Wybór pierwszych projektów stanowił test działania nowej organizacji i trafności rozwiązań zaproponowanych przez konsultanta. EkoFundusz zatrudnił niewielką grupę osób i dysponował skromnym biurem na warszawskim Służewcu. Już wtedy jednak można było zaobserwować charakterystyczne zasady funkcjonowania. Oczywiście projekty powinny pasować do któregoś z czterech sektorów i bezpośrednio chronić środowisko (projekty badawcze nie kwalifikowały się do finansowania). Ale oprócz tego muszą się wyróżniać przynajmniej jedną dodatkową cechą:

- wysoka efektywność (rozumiana jako wysoki stosunek korzyści do kosztów)
- zastosowanie nowatorskich (w Polsce) technologii (ale sprawdzonych na świecie)
- sprzyjanie produkcji wyrobów służących ochronie środowiska
- bezpośrednia ochrona zdrowia lub życia ludzkiego
- przyczynianie się do lokalnego rozwoju wiedzy służącej ochronie środowiska.

Personel EkoFunduszu pomagał inwestorom nie tylko przy kwantyfikowaniu planowanych efektów, ale również służył radą przy wyborze technologii. Obie te funkcje stanowiły odejście od sposobów działania innych funduszy, które nie zabiegały tak bardzo o efektywność kosztową i mogły nie dysponować wiedzą ekspercką na temat nowości technologicznych.

EkoFundusz przyjął zasadę porozumień trójstronnych. Podpisywał drobiazgowo umowy z inwestorem i wykonawcą (tylko w sektorze IV bywało tak, że inwestor – często organizacja pozarządowa – był jednocześnie wykonawcą). Trójstronność powodowała, że inwestor nie mógł podmienić wykonawcy, jak również i to, że wykonawca nie mógł (bez zgody pozostałych sygnatariuszy umowy) zmienić technologii wykonania, która mogła być przecież jednym z powodów akceptacji projektu.

Polska ekokonwersja cieszyła się przychylnością mediów. Nie tylko w Polsce, ale i w innych krajach ukazywały się życzliwe artykuły na ten temat (np. Bajsarowicz i Żylicz 1993). Pozytywne doniesienia wynikały jednak czasem nie tyle z pochwały zastosowanych rozwiązań, co raczej z samego faktu, że dzięki zagranicznym pieniądzom zapoczątkowano proces poprawy po latach niszczenia środowiska przez gospodarkę centralnie planowaną (Rochwedder 1993). Nie były to całkiem trafne spostrzeżenia, bo ekokonwersja miała marginesowy udział w krajowych nakładach na ochronę środowiska, natomiast jej doniosła rola polegała na czym innym.

## Rok 1993

---

1993 był pierwszym pełnym rokiem działania EkoFunduszu. Oprócz projektów wybranych już wcześniej, doszło 16 nowych. Były to (według oficjalnej numeracji):

3/II/93 – Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja w gminie Rewal

4/II/93 – Statek do zwalczania rozlewów na Bałtyku

5/II/93 – Oczyszczalnia ścieków w Koszalinie

- 6/II/93 – Oczyszczalnia ścieków w Ustce
- 7/II/93 – Kanalizacja i oczyszczalnia ścieków na Półwyspie Helskim
- 8/II/93 – Oczyszczalnia ścieków w Międzyzdrojach
- 4/III/93 – Uciepłownienie w Dąbrowie Górniczej
- 6/III/93 – Ciepłownia geotermalna w Pyrzycach
- 7/III/93 – Eliminacja zużycia freonu w EDA SA Poniatowa
- 5/IV/93 – Oczyszczalnia ścieków w Goniądzu
- 6/IV/93 – Ochrona rezerwatu Słońsk
- 7/IV/93 – Obiekty edukacyjne dla Biebrzańskiego Parku Narodowego
- 9/IV/93 – Ośrodek edukacyjny dla Roztoczańskiego Parku Narodowego
- 10/IV/93 – Centralny leśny bank genów w Kostrzycy
- 11/IV/93 – Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja w Rajgrodzie
- 12/IV/93 – Oczyszczalnia ścieków w Suwałkach

Pierwszy pełny rok działania EkoFunduszu unaoczniał kilka cech charakterystycznych dla jego miejsca w ochronie środowiska w Polsce. Przede wszystkim fundacja finansuje tylko niewielki procent kosztu; średnio jest to niewiele ponad 15%. W ochronie przyrody jest to zazwyczaj więcej (w początkowym okresie średnio 23%). Szczególne zainteresowanie fundacji skupiło się na bagnach biebrzańskich. Wsparcie dla tego obszaru wystartowało zanim jeszcze oficjalnie powstał tam park narodowy (dotacja budowy kluczowej dla tego terenu oczyszczalni ścieków została przyznana samorządowi gminnemu w Goniądzu). Ponadto dała się zaobserwować presja na dofinansowanie projektów, które z czterema sektorami priorytetowymi w skali międzynarodowej wiążą się tylko pośrednio, natomiast są bardzo ważne dla ochrony środowiska w Polsce.

Rekultywacja tzw. jeziora fenolowego była początkowo zaliczona do sektora II (bo chroni Przemszą – dopływ górnej Wisły). Ale najważniejsze znaczenie tego projektu polegało na ochronie ludzi zamieszkujących okolicę zdewastowaną przez ponad stuletnią działalność przemysłową; lokalne zakłady wyrzucały na hałdę odpady (zawierające m. in. fenol), a deszcz wymywał toksyczne substancje do jeziora. Ostatecznie zaklasyfikowano ten projekt do sektora nazwa-

nego „inne”. Niebawem listę czterech obszarów priorytetowych EkoFunduszu oficjalnie uzupełnił o Sektor V, poświęcony odpadom. Międzynarodowy charakter tego problemu można uzasadnić przeciwdziałaniem migracjom (kilka dyrektyw Unii Europejskiej służy właśnie ograniczeniu strumieni odpadów, które mogą się przemieszczać między krajami). Dodanie nowego priorytetu wynikało też z faktu, że wierzyciele (początkowo USA, Francja i Szwajcaria) nie naciskali, aby finansowane projekty koniecznie legitymowały się oddziaływaniem transgranicznym; akceptowano inwestycje, których główne znaczenie ograniczało się do ochrony zdrowia w Polsce.

Procedury wyboru projektów stanowiły ważny aspekt działania EkoFunduszu. Efektywność kosztowa była traktowana bardzo poważnie, ale – jak to już zostało wskazane – nie było jasne, jak ją liczyć. W praktyce łatwiej było sprawdzać, czy wybór wykonawców odbył się w poprawny sposób.

Wyłonienie wykonawców w przetargu sugerowało, że projekt nie jest zbyt drogi i nie znalazłoby się na rynku możliwości jego potanień. Rządy francuski i szwajcarski nalegały, żeby korzystać z wymagań przetargowych stosowanych przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR). Wiążą się z tym jednak dwa problemy. Po pierwsze, projekty EkoFunduszu były zazwyczaj dość małe, a zatem ich budżety znajdowały się często poniżej progu stosowanego przez EBOR; można więc było wtedy wykonawców wyłaniać bez przetargu. Po drugie, EkoFunduszu czasem wybierał projekty, które były już w trakcie realizacji (a więc miały już wybranych wykonawców), ale z powodu jakichś problemów ciągle nie mogły być ukończone. Jeśli wykonawcy zostali zaangażowani wcześniej, to sprawdzano, w jaki sposób zostało to zrealizowane. Jeśli na podstawie przetargu, który był zgodny z wymaganiami EBOR, to uznawano, że nie ma przeciwwskazań, aby udzielić dofinansowania.

Angażowanie się w projekty na ich finalnych etapach ma tę zaletę, że potrzeba niewiele pieniędzy i czasu, żeby cieszyć się efektami. Jednak zasadniczą wadą takiego podejścia jest konieczność tolerowania rozwiązań, które – być może – dałyby się poprawić, gdyby

mieć większą kontrolę na wcześniejszych etapach. Z tego względu Rada sugerowała, aby stopniowo zastępować dołączanie się do istniejących projektów, podejściem bardziej aktywnym, polegającym na ogłaszaniu konkursów na najlepsze rozwiązanie jakiegoś problemu, albo starając się identyfikować inwestorów (często po kilku lub nawet kilkunastu), którzy mogliby razem przystąpić do wspólnego rozwiązania.

Przez cały okres funkcjonowania EkoFunduszu powracało pytanie zadawane od samego początku, czy jego środki są publiczne, czy prywatne. Za pierwszą interpretacją przemawiało ich pochodzenie z budżetu państwa. Jednak wierzyciele opowiadali się za drugą interpretacją, zważywszy na charakter fundacji. Kontrowersja nie miała charakteru wyłącznie teoretycznego, ponieważ od jej rozstrzygnięcia zależał sposób organizacji przetargów – zwłaszcza w świetle polskiej ustawy o zamówieniach publicznych – sposób rozliczania VAT i faworyzowanie polskich dostawców.

Należało również rozstrzygnąć kwestię własności obiektów sfinansowanych przez EkoFundusz. Pojawiały się pomysły, żeby ich ewentualna sprzedaż w przyszłości stanowiła przychód Fundacji. Byłoby to problematyczne i trudne do wyegzekwowania. Poprzestano więc na wymaganiu, by beneficjenci zarysowali koncepcję wykorzystania dofinansowanego obiektu przez jakiś sensowny okres, ale nie bezterminowo.

## Lata 1994–1997

---

W kolejnych latach EkoFundusz zwiększał skalę swojego działania. Spłacanie długu wobec Francji i Szwajcarii zaczęło uzupełniać wkład amerykański, a także – zgodnie z podpisanymi umowami z krajami Klubu Paryskiego – zwiększało się natężenie obsługi wszelkiego zadłużenia. W związku z tym przychody EkoFunduszu wzrosły z około 8 mln USD w 1993 r. do ponad 28 mln USD w 1997 r. (po przystąpieniu Szwecji). Ich wzrost był zdeterminowany głównie



spłatami długu amerykańskiego. W 1994 r. zmieniono nieco porozumienie oddłużeniowe z USA tak, że roczna rata kierowana do EkoFunduszu nie miała rosnać stopniowo, tylko miała być jednolicie ustalona dla całego okresu 1995-2010. Z tego względu roczne przychody Fundacji z tytułu zadłużenia wobec USA skokowo wzrosły z 6,5 mln USD w 1994 r. do 24 mln USD. Roczny budżet EkoFunduszu wzrósł pomiędzy latami 1994 i 1995 ponad trzykrotnie.

Fundacja mogła sobie pozwolić na zakup stosunkowo wygodnej siedziby (która wystarczyła jej na wiele lat) i zatrudnienie dodatkowego personelu. Od 1995 r. w zarządzie były już cztery osoby, a ogólna liczba pracowników przekroczyła 17 osób (doszła do 23 w 1997 r.). Zwiększyła się również liczba dofinansowywanych projektów. W latach 1992-1993 było to łącznie niewiele ponad 20, w 1994 r. – 35, w 1995 r. – 47 (z tym, że jeden z projektów w sektorze III – modernizacja sieci grzewczej w Krakowie – składał się w istocie z 29 mniejszych zadań objętych osobnymi umowami). W latach 1996-1997 przybyło 60 i 89 projektów (nie licząc zadań o charakterze „podprojektów” wymagających osobnych umów, których podpisano ponad 60).

W latach 1994-1995 wzrost liczby projektów był nieco słabszy niż odnotowane rosnące przychody, ponieważ nastąpił również pewien wzrost przeciętnego zaangażowania w przeliczeniu na jeden projekt. W roku 1994 przeciętny koszt projektu wynosił 60,352 miliardów (starych) złotych, zaś dotacja EkoFunduszu – 14,529 miliardów (starych) złotych. W roku 1995 wskaźniki te wynosiły, odpowiednio, 6,979 milionów (nowych) złotych i 1,797 milionów (nowych) złotych. Stare złote na nowe wymieniano w proporcji 10000:1, więc nawet po uwzględnieniu inflacji, staje się oczywiste, że w przeliczeniu na projekt wydawano przeciętnie więcej. Również relatywnie – w stosunku do kosztów projektu – dotacja EkoFunduszu uległa pewnemu zwiększeniu (z 24% do 26%).

Akceptacja projektów (przygotowanych wcześniej przez Zarząd) stanowiła najważniejsze wyzwanie dla Rady EkoFunduszu. Projekty były bardzo wnikliwie analizowane przez członków – zarówno pol-

skich, jak i zagranicznych. W szczególności powtarzały się następujące pytania:

- Czy projekt jest efektywny kosztowo, tj. czy zapewnia określony efekt ekologiczny, wymagając nakładów niższych niż projekty alternatywne?
- Jakie są alternatywne projekty realizujące analogiczny cel?
- Czy zastosowana technologia gwarantuje uzyskanie deklarowanych efektów ekologicznych?
- Czy zastosowana technologia i rozwiązania organizacyjne gwarantują realność deklarowanych kosztów (przede wszystkim inwestycyjnych, ale również eksploatacyjnych)?
- Czy opis projektu był opiniowany przez miarodajnego dla danej dziedziny eksperta?
- Dlaczego projekt nie mógłby poprzestać na finansowaniu na zasadach komercyjnych (dotyczy przedsięwzięć zorientowanych na zysk)?
- Dlaczego projekt nie jest w całości sfinansowany z budżetu państwa (dotyczy przedsięwzięć, za których realizację odpowiada rząd)?
- Czy inwestor przedstawił przekonującą i zdrową ekonomicznie koncepcję pokrycia kosztów funkcjonowania obiektu po zakończeniu inwestycji?
- Czy inwestor rokuje nadzieję na przetrwanie okresu przejściowego (lat 1990-tych)?

Często odpowiedzi na tego typu pytania nie były dla wszystkich przekonujące, dyskusja nie pozwalała na osiągnięcie jednomyślności, więc decyzje zapadały dopiero w głosowaniach. Wymaganie większości 2/3 głosów sprawiało, że nawet przy braku jednomyślności, liczba osób pozytywnie oceniających projekt musiała być znacznie wyższa od liczby osób nastawionych negatywnie. Podobnie przy odrzucaniu projektów: głosowanie musiało być wtedy zdecydowanie negatywne.

Rada zalecała Zarządowi stosowanie formularzy pozwalających na łatwiejsze znalezienie informacji wymaganych do odpowiedzi na

nurtujące ją typowe pytania z powyższego wykazu. Poza domaganiem się informacji potrzebnych dla oceny efektywności kosztowej, Rada analizowała też propozycję Zarządu jeszcze z 1994 r., by angażować się w projekty przedinwestycyjne (*feasibility studies*). Z doświadczenia wynikało bowiem, że wnioskodawcy proponują rozwiązania, które mogłyby być znacznie poprawione, gdyby je poprzedzić dość kosztownymi analizami potrzeb i wykonalności. Argumentacja była trafna, ale Rada zdecydowała, że otwarcie się na projekty przedinwestycyjne nie byłoby właściwe, z uwagi na możliwość „utknięcia” EkoFunduszu w działaniach, które mają mały bezpośredni wpływ na ochronę środowiska. Zważywszy na jego skromne możliwości finansowe, właściwsze jest zaangażowanie tylko w projekty, które od razu są na tyle dojrzałe, że nie wymagają tego typu analiz.

## Sektorowy rozkład projektów

---

Szerzej zakrojona analiza sektorowego rozkładu projektów dokonana była po raz pierwszy dopiero w 1996 r. i obejmowała okres 1992-1995. Sektor III (ochrona klimatu) pochłonął 34% dotacji i liczył 67 projektów (uwzględniając fakt, że zagregowany projekt 29/III/95 składał się z 29 faktycznych jednostek). Nieco mniej, bo 30% dotacji uzyskał sektor II (ochrona Bałtyku). Sektor I (transgraniczne zanieczyszczenia powietrza) uzyskał 22% dotacji, zaś IV (ochrona przyrody) – niespełna 14%.

Jest to jednak klasyfikacja nieco myląca, ponieważ wiele projektów zaliczonych do sektora IV polegało na budowie oczyszczalni ścieków. Miały one wprawdzie drugorzędne znaczenie dla ochrony Bałtyku, ale – zlokalizowane w obszarach szczególnie cennych przyrodniczo – stanowiły niezbędny wstępny warunek ochrony tamtejszej przyrody. Gdyby więc spojrzeć na to wszystko inaczej, to w latach 1992-1995 ochrona wód pochłonęła ponad 40% dotacji EkoFunduszu. Również w latach 1996-1997 liczne projekty zaliczone do

sektora IV polegały na oczyszczaniu ścieków, które niszczyły dotąd cenne ekosystemy.

Interesujący jest również przeciętny koszt projektów pochodzących z poszczególnych sektorów. W latach 1992-1994 w sektorze I wynosił on 315 mld zł (starych), w II – 135, w III – 65, a w IV – 13. Natomiast w 1995 r. w I – 14 mln zł (nowych), w II – 10, w III – 6, a w IV – niespełna 4. Innymi słowy, projekty sektora I były najkosztowniejsze, zaś najtańsze – sektora IV. W sektorach I i II należało stosować dość zaawansowane technologie oczyszczania. Ochrona klimatu (III) polegająca na modernizacji systemów grzewczych i poprawie efektywności energetycznej często nie wymagała bardzo drogich zabiegów. A ochrona przyrody (IV) oparta była zazwyczaj na zadaniach wymagających wprawdzie znacznego wysiłku ze strony zaangażowanych osób, ale w mniejszym stopniu na zakupach drogich urządzeń.

Przytaczane statystyki dla wskazanych lat, należy traktować jako orientacyjne, ponieważ odnoszą się do zatwierdzonych projektów. Natomiast faktyczne wypłaty mogły wystąpić w latach późniejszych. Ponadto niektóre projekty bywały anulowane (bardzo rzadko), a niektóre wypłaty musiały być przez beneficjentów zwracane (jeśli kontrola wykazała ich nieprawidłowe wydanie). Tak więc ilekroć mowa jest o zaangażowaniu EkoFunduszu, liczby dotyczą decyzji, a nie finalnych wypłat. Jednak różnice nie są duże.

## Geograficzny rozkład kontraktów

---

Zgodnie z obietnicą rządu RP złożoną na konferencji w Oslo, EkoFundusz analizował geograficzny rozkład kontraktów, żeby pilnować, że uczestniczący w ich otrzymywaniu wierzyciele mogą się cieszyć odpowiednimi udziałami. Precyzyjny pomiar tych udziałów był trudny, ponieważ EkoFundusz wymagał na ogół współfinansowania, z którego mogli korzystać również poszczególni wierzyciele (co jednak nie wynikało bezpośrednio z wydatków poniesionych na eko-

konwersję). Pochodzące z różnych źródeł pieniądze mogły się mieszać, co dodatkowo utrudniało rachunek.

W późniejszym okresie – jak wierzycieli było sześciu – sprawa stała się łatwiejsza. Ale w pierwszym roku, jak w EkoFunduszu partycypowały właściwie tylko Stany Zjednoczone, nie było łatwo proponować, że wykonawcą projektu będzie firma nieamerykańska. A jednak już w pierwszej serii projektów, instalacje odsiarczania spalin w Turowie oparte były na technologii szwedzkiej firmy ABB Fläkt. Na szczęście dyplomacja amerykańska nie protestowała i takie „nieamerykańskie” projekty zostały uruchomione. I wtedy i później, przedstawiciel USA informował, że jego rząd nie będzie oponował, jeśli kontrakty powędrują do firm z krajów nie uczestniczących w ekokonwersji. Wyrażał tylko dezaprobatę wobec stosowania tych postanowień polskiej Ustawy o Zamówieniach Publicznych z 1994 r., które wprowadzały dyskryminację firm amerykańskich.

Późniejsze analizy geograficznego rozkładu kontraktów wykazywały, że wierzyciel amerykański miał systematycznie mniejszy udział niżby to wynikało z dominującego wkładu do EkoFunduszu (72% w całym okresie 1992-2010), ale nigdy nie było to kontestowane na forum Rady.

Zresztą praktyka głosowań nie sugerowała stronniczości. Nie zdarzały się przypadki, które świadczyłyby o determinacji zagranicznego członka Rady, aby promować jakiś słaby projekt tylko dlatego, że zaplanowane są zakupy z „jego” kraju. Zarówno pozytywne, jak i negatywne głosowania odzwierciedlały raczej przekonania członków Rady o sensowności projektu, niezależnie od kierunku kontraktów.

Pierwsza analiza geograficznego rozkładu kontraktów obejmowała lata 1992-1995. Wynika z niej, że ponad 60% dotacji popłynęło do wykonawców polskich. Nie stanowiło to dużego zaskoczenia, ponieważ było wiadomo, że tzw. roboty budowlano-montażowe, stanowiące trzon wszelkich inwestycji (nie tylko w ochronie środowiska), są z reguły dostarczane przez firmy lokalne. Ciekawe jest rozdysponowanie pozostałych niespełna 40%. Firmy amerykańskie i francu-

skie uzyskały niemal tyle samo, zaś szwajcarskie – dużo mniej. Skorzystaliby również (choć w mniejszym stopniu) kooperanci pochodzący z krajów nie uczestniczących w ekokonwersji. Gdyby rząd USA domagał się korekty uwzględniającej obszary, gdzie „jego” firmy są szczególnie konkurencyjne, to należałoby to uszanować. Ale żądanie korekty nie nastąpiło. Do końca funkcjonowania EkoFunduszu amerykańscy członkowie Rady nie kontestowali wypłat płynących do nie „swoich” firm.

## Raport KPMG a kryteria wyboru projektów

---

Pierwsze lata działalności EkoFunduszu sugerowały, że instytucja jest zarządzana profesjonalnie, a wybór projektów może stanowić wzór do naśladowania przez inne polskie fundusze. Osoby związane z Fundacją miały jednak poczucie, że warto by mieć kompetentną opinię z zewnątrz. Pierwsze pomysły tego typu powstały już w 1994 r. W tym celu Rada później zamówiła w znanej firmie konsultingowej KPMG raport na temat dorobku i funkcjonowania EkoFunduszu. Powstał on w 1997 r. i obejmował okres 1992-1996.

Raport był bardzo pozytywny. Według słów konsultanta: „Silną stroną istniejącej organizacji jest profesjonalizm i zdolności organizacyjne Zarządu efektywnie przekładającego cele strategiczne na realizację szczegółowych planów funkcjonalnych” (KPMG 1997, s.13). Raport zwracał także uwagę na unikalność procedur wyboru projektów. Słusznie postulował poprawę sposobów obliczania efektywności kosztowej, ale jego autorzy popełnili tyle błędów (zapewne wynikających głównie z niedostatecznego przestudiowania analizowanych projektów), że podważyli wiarygodność tego ważnego skądinąd wątku. Autorzy raportu kwestionowali zwłaszcza wsparcie dla elektrowni w Turowie. Pochłonęło ono 30 mln PLN, czyli 37% rocznych wydatków Fundacji, choć stanowiło tylko niespełna 3% kosztu tego bardzo drogiego projektu.

Efektywność kosztowa w praktyce konkurowała z czterema innymi kryteriami wyboru projektów: nowatorskość technologii, produkowanie wyrobów służących ochronie środowiska, bezpośrednia ochrona ludzi i walor edukacyjny. Raport krytykował podejmowanie projektów drogich w przeliczeniu na efekt (zwłaszcza w sektorach I i II), tymczasem Zarząd wskazywał, że wysokie koszty są ceną płaconą głównie za nowatorskość. Owe drogie projekty – ulokowane zwłaszcza w sektorze I – nie są wprawdzie efektywne kosztowo, ale zważywszy na oddziaływanie długookresowe są potrzebne, bo stanowią inspirację dla innych użytkowników środowiska. Nawet z perspektywy czasu, trudno jest ocenić, czy poświęcanie efektywności kosztowej na rzecz innych kryteriów zawsze było dobrze uzasadnione.

Raport postulował także udoskonalenie struktury zarządzania przez sformalizowanie zasad przeglądów i ocen pracowników tak, aby z jednej strony maksymalnie wykorzystać zdolności i entuzjazm zatrudnionych osób, a z drugiej – stworzyć prosty i przejrzysty system obiegu informacji.

Innym wątkiem zainteresowania konsultantów była współpraca między Radą a Zarządem. Relacje między obydwoma organami statutowymi były dobre i potwierdzone niewielką liczbą projektów (najwyżej parę w ciągu roku), które były zaakceptowane przez Zarząd, ale zostały odrzucone przez Radę. Jednak zważywszy na rosnącą skalę działania EkoFunduszu, zachodziła potrzeba zdjęcia z Rady ciężaru analizowania wszystkich projektów. Raport postulował więc określenie pewnej puli wydatków i maksymalnego rozmiaru projektów pozostawionych w gestii Zarządu. Postulat ten został wdrożony, i w późniejszych latach Rada była tylko informowana o projektach, które zostały zaakceptowane przez Zarząd bez konieczności dodatkowego głosowania. Padały ze strony Rady pytania odnośnie takich projektów, ale nigdy nie prowadziły do wyrażenia dezaprobaty dla wyborów dokonanych przez Zarząd.

Raport KPMG wysoko oceniał również konkursową metodę wyboru projektów. Postulował ich upowszechnienie tak, aby ograniczyć

liczbę nieporównywalnych zgłoszeń na rzecz propozycji rozwiązania takiego samego (albo podobnego) problemu. Postulat ten był całkowicie zgodny z zamierzeniami EkoFunduszu, który od dawna ogłaszał konkursy. Jeszcze przed przyjęciem raportu, wśród 87 wniosków zatwierdzonych przez Radę w 1997 r. aż 73 (czyli 84%) to projekty niejako „zamówione” przez Zarząd, bo były laureatami ogłaszanych konkursów, albo stanowiły kolejne zadania przygotowane w ramach realizacji wieloletnich programów regionalnych.

W 1996 r. odbyło się 8 konkursów:

- Likwidacja niskich źródeł emisji na terenie województwa katowickiego
- Oszczędność energii w miejskich systemach zaopatrzenia w energię cieplną (dwie edycje)
- Aktywna ochrona gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem (dwie edycje)
- Renaturyzacja najcenniejszych obszarów wodno-błotnych
- Ochrona obszarów wodno-błotnych na terenach Lasów Państwowych
- Ochrona różnorodności przyrodniczej na terenach parków krajobrazowych

Również w 1997 r. odbyło się 8 konkursów:

- Eliminacja niskich źródeł emisji w województwie katowickim (dwie edycje)
- Modernizacja miejskich systemów grzewczych (dwie edycje)
- Budowa małych elektrowni wodnych
- Ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt
- Ochrona obszarów wodno-błotnych
- Ochrona przyrody w parkach krajobrazowych

Powtarzalność konkursów w kolejnych edycjach ma jeszcze dodatkową zaletę, bo zapobiega pośpiechowi; wnioskodawcy mogą przeznaczyć więcej czasu na opracowanie projektów, bo wiedzą, że mogą je zgłaszać także później.



Wieloletnie programy mają podobny walor, kierując uwagę wnioskodawców na rozwiązanie pewnego ważnego problemu. EkoFundusz ogłosił i konsekwentnie realizował początkowo 6 takich programów:

- Redukcja niskiej emisji w centrum Krakowa
- Przywracanie czystości wód Zatoki Puckiej i Zatoki Gdańskiej
- Ochrona czystości rzeki Biebrzy
- Przywracanie czystości wód Wielkich Jezior Mazurskich
- Poprawa jakości wody dla mieszkańców aglomeracji w Polsce południowej
- Wieloletni program (do 2010 r.) ochrony orłów i innych ptaków drapieżnych

A od 1997 roku zaczęła się realizacja 6 nowych:

- Eliminacja niskich źródeł emisji w województwie wałbrzyskim
- Ochrona zlewni rzeki Narwi
- Ochrona Borów Tucholskich
- Ochrona lasów Sudetów Zachodnich
- Ochrona i restytucja kuraków leśnych
- Ochrona i restytucja rodzimych gatunków ryb wędrownych

## Wielka powódź 1997

---

Powódź, która dotknęła wiele regionów europejskich latem 1997 r. w Polsce dokonała największych spustoszeń na Dolnym Śląsku i w Śląsku Opolskim. Szkody były różnorodne, ale obejmowały również ochronę środowiska. Choć ich naprawa nie miała bezpośredniego znaczenia międzynarodowego, to jednak Rada EkoFunduszu jednomyślnie zaaprobowwała projekty, które Zarząd przygotował na podstawie inspekcji w najbardziej poszkodowanych miejscowościach.

Wśród nich znalazło się wsparcie dla nowobudowanych obiektów, które korzystały już z dotacji EkoFunduszu i były niemal gotowe, tak jak oczyszczalnia ścieków w Nysie. Podobny los dotknął instalacje ciepłownicze w Opolu i w Jeleniej Górze. W sumie zwal-

czaniu skutków powodzi służyło 7-10 projektów, na które przeznaczono w 1997 r. 17% środków. Pojawił się więc niejako piąty sektor priorytetowy; jednorazowo była to „Powódź”, ale od 1998 roku będzie to – zgodnie ze znowelizowanym paragrafem 5 Statutu – „Gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych”.

Projekty „popowodziowe” były wyodrębnione, ale formalnie zostały zaklasyfikowane do „tradycyjnych „ sektorów I-IV. Pomoc dla Kłodzka, Nowej Rudy i Wrocławia dotyczyła oczyszczania ścieków i ciepłownictwa, stanowiła *de facto* 6 odrębnych zadań, więc dałoby się odpowiednich projektów naliczyć 10 (a nie 7, tak jak to zazwyczaj się podaje):

- Usuwanie szkód powodziowych w systemie ciepłowniczym w Jeleniej Górze (12/I/97)
- Usuwanie szkód powodziowych w Nysie (32/II/97)
- Usuwanie szkód powodziowych w Jeleniej Górze (34/II/97)
- Usuwanie szkód powodziowych w Kłodzku (35/II/97)
- Usuwanie szkód powodziowych w Nowej Rudzie (36/II/97)
- Usuwanie szkód powodziowych we Wrocławiu (33/II/97)
- Odbudowa popowodziowa i modernizacja obiektów ciepłowniczych w miastach woj. opolskiego (115/III/97)
- Usuwanie szkód popowodziowych w Kłodzku (117/III/97)
- Usuwanie szkód popowodziowych w Nowej Rudzie (118/III/97)
- Odbudowa popowodziowa i modernizacja kotłowni i instalacji we Wrocławiu (116/III/97)

EkoFundusz stał się jedną z pierwszych organizacji w Europie, które zareagowały skuteczną pomocą na klęskę spektakularnych powodzi z 1997 r. (zwanymi niekiedy „powodziami tysiąclecia”). Żądanie współfinansowania było ograniczone. W paru przypadkach EkoFundusz pokrywał wręcz 100% potrzebnych wydatków.

# Rozkwit (lata 1998–2005)

## Reputacja

---

Raporty OECD (1998) i KPMG (1997) nie pozostawiały wątpliwości, że EkoFundusz we wzorowy sposób finansuje ochronę środowiska w Polsce. Wcześniejsze wersje owych raportów pomogły zapewne podjąć decyzje tym krajom wierzycielskim (Szwecja, Norwegia i Włochy), które planowały przystąpienie do ekokonwersji, ale chciały się najpierw przekonać, czy ich pieniądze mają szansę na sensowne wykorzystanie. Dorobek EkoFunduszu – poświadczony przez licznych międzynarodowych ekspertów – oferował taką pewność.

Pierwszy raport KPMG (bo jest jeszcze drugi raport sporządzony na koniec działania) został przygotowany na wniosek Rady EkoFunduszu. Chodziło bowiem o przekonanie się, czy działania Fundacji – które w Polsce sprawiały bardzo dobre wrażenie – są również pozytywnie oceniane przez niezależnych konsultantów. Natomiast raport OECD był ubocznym efektem przeglądu polskiej gospodarki i polityki. Każdy kraj członkowski OECD jest od czasu do czasu analizowany przez ekspertów zatrudnianych przez tę organizację.

We wszelkich raportach EkoFundusz był dobrze oceniany. Pokontrolny raport NIK zalecał głównie zwiększenie wydatków na podróże służbowe. NIK (Najwyższa Izba Kontroli) znana jest ze swojej skrupulatności i znajduje w każdej odwiedzanej instytucji jakieś uchybienie. Sprawdzając działania EkoFunduszu, nie doszukała się żadnych poważniejszych błędów; wyknęła drobne niedociągnięcia.

Postulując więcej podróży służbowych, sugerowała, że warto beneficjentów skrzętniej pilnować, czy dobrze wydają pieniądze. EkoFundusz dość często sprawdzał poprawność wykorzystywania środków (choć NIK sugerowała, żeby to było jeszcze częściej) i stosunkowo rzadko znajdował powody do interwencji. Widocznie sama perspektywa kontroli i reputacja „nieprzekupności” wystarczała do tego, by dobrze wykorzystywać dotacje. W kolejnym raporcie NIK nie sformułowano żadnych zarzutów.

Przed przystąpieniem trzech nowych wierzycieli, EkoFundusz funkcjonował przez kilka lat jako wspólne przedsięwzięcie czterech krajów: Polski, Francji, Stanów Zjednoczonych i Szwajcarii. Później doszły do tego Szwecja, Włochy, i Norwegia. Naturalnie były pomiędzy nimi spory, ale zawsze udawało się je rozwiązywać w sposób cywilizowany i korzystny dla ochrony środowiska.

Swego czasu Francja zażądała, aby EkoFundusz nie finansował hydroenergetyki. Każdy, kto się interesuje ochroną przyrody wie, że duże elektrownie wodne wymagają tak poważnej ingerencji w środowisko, że „czystość” produkowanego przez nie prądu jest problematyczna. Natomiast małe elektrownie, zlokalizowane na niewielkich rzekach i nie wymagające kłopotliwego piętrzenia wody wydają się „ekologiczne”. Tymczasem nawet i w tych przypadkach, ingerencja w środowisko może być trudna do zaakceptowania. Członkowie Rady zostali przekonani przez reprezentanta francuskiego, że w sytuacji, gdy budżet EkoFunduszu jest skromny, lepiej go przeznaczać na projekty, które nie budzą żadnych wątpliwości tego typu.

Innym przykładem ścierania się różnych poglądów były dyskusje związane z projektami sektora III nie należącymi do hydroenergetyki. Wielu członków Rady traktowało zastępowanie węgla gazem jako właściwe rozwiązanie, pozwalające ograniczyć emisję gazów cieplarnianych w okresie przejściowym, zanim energetyka w całości będzie korzystać ze źródeł odnawialnych. Dzięki reprezentantowi szwajcarskiemu zaczęła budować się świadomość, że po pierwsze, gazyfikacja nie całkowicie, a tylko trochę redukuje emisję dwutlenku węgla, a po drugie, prowadzi do ryzykownego uzależnienia się od

surowca, którego podaż nie jest pewna. W konsekwencji, EkoFundusz położył większy nacisk na ochronę klimatu niezwiązaną z gazyfikacją.

EkoFundusz zabiegał o to, żeby jego działania były należycie zrozumiane i doceniane. Organizował konferencje prasowe, które skutkowały na ogół przychylnymi reakcjami mediów. W środku zaś okresu swojej egzystencji opublikował (w wersji polskiej i angielskiej) raport o dokonaniach (EkoFundusz 2003).

## Życie po życiu?

---

Sukces EkoFunduszu skłonił do pomysłów, by zapewnić możliwość funkcjonowania również po ustaniu ekokonwersji (w 2010 r.). Należało umożliwić alternatywne przychody, które by zastąpiły spłatę długu zagranicznego. Pomysły były właściwie tylko dwa: fundusze europejskie albo zwroty z dotacji.

Pierwszy pomysł polegał na wskazaniu EkoFunduszu jako pośrednika w zarządzaniu programami Unii Europejskiej. EkoFundusz zgromadził bowiem kompetencje potrzebne przy konstruowaniu i finansowaniu projektów ochrony środowiska. Takie rozwiązanie nie znalazło jednak poparcia rządu RP, który wolał, żeby w tej roli występował NFOŚiGW.

Drugi pomysł wydawał się bardzo przekonujący i był nawet pozytywnie zaopiniowany przez Radę. EkoFundusz z zasady finansuje tylko część kosztorysu, oczekując od beneficjentów zwrócenia się do podmiotów rynku finansowego. Gdyby tymczasem samemu wystąpić w roli takiego podmiotu, korzyść byłaby podwójna. Po pierwsze, beneficjent, który miałby zwrócić kredyt bankowi, zwracałby pieniądze podmiotowi, który je w przyszłości przeznaczy znów na ochronę środowiska. Po drugie, EkoFundusz zapewni sobie strumień przychodów nawet po wyczerpaniu ekokonwersji.

Udzielanie pożyczek stanowiłoby formę działalności gospodarczej. Statut EkoFunduszu został dostosowany do takiej ewentualno-

ści. Również Rada większością głosów wyraziła zgodę na udzielanie pożyczek. Odbyły się nawet wstępne uzgodnienia z zainteresowanymi podmiotami gospodarczymi, które – z racji zorientowania na zysk – nie mogłyby ubiegać się o bezzwrotne dotacje.

Pomysł został wszakże zarzucony z dwóch powodów. Przyjęcie roli kredytodawcy jest atrakcyjne, bo generuje strumień przychodów; zawierając umowę z beneficjentem, zapewnia się zwrot pieniędzy, chyba że nastąpi bankructwo kredytobiorcy. Banki zabezpieczają się przed ryzykiem niewypłacalności dłużnika, oceniając jego wiarygodność i szacując, jaka skala zadłużenia może być uznana za bezpieczną. W tym celu zatrudniają fachowców, którzy potrafią obliczać i ograniczać owo ryzyko. Jednak nie jest to darmowe, więc przyjęcie roli kredytodawcy wiązałoby się z perspektywą wzrostu kosztów funkcjonowania EkoFunduszu, bo trzeba byłoby zatrudnić odpowiednich fachowców. Ponadto nie wszystkie kraje wierzycielskie były nastawione entuzjastycznie. Uznały, że ekokonwersja odegrała pozytywną rolę, ale nie życzyły sobie podejmowania nowych obowiązków, wymagających szacowania ryzyka niewypłacalności beneficjentów. Stało się jasne, że EkoFundusz będzie zlikwidowany po zakończeniu ekokonwersji.

## Stabilizacja

---

Po roku 1997 nastąpiła stabilizacja związana z dwiema okolicznościami. Po pierwsze, przestano liczyć na przyłączenie się nowych wierzycieli. Każdy z uczestniczących krajów miał odrębnego przedstawiciela w Radzie. Wbrew wcześniejszym planom reprezentacji kolektywnej, uznano, że 6 członków zagranicznych – z których każdy reprezentuje tylko swój rząd – stanowi dobrą przeciwwagę dla członków polskich (pod warunkiem, że ich liczba nie będzie większa niż 11; gdyby wszystkich członków Rady miało być 18 lub więcej, to członkowie zagraniczni stanowiliby 1/3 jej składu lub mniej); więc kształt Rady zaczął być traktowany jako docelowy. Po 2004 r. zagra-

nicznych członków Rady zrobiło się tylko pięciu, ponieważ Szwecja wycofała się z ekokonwersji (nie na znak protestu, ale w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej). Po drugie, działania Fundacji weszły w fazę dojrzałą. Coraz częściej EkoFundusz nie porzastał na biernym zbieraniu wniosków, tylko je inicjował, zwłaszcza organizując konkursy.

A poza tym przynajmniej raz do roku posiedzenia Rady odbywały się poza Warszawą, w miejscach szczególnie związanych z projektami EkoFunduszu. Zarówno polscy, jak i zagraniczni członkowie Rady cenili sobie takie wyjazdy. Owe wyjazdowe posiedzenia odbywały się czasem w parkach narodowych wspomaganych w ramach działań w sektorze IV, ale również w regionach przemysłowych wspomaganych – tak jak w Katowicach – projektami z sektora I i III. Stanowiły dobrą okazję do tego, by członkowie Rady mogli się lepiej poznać i zorientować w realiach ochrony środowiska.

Skład Rady ulegał zmianom w ślad za zmieniającymi się konfiguracjami politycznymi, odzwierciedlał preferencje nowych członków rządu, ale nie zagrażał misji EkoFunduszu. Do roku 2005 jej przewodniczącymi byli kolejno Bernard Błaszczuk, Michał Wilczyński, Ewa Marchwińska, Janusz Radziejowski, Marek Gromiec, Krzysztof Szamałek i Czesław Śleziak. Często byli to wiceministrowie ochrony środowiska.

Już po zakończeniu swojej kadencji w EkoFunduszu, Ewa Marchwińska – jako dyrektor jednego z instytutów naukowych – znalazłszy się w Gruzji w trakcie podróży służbowej, została porwana przez terrorystów i więziona przez wiele miesięcy. Rada (mając nadzieję, że jej międzynarodowy skład wzmocni skuteczność wystąpienia) podjęła uchwałę domagającą się interwencji w tej sprawie. Profesor Marchwińska została w końcu uwolniona i wróciła do kraju, ale chyba nie tyle w wyniku interwencji Rady, co raczej w następstwie kalkulacji terrorystów.

Po przyłączeniu się trzech ostatnich wierzycieli – Szwecji, Włoch i Norwegii – Rada miała sześciu członków zagranicznych i dziewięciu polskich. Proporcje te dawały wierzycielom gwarancję,

że żadna uchwała nie może być podjęta jednostronnie przez Polaków (zgodnie ze statutem decyzje zapadały większością 2/3 głosów). Przez dłuższy czas nie dały o sobie znać żadne istotniejsze kontrowersje pomiędzy zagranicznymi a polskimi członkami Rady, a głosowania odzwierciedlały opinie merytoryczne raczej, a nie polityczne. W 2005 r. – po wejściu Polski do Unii Europejskiej – niektórzy członkowie zagraniczni głosowali przeciw wielu projektom nie dlatego, że uważali je za złe, tylko dlatego, że protestowali przeciwko sprzecznościom między porozumieniami ekokonwersyjnymi, a pewnymi interpretacjami unijnych wymagań przetargowych.

Jeszcze przed formalnym przystąpieniem Norwegii, EkoFundusz otrzymał od tego kraju darowiznę – zapewne po to, aby można było z bliska przypatrzeć się, jak wydawane są pieniądze. Zresztą darowizna norweska nie była czymś wyjątkowym. Również rząd Szwajcarii – niezależnie od formalnej ekokonwersji – powiększył swój wkład, przekazując EkoFunduszowi dodatkowe środki na ochronę środowiska w Polsce.

Ustabilizował się też skład Zarządu. S. Sitnicki zakończył pracę na stanowisku dyrektora wykonawczego *Regional Environmental Center* w Budapeszcie. Powrócił do EkoFunduszu i w 1999 r. objął stanowisko wiceprezesa, zastępując na nim A. Czyżę. W tym składzie Zarząd funkcjonował przez następnych parę lat. W 2003 r. został powiększony do 5 osób; zatrudniono Janusza Ostapiuka na stanowisku wiceprezesa, zaś w 2004 r. M. Wilczyńskiego zastąpił K. Szamałek.

## Rada a Zarząd

---

Stosunki między Radą a Zarządem były poprawne. Zarząd miał przekonanie o swojej kompetencji w ochronie środowiska, Rada zaś bardzo poważnie traktowała statutowe uprawnienia i starała się jak najstaranniej pilnować, aby pieniądze były wydawane oszczędnie. Na tym tle dochodziło czasem do kontrowersji, gdy Rada dociekała, czy aby Zarząd nie dał się zbyt łatwo przekonać wnioskodawcom



o zasadności podjęcia jakiegoś projektu. Oczywiście obie strony odwoływały się do efektywności kosztowej, choć oprócz tego Zarząd dysponował argumentami uzasadniającymi celowość podjęcia nawet drogiego projektu, ale skutkującego efektami trudnymi do kwantyfikacji. Jeśli owe argumenty były przekonujące, to projekt znajdował akceptację Rady. Tak działo się w przytłaczającej większości przypadków; bardzo rzadko zdarzały się projekty proponowane przez Zarząd (uznane za celowe) i odrzucone przez Radę.

Pewne napięcia pomiędzy Zarządem, a członkami Rady, zwłaszcza polskimi, mogły wynikać z faktu, że pracownicy EkoFunduszu zarabiali stosunkowo dobrze jak na krajowe warunki. Natomiast część polskich członków Rady zatrudniona była w ministerstwach na gorszych warunkach. Nigdy tego typu frustracje nie zostały zwerbalizowane, ale można było wyczuć pewien żal, że nie wszyscy fachowcy w Polsce są należycie docenieni finansowo.

Zaufanie do Zarządu doprowadziło do przyjęcia w dniu 17 czerwca 1998 r. ważnej uchwały nr 11/98, delegującej prawo do przyznawania dotacji. Brzmiała ona następująco.

1. Rada postanowiła upoważnić Zarząd do podejmowania decyzji o przyznawaniu dotacji:
  - Laureatom konkursów organizowanych przez EkoFundusz po zaakceptowaniu przez Radę ich zasad i kryteriów selekcji projektów;
  - Innym projektem, w których dotacja EkoFunduszu nie przekracza 100000 €, a w dziedzinie zachowania różnorodności przyrodniczej (sektor IV) dotacja nie przekracza 50000 €.
2. Łączna kwota dotacji przyznanych przez Zarząd nie może przekraczać 20% środków EkoFunduszu przeznaczonych w danym roku kalendarzowym na dotacje dla projektów.
3. Zarząd może podjąć decyzje o przyznaniu dotacji danemu podmiotowi w trybie określonym w pkt.1 Uchwały nie częściej niż raz na dwa lata.
4. Podmiot, któremu Zarząd nie przyznał dotacji ma prawo odwołać się od tej decyzji do Rady Fundacji EkoFundusz.

W 1998 r. były tylko trzy projekty dotowane w ten sposób. Ale w późniejszym okresie, było ich już znacznie więcej. W szczególności laureaci konkursów nie musieli czekać paru tygodni albo nawet miesięcy, aby otrzymać zapowiedziane dofinansowanie.

Uchwała umożliwiała Zarządowi samodzielność w dwóch okolicznościach: przy rozstrzyganiu konkursów i przy akceptowaniu drobnych projektów, zwłaszcza w sektorze IV. Punkt 2 uchwały zastrzegł jednak, że przynajmniej 80% budżetu dotacyjnego nadal znajduje się w gestii Rady. Skoro roczny budżet EkoFunduszu wynosił wtedy około 27 mln € (Euro jeszcze wtedy nie istniało formalnie; orientacyjny kurs dolara amerykańskiego do ECU, *European Currency Unit*, wynosił około 0,92), to ograniczenie budżetowe dopuszczało pięćdziesiąt kilka projektów z sektorów I-III i V, albo dwa razy tyle z sektora IV. W początkowym okresie Zarząd EkoFunduszu nie przyznał dotacji tak wielkiej liczbie projektów, aby choć zbliżyć się do bariery 20%.

Punkt 3 Uchwały zapobiegał hipotetycznej sytuacji, w której Zarząd nadużywa swojego uprawnienia w celu pompowania pieniędzy do podmiotu nie znajdującego aprobaty członków Rady. Stanowi to przykład powagi, z jaką Rada traktowała swoją odpowiedzialność za wydawanie pieniędzy wierzycieli. Ograniczenie obowiązywało jednak chyba na wyrost, bo trudno sobie wyobrazić sytuację w której Zarząd tylnymi drzwiami próbuje wspierać projekt sprzeczny z misją EkoFunduszu. Z kolei punkt 4 zapobiegał hipotetycznej sytuacji, w której Zarząd – przeciwnie – odmawia pieniędzy podmiotowi przedstawiającemu bardzo dobry projekt mieszczący się w statutowych priorytetach EkoFunduszu.

W latach późniejszych, jak Rada przekonała się, że Zarząd nie nadużywa tej formy „decentralizacji”, w jednogłośnie uchwale podniosła progi dopuszczalnych dotacji. Limit dla projektów z sektora IV wzrósł do 200000 €, a dla pozostałych – do 1000000 €. Co więcej, zrezygnowano z ustalenia sumarycznego pułapu przyznawanych w ten sposób dotacji, zaś wymóg z punktu 3 zniknął w ogóle; Zarząd został jedynie zobowiązany do corocznego informowania o ewentu-

alnej koncentracji pomocy dla określonych podmiotów, lub na określone cele. Większość projektów EkoFunduszu zaczęła być akceptowana w tym zdecentralizowanym trybie.

Kolejna decyzja ułatwiająca wydawanie pieniędzy polegała na przyjęciu w 2004 r. zasady, że w projektach dostarczających ujednolicone „produkty”, a mianowicie (1) estry oleju rzepakowego, (2) kolektory słoneczne, (3) elektrownie wiatrowe, (4) plantacje roślin energetycznych i (5) kompostery rotacyjne, wielkość dotacji oblicza się niemal automatycznie, na każdą jednostkę owego „produktu”. Maksymalne dopłaty zostały ustalone w tych przypadkach na: 200 zł/t dla (1), 600 zł/m<sup>2</sup> dla (2), 700 000 zł/MW dla (3), 1000 zł/ha dla (4) i 200 000 zł/szt. dla (5).

## Zmiana siedziby

---

Biuro przy ulicy Belwederskiej nie mogło pomieścić personelu w składzie, który powinien się już zwiększyć w ślad za wzrostem skali działania EkoFunduszu. W wyniku analizy warszawskiego rynku nieruchomości, na nową siedzibę wytypowano w 2000 r. zabytkową kamienicę przy Krakowskim Przedmieściu. Planowany zakup był stonkowo drogi, ale jeśli potraktować go jako dziesięcioletnią inwestycję, to sprzedaż kamienicy pod koniec misji EkoFunduszu pozwalałaby liczyć na jeszcze większy przychód, który można by – zgodnie ze Statutem – przeznaczyć na finansowanie ostatnich projektów.

Kamienica była dobrze dostosowana do potrzeb biurowych, ale – zapewne po poprzednim właścicielu – miała luksusowo wykończoną łazienkę na ostatnim piętrze. Spowodowało to protest jednego z krajów wierzycielskich, którego ambasador insynuował, że EkoFundusz planuje wejście na rynek agencji towarzyskich. Aby nie angażować się w kampanię obrony dobrego imienia Fundacji (co pochłonięłoby sporo czasu i wysiłku), lepiej było po prostu porzucić plany i rozpocząć poszukiwania od nowa.

Wkrótce EkoFundusz zidentyfikował inne odpowiednie miejsce (znacznie skromniejsze i tańsze) przy ulicy Brackiej, które okazało się wystarczające na resztę okresu działalności. Tyle, że wymagało kłopotliwego remontu. Został on przeprowadzony i od 2001 r. EkoFundusz przeniósł się do nowego biura.

Nabycie nowej siedziby stanowiło teoretycznie okazję do tego, żeby starą komuś przekazać – np. organizacjom pozarządowym działającym na rzecz trwałego rozwoju. Ze stosowną propozycją wystąpił Instytut na rzecz Ekorozwoju. Niewątpliwie organizacjom przydałoby się miejsce tego typu, ale Rada uznała, że statut EkoFunduszu nie pozwala na taką dyspozycję przychodów ze sprzedaży majątku. Poszukiwania nabywcy starej siedziby trwały dość długo, więc zwalnianą przestrzeń biurową wynajęto. Dopiero po wielu latach udało się sprzedać starą siedzibę po akceptowalnej cenie.

## Obszary działania

---

Z formalnego punktu widzenia sprawa nie była kontrowersyjna; EkoFundusz działał w pięciu obszarach priorytetowych: I Ochrona powietrza, II Ochrona Bałtyku, III Ochrona klimatu, IV Ochrona przyrody i V Zagospodarowanie odpadów. Natomiast jego sumaryczny budżet był bardzo skromny (około 30 mln USD rocznie), co wymagało drobiazgowo zdefiniowanego profilu. EkoFundusz starał się precyzyjnie dobierać kierunki działania i tak formułować kryteria wyboru projektów, aby każdy dobry wniosek mógł zostać zaakceptowany. W przeciwnym razie odrzuceni wnioskodawcy mogliby mieć poczucie, że przedstawili świetny pomysł i tylko zabrakło pieniędzy, aby go sfinansować. Frustracja tego typu nie służyłaby dobrze ochronie środowiska.

Większość zaakceptowanych projektów pochodziła z konkursów, albo wieloletnich, regionalnych programów działania. Każdego roku rozpisywano kilka konkursów (czasem były to kolejne edycje już rozstrzygniętych konkursów). Funkcjonowało również kilkanaście pro-

gramów wieloletnich, zapoczątkowanych jeszcze w połowie lat 1990-tych. Nowe konkursy (wychodzące poza tematykę zapoczątkowaną w latach 1990-tych) dotyczyły zwłaszcza:

- zwiększenia małej retencji w lasach;
- energetycznego wykorzystania biomasy;
- redukcji emisji zanieczyszczeń atmosfery w uzdrowiskach; i
- ochrony przyrody na obszarach *Natura 2000*.

Nowe programy wieloletnie dotyczyły:

- eliminacji niskich źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza w Kotlinie Kłodzkiej;
- ochrony żubra w Polsce północno-wschodniej;
- modernizacji schronisk PTTK w parkach narodowych; i
- utylizacji odpadów medycznych.

Aby jednak nie zamykać się na spontaniczne inicjatywy, EkoFundusz finansował również wnioski, które wpływały niezależnie od konkursów i programów wieloletnich. Ich unikalność (nieporównywalność) wymagała jednak znacznie większego zaangażowania w ocenę i zagrażała większą arbitralnością, bo skala porównawcza była bardziej ograniczona niż przy naborze wniosków w innym trybie (zwłaszcza konkursowym). Zarząd starał się obiektywizować kryteria wyboru. W tym celu stosował system punktowy, który wprawdzie w pełni obiektywny być nie mógł, ale przynajmniej był niearbitralny i uwalniał Zarząd od ewentualnych zarzutów o niejasne kryteria.

Podobnie jak w roku 1997, również cztery lata później, Polska zmagala się ze skutkami katastrofalnych powodzi. I podobnie jak wcześniej, EkoFundusz wystąpił z inicjatywą dotowania szczególnie uszkodzonych instalacji ochrony środowiska. Już w połowie lipca 2001 r. skierowano ofertę pomocy dla Gdańska, Pruszcza Gdańskiego i Słupska. Parę tygodni później, po dokonanej wizji lokalnej, Zarząd EkoFunduszu zaprosił przedstawicieli 19 najbardziej uszkodzonych gmin na naradę instruktazową w kwestii wymagań, jakie powinny spełniać wnioski kierowane do Fundacji. Aby pieniądze mogły być wypłacone niezwłocznie, stosowną uchwałę Rada podjęła w trybie obiegowym.

Corocznie Zarząd przedstawiał analizy geograficznego rozkładu kontraktów. Corocznie okazywało się, że firmy amerykańskie uzyskują relatywnie mniej kontraktów, niżby to wynikało z dominującego udziału USA w ekokonwersji. Od samego początku najczęściej zyskiwały firmy polskie. Wśród zagranicznych kontrahentów – zależnie od roku – dominowały rozmaite kraje uczestniczące w ekokonwersji. Np. w 2001 r. były to firmy włoskie (mimo że Włochy partycypowały w EkoFunduszu w skromnym zakresie), a z kolei w 2002 r. nie było żadnej firmy norweskiej (mimo że Norwegia już uczestniczyła w ekokonwersji). W sumie, nieamerykańscy wierzyciele korzystali z pieniędzy amerykańskich. Ponieważ jednak rząd USA nie protestował, sytuacja taka była kontynuowana.

EkoFundusz starał się generować powstawanie jak najlepszych projektów ekologicznych. Oprócz ogłaszania wspomnianych już konkursów i programów wieloletnich, angażował się jeszcze w dwojakiego rodzaju działania. Po pierwsze, nawiązał współpracę z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, słusznie licząc, że – skoro znajdują się one blisko potencjalnych inwestorów – będą w stanie podsuwać potrzebne rozwiązania. Po drugie, organizował narady szkoleniowe z potencjalnymi inwestorami. Informowały one o tym, jakie przedsięwzięcia są najbardziej pożądane z punktu widzenia polityki ekologicznej państwa i procesu integracji z Unią Europejską. Ponadto przedstawiały wymagania techniczne i finansowe, od których spełnienia uzależnione jest osiągnięcie efektów ekologicznych i sprostanie kryteriom formalnym, jakimi posługuje się EkoFundusz.

## Skala dofinansowania

---

Początkowo skala udziału w dofinansowywanych projektach była na poziomie około 25%. W 1996 r. spadła poniżej 6%, za sprawą udziału w niezwykle kosztownym projekcie 10/I/96 (Ograniczenie emisji dwutlenku siarki w Elektrowni „Turów”), oszacowanym na

1.127.215 000 zł (ponad 80% kosztorysów wszystkich projektów dofinansowywanych w tym roku), któremu EkoFundusz zaoferował 30 000 000 zł, czyli niespełna 2,7% kosztorysu. W kolejnych latach skala udziału oscylowała wokół wyższego poziomu (19%, 12%, 18%, 21%), zaś w 2001 r. wyniosła 29%. Było to spowodowane stosunkowo dużym wsparciem (średnio 45%) dla sektora II (Ochrona Bałtyku), w którym wnioskodawcami były tym razem głównie gminy. Ponadto projekty z tego sektora polegały często na likwidowaniu skutków powodzi i otrzymywały wysokie wsparcie (nawet 100% kosztów).

W kolejnych latach była ona średnio jeszcze wyższa. W 2002 r. przekroczyła 32%. Była ona wysoka również w sektorze I, do czego doprowadziło zaangażowanie w stosunkowo kosztowny projekt 27/I/02 (Modernizacja systemu grzewczego Sanatorium Uzdrowskiego „Wital” w Gołdapi). Zazwyczaj projekty sektora I realizowano w dużych zakładach produkcyjnych. Tym razem beneficjentem było sanatorium i stąd wysoki udział dotacji. Sektory III i IV korzystały z jeszcze intensywniejszego dofinansowania, jako że inwestorami z reguły nie były jednostki komercyjne. W 2003 r. skala dofinansowania znowu spadła poniżej 21%, co jednak jest rezultatem dość sztucznym, bo wynika z uśrednienia 7% w sektorze I i ponad 55% w sektorze IV. W sektorze I EkoFundusz zaangażował się w wyjątkowo kosztowny projekt 29/I/03 (Wykorzystanie lokalnych źródeł gazu w EC Zielona Góra) o gigantycznym kosztorysie ponad 553 mln złotych, któremu udzielił dotacji „tylko” na 40 mln zł. To zaważyło na średnim wyniku, znacznie niższym niż w sektorze IV, zdominowanym przez dużą liczbę małych projektów (o sumarycznym kosztorysie niespełna 20 mln zł), z których każdy jednak korzystał z dość hojnej dotacji.

Sumaryczna skala dofinansowania w roku 2004 osiągnęła 28%, ale w następnym roku spadła do 23%. Było to rezultatem przyjęcia dość surowych procentowych limitów dotacji. Wynikający z akcesji do Unii Europejskiej spadek zainteresowania ofertą EkoFunduszu został później skompensowany rezygnacją z nadmiernie surowych

limitów i poskutkowało znacznym wzrostem intensywności dotowania, ale w latach 2004-2005 była ona stosunkowo skromna.

W ogólności skala dofinansowania była bardzo zróżnicowana. W niektórych projektach była niska, rzędu paru procent kosztorysu, a w niektórych wysoka, bliska, albo wręcz równa 100%. W celu uczynienia kryteriów transparentnymi – również po to, aby bronić się przed zarzutami o arbitralność – EkoFundusz przyjął ogólne zasady udzielania dotacji. Przede wszystkim szacował tzw. wewnętrzną stopę zwrotu (IRR, *Internal Rate of Return*) w projektach dających się scharakteryzować nie tylko ujemnymi, ale i dodatnimi przepływami finansowymi. Jeśli okazywała się ona wysoka, wnioskodawcy nie przysługiwała żadna dotacja; projekt był na tyle intratny, że powinien być podjęty samodzielnie. Natomiast projekty o umiarkowanej wewnętrznej stopie zwrotu mogły liczyć na dofinansowanie podnoszące tę stopę do poziomu znośnego dla wnioskodawców. Przy tym wyróżniano kilka kategorii inwestorów: przedsiębiorców, samorządy terytorialne oraz „inne instytucje”, wśród których znajdowały się m.in. stowarzyszenia ochrony przyrody, organizacje charytatywne, spółki wodno-ściekowe, parki narodowe, krajobrazowe itp. Wśród samorządów wyróżniano kilka grup zamożności. Gminy najbogatsze mogły się ubiegać najwyżej o paroprocentową dotację, najuboższe zaś – do 45% w przypadku standardowych projektów. Natomiast w przypadku projektów uznanych za innowacyjne, skala dotacji (niezależnie od zamożności inwestora) mogła wynosić nawet 50% kwalifikowanych kosztów projektu.

Powyższe zasady przyjęto w 2003 r., zanim pojawiły się pierwsze symptomy zwlekania przez potencjalnych beneficjentów z wnioskowaniem o pieniądze EkoFunduszu, przede wszystkim na skutek perspektywy dostępu do znacznie łatwiejszych programów UE. W 2004 r. średnia wielkość przyznanej dotacji znacząco spadła (z niemal 2 mln zł rok wcześniej do niespełna 1 mln zł). Nowe zasady zbiegły się w czasie z wycofywaniem się niektórych beneficjentów (nawet takich, którym EkoFundusz już przyznał dotację) z planowanych zadań. W rezultacie EkoFundusz w 2004 r. wydał na projekty tylko



139 mln zł zamiast planowanych 196 mln zł, niezależnie od wysokich wpływów z ekokonwersji. Wprawdzie w kolejnych latach starano się wywołać większe zainteresowanie ofertą Fundacji, ale przyjęte ograniczenia wsparcia finansowego nie pozwalały na łatwy wzrost wypłat poza sektorem IV (ochroną przyrody), gdzie skala dofinansowania była wprawdzie zawsze wysoka, ale podaż projektów była ograniczona (ze względu na dostępność odpowiednio kompetentnych i rzetelnych wykonawców). Mimo wszystko dotacja przypadająca na jeden projekt znów przekroczyła 2 mln zł w 2005 r.

# Zamach

## (lata 2006-2007)

### Obce ciało

---

Po 2005 r. – po raz pierwszy w III RP – ta sama partia kontrolowała ministerstwo ochrony środowiska i ministerstwo finansów (również Ministra Skarbu, który zastąpił Ministra Finansów w roli fundatora). Statut EkoFunduszu przewiduje, że przewodniczącego Rady wyznacza minister ochrony środowiska, zaś pozostałych członków – minister finansów (albo jego prawny sukcesor w roli fundatora). W przypadku członków zagranicznych, robi to na wniosek rządów krajów wierzycielskich. W 2006 r. wszyscy polscy członkowie Rady znaleźli się w gestii tego samego ośrodka władzy. Rozwiązanie statutowe, zapewniające dotąd EkoFunduszowi stabilność funkcjonowania, przestało działać.

Na rezultaty nie trzeba było długo czekać. Minister Skarbu (będąc dla Fundacji administracyjnym następcą ministra finansów) odwołał przed końcem kadencji polskich członków Rady, i zastąpił innymi. Spowodował również odwołanie dwóch wiceprezesów Zarządu.

Zgodnie ze statutem, mnie jako członka Rady mógł legalnie odwołać tylko w dwóch okolicznościach: w przypadku śmierci lub w przypadku stwierdzenia mojego działania „na szkodę”. Nie odpowiedział na moje zapytanie, z której z powyższych dwóch okoliczności zrobił użytek. Odpowiedział mi na piśmie – w imieniu Ministra – Dyrektor Departamentu Prawnego, wyjaśniając (niezgodnie z prawem), że minister może każdego odwołać kiedy chce i nie musi podawać powodu.

W ramach zamachu Minister Skarbu nie zatwierdził planu wydatków EkoFunduszu na 2006 r. i zażądał od Rady odwołania Zarządu. Jednak w tajnym głosowaniu Rada nie była w stanie podjąć stosownej uchwały, bo wymagana była solidna większość, a członkowie zagraniczni – wbrew rachubom Ministra – zapewne się nie ugięli. Nawiasem mówiąc, polscy członkowie Rady (których było wtedy 9) tworzyli już niemal 2/3 składu, bo zagranicznych zostało już tylko 5 (po tym, jak Szwecja wycofała się z ekokonwersji). Uchwały za odwołaniem każdego członka Zarządu były podejmowane indywidualnie. Przepadły wszystkie, ale najbardziej spektakularnie za odwołaniem Prezesa; okazało się, że poparły ją tylko dwie osoby. Rzecznik rządu wyraził swoje rozczarowanie. Dopiero na kolejnych posiedzeniach Rady udało się przeforsować dymisje członków Zarządu.

Były to jednak specyficzne dymisje. Powołania na członków Zarządu podejmowane są w formie uchwał, czyli większością 2/3 głosów w Radzie. Było jasne, że żadnego „swojego” członka Zarządu nie da się łatwo ulokować. Jednakże wszystkie powołania były na okres trzyletni. Wystarczyło więc poczekać aż kadencje dobiegną swego kresu i Zarząd w „naturalny” sposób stopnieje. Takie też zapewne były zamiary nowej ekipy.

Ekscesy rządu budziły sprzeciw, media były dość powszechnie oburzone (zob. np. Kondzińska 2006), ale Minister Skarbu konsekwentnie realizował swój plan. Jest sprawą drugorzędną, czy robił to z przekonania, czy realizował program partii. W każdym razie starał się „odbić” EkoFundusz.

Wymiana polskich członków Rady była jednym z elementów zamiaru podporządkowania Fundacji władzy administracyjnej. Zagraniczni członkowie Rady bezskutecznie próbowali przeciwstawić się nowym porządkom. Jeszcze wcześniej doszli do wniosku, że jedynym sposobem na wywarcie presji jest obstrukcja wewnętrznych procedur. Korzystając z tego, że – zgodnie ze statutem – decyzje zapadają większością 2/3 głosów, postanowili nie popierać proponowanych uchwał. Metoda była skuteczna, ale przez pewien czas EkoFundusz z tego powodu miał trudności z zatwierdzaniem nowych projektów.

Można go więc byłoby oskarżyć o beczynność i zlikwidować. Niewykluczone, że istniały plany, aby pozbyć się takiego „obcego ciała” w przestrzeni stopniowo podporządkowywanej jednolitej kontroli partyjnej, ale rząd upadł, i Fundacja została uratowana.

W latach 2004-2005 EkoFundusz wydał mniej pieniędzy niż planował, tyle że spowodowane to było również dostępnością znacznie łatwiejszych dotacji z UE. Dobitnie wskazuje na to statystyka. W 2004 r. EkoFundusz zatwierdził 99 wniosków, na łączną kwotę 98 mln zł – mniej niż w latach poprzednich. Część inwestorów, nawet takich, którzy mieli już zawarte umowy z EkoFunduszem wolała z nich zrezygnować – po akcesji do UE w 2004 r. – bo fundusze europejskie stawiały znacznie mniejsze wymagania. Tak więc w 2006 r. i później można było zgodnie z prawdą (choć ignorując przyczynę) utrzymywać, że EkoFundusz wydaje mniej pieniędzy niż planował, a więc nie umie ich wydawać. Jeszcze zanim zaczęto stosować tego rodzaju krytykę, EkoFundusz zareagował na zmianę warunków i spowodował rychłe zwiększenie napływu nowych wniosków (w 2005 r. EkoFundusz zatwierdził 134 wnioski, na łączną kwotę dotacji 285 mln zł), co jednak i tak prawdopodobnie nie uratowałoby go przed zamachem na to *sui generis* „obce ciało”, gdyby rząd istniał trochę dłużej.

Dodatkowym problemem były niejasności interpretacyjne związane z procedurami przetargowymi. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej wszystkie kraje członkowskie powinny być traktowane jednakowo. Tymczasem w porozumieniach ekokonwersyjnych znajdowały się klauzule przewidujące preferencje dla niektórych dostawców. Nie było przy tym jasne, czy owe klauzule – przyjęte na długo przed akcesją – powinny zostać utrzymane do końca ich obowiązywania, czyli do roku 2010. To również przekładało się na wolniejsze niż planowano tempo wydawania pieniędzy.

Po upadku starego, ministrowie nowego rządu uzgodnili restytucję Rady EkoFunduszu i – korzystając z rezygnacji części jej członków – mianowali nowych (przywrócili starych), pozwalając tym samym członkom zagranicznym na ponowne działanie na rzecz ochrony środowiska w Polsce. Z perspektywy dłuższego okresu,

sprawa może się wydawać błaha, choć zamknięcie EkoFunduszu było w latach 2006-2007 całkiem realne.

## Zmienione warunki

---

W 2006 r. EkoFundusz znalazł się w zmienionych warunkach, ale kontynuował swoją misję. Kontynuował finansowanie projektów i starał się zapewnić profesjonalne standardy. Rada działała w nowym składzie. Jednak Zarząd (od połowy 2006 r. działający w okrojonym składzie) przygotowywał projekty według dotychczasowych ścieżek. Na szczęście nie zmienili się koordynatorzy projektów, czyli osoby odpowiedzialne za bezpośrednie kontakty z potencjalnymi beneficjentami. Pieniądzy do wydania było nieco mniej – głównie na skutek umacniania się polskiej waluty względem walut krajów wierzycielskich. Wprawdzie umacnianie się złotego nie miało wpływu na import finansowany przez EkoFundusz, ale przecież większość pieniędzy szła na zakupy w Polsce.

W 2006 r. EkoFundusz wydał na projekty 177 mln zł, więcej niż wynosiły wpływy z ekokonwersji. Było to spowodowane uruchomieniem prac, które – na skutek poprzednio sygnalizowanych problemów zewnętrznych – musiały zostać wstrzymane. W wyniku podejmowanych starań, pod koniec 2005 r. napłynęła rekordowa liczba wniosków. Wyglądało na to, że udało się przezwyciężyć impas.

Liczba projektów zatwierdzonych w 2006 r. Przekraczała 100. W samym sektorze III było ich 45, w sumie na ponad 60 mln złotych, z tym, że niektóre wymagały zawierania kilku osobnych umów; tak więc liczba umów przekraczała liczbę projektów. Sektor IV liczył 32 projekty, wymagające niemal 15 mln złotych dotacji z EkoFunduszu. Analogiczne liczby dla 2007 r. były również znaczne, choć nieco niższe. Zatwierdzono 89 projektów, z czego w sektorze III 43 (łącznie na ponad 43 mln dotacji), a w sektorze IV 35 (łącznie na ponad 27 mln dotacji). Skromniejsze niż wcześniej wyniki były zapewne spowodo-

wane zakłóceniami w pracy EkoFunduszu, którego Zarząd funkcjonował w bardzo okrojonym składzie.

W latach 2006-2007 średnia dotacja przypadająca na jeden projekt była niższa niż w latach 2003 i 2005, ale wyższa niż w 2004 r. Jak zawsze, skala dofinansowywania w sektorze IV była najwyższa i przekraczała 50%. Natomiast w sektorach I i II – na skutek niewielkiej liczby projektów – podlegała dużym wahaniom a ponadto była uzależniona od tego, czy inwestorami były podmioty komercyjne, czy komunalne.

W sektorze V beneficjentami bywały firmy komercyjne i wtedy intensywność dotacji była zazwyczaj rzędu 25%-30%. Zbliżała się do 50% w przypadku utylizacji odpadów szpitalnych albo projektów podejmowanych przez władze komunalne.

## Uczciwość

---

Z okresu 2006-2007 datuje się drobny incydent, który – być może – stanowi świadectwo trzymania się przez EkoFundusz przyjętych zasad postępowania pomimo zewnętrznych turbulencji. Odwiedził mnie w moim uniwersyteckim biurze burmistrz jednej z podwarszawskich miejscowości. Skarżył się, że zagraniczny wykonawca, przed podpisaniem kontraktu, zaplanowanym w siedzibie EkoFunduszu na dzień jutrzejszy, szantażował, że niczego nie podpisze, jeśli nie otrzyma od burmistrza gratyfikacji. Natychmiast zadzwoniłem do prezesa EkoFunduszu, poinformowałem o zmartwieniu burmistrza i poprosiłem, aby przy jutrzejszym podpisywaniu umowy pilnować, żeby nie było żadnych dwuznaczności.

Po paru dniach ponownie odwiedził mnie burmistrz, tym razem uradowany i wdzięczny za telefoniczną interwencję, której był świadkiem. Ponownie zadzwoniłem do prezesa i przeprosiłem, że niepotrzebnie interweniowałem, bo – jak się właśnie dowiedziałem – umowa została podpisana bez jakichkolwiek zgrzytów. Na to prezes oświadczył, że moja interwencja była potrzebna. Nigdy jednak nie

przeprowadziłem dochodzenia, na czym mianowicie miałyby polegać owa potrzeba.

Uczciwość stanowiła jedną z zasad, jakie EkoFundusz postulował. Była rozumiana jako profesjonalna uczciwość, a więc dzielenie się jak najbardziej aktualną wiedzą na temat ochrony środowiska. Z tego względu pracownicy Fundacji będący koordynatorami projektów studiowali nowoczesne technologie i jeździli na targi, na których producenci przedstawiali swoje najnowsze osiągnięcia. W sektorze IV – gdzie znajomość najnowszych technik ochrony środowiska nie była tak kluczowa – powodzenie Fundacji związane było ze znakomitą wiedzą przyrodniczą koordynatorów, którzy potrafili należycie oceniać kompetencje wykonawców. Ale uczciwość była też rozumiana w sensie całkiem potocznym, jako bezinteresowność w niesieniu pomocy.

Wiele polskich instytucji oferujących wsparcie finansowe było oskarżanych o przyjmowanie gratyfikacji od potencjalnych beneficjentów. Aby ograniczyć okazje do takich nadużyć, wdrażano tam procedury całkowicie oparte na obiegu dokumentów pisanych. Oczywiście utrudniało to zbyt poufałe kontakty z wnioskodawcami, ale przy okazji wydłużało czas upływający od pierwszego złożenia wniosku do podjęcia decyzji. Jeżeli dokumentacja zawierała pomyłki, to nie rozmawiano, tylko ją po prostu odsyłano do wnioskodawcy.

EkoFundusz uniknął afer korupcyjnych. Nie obawiano się bezpośrednich kontaktów z wnioskodawcami. Koordynatorzy projektów spędzali z nimi długie godziny, wytykając błędy w planowanych zadaniach i doradzając zastosowanie rozwiązań, które dawały większe szanse pomyślnej realizacji. Ochrona środowiska w Polsce skorzystała na tym.

## Końcówka

---

Jesień 2007 r. była w EkoFunduszu ciężka. W Radzie zasiadało 9 Polaków i 5 przedstawicieli krajów wierzycielskich. Zagraniczni członkowie stanowili ponad 1/3 składu i teoretycznie mogli blokować podejmowanie uchwał. Jednak obecność na posiedzeniach Rady nigdy nie była 100%-owa, więc wyniki głosowań nie były pewne. Zarząd działał w dwuosobowym składzie, a od 3 listopada – po usunięciu M. Nowickiego – tylko w składzie jednoosobowym. Ale rząd upadł dwa dni później, a 16 listopada został powołany nowy.

W nowym rządzie M. Nowickiemu zostało powierzono kierowanie Ministerstwem Środowiska. Występując w tej roli, 21 listopada powołał mnie na przewodniczącego Rady. Z kolei Rada w nowym składzie, z dniem 1 grudnia, powołała S. Sitnickiego na Prezesa Zarządu, zaś M. Nyczaj, J. Janotę-Bzowskiego i I. Mirowskiego na Wiceprezesów. M. Nyczaj wróciła na wcześniej zajmowane stanowisko, a J. Janota-Bzowski i I. Mirowski byli wcześniej koordynatorami projektów (w I, III i IV sektorze). EkoFundusz został uratowany.



# Schyłek (lata 2008–2012)

## Restrukturyzacja długu

---

Umowy z wierzycielami umożliwiające decyzją Klubu Paryskiego z 1991 r. wygasają po 18 latach. Polska się z nich wywiązała. Co było do spłacenia spłaciła, zaś co było do skonwertowania, minister finansów przekazał EkoFunduszowi w stosownych ratach. Raty nie były równomierne. Początkowo były dość niskie, osiągały maksimum w środku okresu, a pod koniec były ponownie niższe. Kwota 510,8 milionów USD, którą w sumie dysponował EkoFundusz odpowiadała więc średniemu rocznemu budżetowi niespełna 30 milionów USD; początkowo roczne budżety były znacznie niższe, a potem nieco wyższe, ale zawsze stanowiły niewielki odsetek krajowych nakładów na ochronę środowiska.

Ekokonwersja dobiegała końca. Wierzyciele, którzy w niej nie uczestniczyli nie proponowali żadnych nowych uzgodnień tego typu. Z kolei ci, którzy uczestniczyli nie wyrażali zamiaru udziału w przedsięwzięciu o zupełnie innym charakterze, jaki był rozważany przez osoby widzące unikalność znaczenia EkoFunduszu. Stawało się jasne, że po roku 2010 Fundacja przestanie istnieć. Około 2010 roku państwo nie było katastrofalnie zadłużone, a nawet jakby było, to trudno byłoby ubiegać się o nowe oddłużenie.

Dług zagraniczny, owszem, istnieje. O ile w 2012 r. szacowany był na 250 mld PLN, o tyle w 2022 wynosił ponad 260 mld PLN. Zważywszy jednak na słabnący kurs polskiej waluty, zadłużenie nie narasta. W stosunku do rosnącego PKB, począwszy od 2014 r. ma tenden-

cję spadkową. Jest to dług, za który bezpośrednio odpowiedzialne są zadłużone podmioty gospodarcze, a nie rząd. Powtórzenie negocjacji z Klubem Paryskim sprzed trzech dekad nie wchodziło ani nie wchodzi w rachubę.

## Ostatnie projekty

---

Po wyborach parlamentarnych w 2007 r. ustała presja na likwidację EkoFunduszu. M. Nowicki – jako Minister Środowiska – powołał mnie na przewodniczącego Rady, a Minister Skarbu powołał pozostałych jej członków. Przypadła mi rola nadzorcy Fundacji w okresie schyłkowym. Mimo perspektywy rychłej likwidacji, EkoFundusz starał się wypełniać swoją rolę jak najlepiej. Wiadomo było, że są to jego ostatnie lata, ale Fundacja wybierała projekty, których nikt nie musiałby się w przyszłości wstydić.

Nadal obowiązywało pięć obszarów priorytetowych. Nie przypominam sobie kontrowersji merytorycznych. Toczone spory dotyczyły tylko technicznych aspektów finansowania. Inaczej niż pozostali wierzyciele, rząd szwajcarski domagał się przedstawiania konkretnych faktur w celu pokrycia kosztów; było to trudne do pogodzenia z „klubowym” charakterem wyboru projektów. Powtarzały się wątpliwości prawne związane organizacją przetargów międzynarodowych. Obowiązywały preferencje dla firm pochodzących z krajów wierzycielskich, co spowodowało nawet oszustwo. Polegało ono na sfałszowaniu dokumentu świadczącego rzekomo o rejestracji jakiegoś wykonawcy w kraju wierzycielskim. Ale obciążało ono urzędników w tym kraju, a nie stronę polską, bo przedstawione świadectwo fałszywie potwierdzające pochodzenie wykonawcy było autentyczne. EkoFundusz i jego organy starały się identyfikować jak najlepsze projekty.

Dała się zauważyć tendencja do nieco hojniejszego dotowania. Przede wszystkim – w następstwie wcześniejszych kłopotów – wzrosła liczba zatwierdzanych projektów. O ile w 2006 r. było to 104,

a w roku 2007 wręcz tylko 89, to w roku 2008 zatwierdzono ich aż 151 w 2009 r. – 99). Średnie dofinansowanie nie wzrosło, bo zarówno w 2007, jak i w latach 2008-2009 roku było to 38%. Ale na średnią mają wpływ nieliczne kosztowne projekty z sektorów I i II. A jeśli porównać ze sobą tylko projekty z sektora IV (mniej kosztowne, ale dużo liczniejsze), to poziom dotacji wzrósł z 53%-59% w latach poprzednich do 66% w 2008 r., a w 2009 r. do 75%. Od listopada 2009 r. wszystkie zatwierdzone projekty z sektora IV otrzymywały dotacją wręcz 100%-ową. Projekty z sektora III (w 2008 r. razem 75, a w 2009 r. razem 58) były dotowane mniej więcej na poziomie 1/3 kosztorysu.

W 2008 r. przeciętny projekt z sektora III miał kosztorys na łącznie nieco ponad 4 mln zł i otrzymywał z EkoFunduszu 1,3 mln zł. W następnym roku było to mniej. Kosztorys opiewał na niespełna 2,7 mln zł, z czego EkoFundusz finansował tylko 0,9 mln zł. Jeden z najdroższych projektów z tego sektora, wykorzystanie metanu z kopalni „Krupiński” (520/III/08), kosztował niemal 30 mln zł i otrzymał dotację ponad 8 mln zł (27%). Zazwyczaj jednak projekty były znacznie tańsze i często polegały na termomodernizacji budynków. EkoFundusz zabiegał, żeby wykonawcy poprawiali systemy grzewcze całościowo. Termomodernizacji traktowanej często jako obłożenie fasady styropianem miało towarzyszyć usprawnienie sieci przesyłania energii, a przede wszystkim likwidacja brudnych źródeł spalania.

W 2008 r. w sektorze IV było 37 projektów. Łącznie kosztowały 27,6 mln zł, a z EkoFunduszu otrzymały 18,4 mln zł. Jak zwykle, znajdowała się wśród nich czynna ochrona zagrożonych gatunków, ale były również projekty edukacyjne. Były też dość nietypowe projekty związane z infrastrukturą turystyczną, m.in. uruchomienie kolejki wąskotorowej w Puszczy Knyszyńskiej (503/IV/08).

W kolejnym roku w tym sektorze były 33 projekty. Łącznie kosztowały niespełna 12 mln zł, a z EkoFunduszu otrzymały niespełna 9 mln zł. Pojawiły się projekty polegające na utrwalaniu osiągniętych efektów (532/IV/09-533/IV/09 i 535/IV/09-538/IV/09). Perspektywa zakończenia działalności fundacji robiła się już bardzo bliska. Było

jasne, że na zupełnie nowe efekty nie można liczyć, a zaczęły nurtować wątpliwości, na ile wcześniejsze osiągnięcia mają szansę na kontynuację.

W 2008 r. sporo projektów (17) uruchomiono w sektorze V. Ich łączny kosztorys opiewał na ponad 123 mln zł (średnio 7,2 mln zł), z czego EkoFundusz miał finansować 51 mln zł (średnio 3 mln zł). Jeden z nich (budowa zakładu przetwórstwa tworzyw sztucznych w Brześciu Kujawskim) został anulowany, ale i tak suma dotacji spadła do poziomu niewiele poniżej 50 mln zł.

W 2009 r. uruchomiono tylko 3 nowe projekty w tym sektorze, o łącznym kosztorysie niespełna 32 mln zł, z czego EkoFundusz miał finansować niespełna 13 mln zł. Średnie wielkości statystycznie wzrosły, ale z uwagi na niewielką całkowitą liczbę projektów, wyciąganie ogólniejszych wniosków nie byłoby właściwe.

W roku 2010 EkoFundusz zakończył działalność. Wpływów z ekokonwersji już nie było. Do wydania pozostało 12 mln zł pochodzących z niewykorzystanych wcześniej przychodów (a także ze zwrotów dotacji dla projektów, które nie zostały pozytywnie rozliczone). W sektorze I i II nie uruchomiono żadnych nowych projektów. W sektorze III uruchomiono jeden, a mianowicie rozbudowę kotłowni z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie Parku Pałacowego w Białowieskim PN. Uzyskał on dotacje na całość kosztorysu. Oprócz tego uruchomiono 6 projektów w sektorze IV, dotując je w 100%. Tak jak w końcówce roku 2009, polegały one głównie na utrwalaniu wcześniej osiągniętych efektów. Ponadto dla 7 sortowni odpadów (sektor V) zakupiono tzw. sortery elektroniczne, co spowodowało poprawę skuteczności tych sortowni.

We wszystkich przypadkach zadbano o to, żeby projekty zakończyły się jeszcze w tym samym roku, co pozwoliło na rozpoczęcie procesu likwidowania fundacji.

## Zamykanie Fundacji

---

Oczywistość końca misji nie oznaczała jednak, że EkoFundusz może się zamknąć z chwilą wydania ostatnich pieniędzy, którymi dysponował. Sąd podejmujący decyzję o likwidacji podmiotu gospodarczego powinien mieć pewność, że nikt nie wystąpi ze słusznymi roszczeniami. Teoretycznie mógłby to być jakiś inwestor utrzymujący, że zawarł umowę dotacyjną i nie dostał wszystkich obiecanych pieniędzy. To jednak dawało się dość łatwo wykluczyć.

Bardziej kłopotliwe – bo trudniejsze do przewidzenia – mogły być skargi ze strony personelu EkoFunduszu, który był ich pracodawcą. Stosunki międzyludzkie w EkoFunduszu były koleżeńskie, nie skutkowały silnymi napięciami i nie zagrażały trudnymi procesami. Tym niemniej nie udało się całkowicie uniknąć konfliktów i kilka roszczeń rzeczywiście się pojawiło. Przed likwidacją Fundacji należało wszystkie tego typu problemy rozwiązać.

Jeszcze inną kwestią była archiwizacja dokumentów. Ważne dokumenty księgowe istniały na papierze i powinny być przechowywane jeszcze przez wiele lat. Trzeba było zidentyfikować właściwą instytucję świadczącą tego typu usługę (okazało się nią być Archiwum Państwowe Miasta Stołecznego Warszawy) i z góry zapłacić za taką archiwizację. Jednak tylko niektóre dokumenty są archiwizowane bardzo długo. Inne już poszły na przemiał. Dokumentacja jest też rozproszona u różnych osób (ja sam mam ponad dwadzieścia segregatorów), ale musiało być miejsce, gdzie była ona kompletna i dostępna oficjalnie.

W ramach likwidacji EkoFundusz musiał pozbyć się majątku, którego głównym składnikiem było biuro na ulicy Brackiej. Gdyby je sprzedał, to – zgodnie ze Statutem – powinien przychód przeznaczyć zgodnie ze swoją misją. Postanowiono jednak, że najbardziej praktycznym rozwiązaniem będzie przekazanie biura Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który właśnie planował tego typu zakup (bo zwiększał skalę działania). Zaoszczędzone w ten sposób pieniądze Narodowy Fundusz mógł przeznaczyć

na realizację swojej misji, która była zbliżona do misji EkoFunduszu. Oczywiście można było sprawdzać, jakie konkretnie projekty Narodowy Fundusz finansował, ale uznano, że byłoby to kłopotliwe i chyba zbyt ciężkie.

W końcowym okresie w EkoFunduszu panowało przekonanie o udanym dorobku jego 18-letniej egzystencji. Pracownicy spodziewali się, że dzięki temu nie grozi im bezrobocie. Zaś członkowie Rady zabiegali o to, żeby spuścizna po Fundacji była należycie rozpropagowana. Póki EkoFundusz funkcjonował, organizował konferencje prasowe, na których wyjaśniał stosowane zasady. Chodziło jednak o to, żeby został też trwały ślad w piśmiennictwie. Zobowiązałem się, że poruszę ten temat w swoich comiesięcznych artykułach przygotowywanych dla *Aury* – najbardziej chyba znanego w Polsce czasopisma popularno-naukowego poświęconego ochronie środowiska. Można o EkoFunduszu przeczytać np. w jej numerze z listopada 2010 (Żylicz 2010) i w paru innych.

Rada EkoFunduszu zleciła również przygotowanie całościowego raportu na temat działalności fundacji. Zadanie to otrzymała firma konsultingowa Ernst & Young we współpracy z Instytutem na rzecz Ekorozwoju (Ernst & Young 2010). Obszerny raport był pozytywny i wyrażał żal z powodu konieczności zlikwidowania organizacji, która ma na swoim koncie tak wielkie sukcesy.

Formalne zamykanie EkoFunduszu trwało dłużej niż planowano i dopiero w 2012 r. sąd rejestrowy (KRS) w Warszawie wykreślił go z rejestru fundacji.

# Dorobek

## Dodatkowość

---

Na konferencji z wierzycielami skupionymi w Klubie Paryskim (Oslo 1991) rząd RP zadeklarował dodatkowość ekokonwersji, rozumianą jako wzrost wydatków na ochronę środowiska ponad kwoty wynikające z wpłat do EkoFunduszu. Zobowiązanie zostało spełnione. Ekokonwersja funkcjonowała do 2010 roku, bo umowy z wierzycielami dotyczyły okresu 18-letniego, który kończył się właśnie wtedy. EkoFundusz istniał jeszcze trochę dłużej, ponieważ procedura likwidacyjna fundacji była dość skomplikowana. Natomiast praktycznie działania zostały zakończone już wcześniej.

W 1991 r. rząd RP zadeklarował, że nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska – które w 1990 roku osiągnęły 0,7% PKB – nie będą realnie niższe w wielkościach absolutnych. Obietnicy dotrzymano. Przez cały okres funkcjonowania ekokonwersji, czyli do 2010 r. nakłady te były znacząco wyższe. Potem również przez parę lat utrzymywały się na dość wysokim poziomie. Dopiero po 2015 r. drastycznie spadły (zob. tabela poniżej). Orientacyjnego przeliczenia w cenach stałych (wykazanego w drugim wierszu tabeli dla lat 1990-2010) dokonano stosując głównie wskaźnik cen robót budowlano-montażowych.

Wykazywane załamanie po 2015 r. nie jest skutkiem pomyłki rachunkowej ani zmiany klasyfikacji w sprawozdawczości statystycznej. Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska rzeczywiście spadły i to głębiej niż o połowę! Nawiasem mówiąc, największy spadek – bo o ponad 70% – dotyczył gospodarki odpadami, najbardziej bodaj

zaniedbanego działu ochrony środowiska. Stało się tak jednak dopiero parę lat po zakończeniu ekokonwersji, więc w trakcie jej trwania nakłady rosły dużo szybciej, niż wydatki z EkoFunduszu.

### Ochrona środowiska w Polsce

	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017
Nakłady w cenach bieżących	415	3170	6570	5986	10926	15160	6517	6825
Nakłady w cenach stałych	5000	8000	9000	7000	11000	15190	6556	6825
Udział w PKB w procentach	0,7	1,0	0,9	0,6	0,8	0,8	0,4	0,3

Dane GUS; nakłady (inwestycyjne) w mln PLN; ceny stałe z 2017 r.

Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska w Polsce wynosiły kilka miliardów złotych (więcej niż miliard dolarów) rocznie, a więc wielokrotnie więcej niż wydatki EkoFunduszu. Z tego punktu widzenia wkład ekokonwersji był marginesowy. Warto też zauważyć załamanie inwestycji obserwowane w 2005 roku, tuż po przystąpieniu przez Polskę do Unii Europejskiej. W znacznej mierze związane było z dostępnością funduszy unijnych (o jakiej była już wcześniej mowa). Podmioty gospodarcze, które planują inwestycje proekologiczne z reguły ubiegają się o dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych. Najczęściej występowało do NFOŚiGW, który zazwyczaj nie dawał pieniędzy za darmo, tylko żądał zwrotu z jakimiś odsetkami. Występowano również do EkoFunduszu, który wprawdzie dawał za darmo, ale prowadził dość drobiazgowo analizy efektywności i poprawności wydatkowania przyznawanych dotacji. Często niechętnie, ale jednak występowało o takie środki. Natomiast obfita dostępność darmowych środków unijnych wpłynęła demotywująco na podmioty gospodarcze. Obserwowano zwleknięcie z podejmowaniem inwestycji proekologicznych w nadziei, że – być może – uda się je w przyszłości sfinansować z cudzych pieniędzy w większym stopniu.



Ale rola EkoFunduszu w polskiej ochronie środowiska nie wynika z ilości wydawanych pieniędzy. EkoFundusz z zasady finansował tylko część kosztów projektów. Żądał, aby inwestor „spiął” finansowanie, sięgając do innych źródeł, łącznie ze środkami własnymi i kredytami zaciąganyymi na warunkach rynkowych. Nie angażował się, o ile projekt nie miał perspektywy osiągnięcia zamierzonych celów w rozsądnym czasie. W tym sensie mógł przyczynić się do zdynamizowania nakładów. Nie zastępował bowiem źródeł prywatnych darmowymi dotacjami, ale je stymulował (Peszek, Żylicz 1998; Anderson, Żylicz 1999).

## Efektywność kosztowa

---

Na początku lat 1990-tych pojęcie efektywności kosztowej nie było w Polsce szerzej znane. Panowało przekonanie, że ochrona środowiska musi kosztować tyle, ile kosztuje. Pytanie o to, czy nie dałoby się jakiegoś efektu osiągnąć taniej, wydawało się niestosowne. EkoFundusz tymczasem akcentował potrzebę osiągnięcia efektywności kosztowej. Wynikało to nie tyle z powszechności poglądu o zaletach tej koncepcji, co raczej z przeciwdziałania wiązaniu zakupów. Jeśli się bowiem chciało przekonać wierzycieli do finansowania na zasadzie klubowej, to należało wybierać projekty, kierując się atrakcyjnym kosztem uzyskania efektu. Tylko w ten sposób można namawiać Amerykanina, żeby sfinansował zakupy w Szwajcarii, albo Norwega, żeby sfinansował zakupy we Włoszech.

Efektywność kosztowa jako hasło wyróżniające EkoFundusz spośród wszystkich źródeł finansowania ochrony środowiska w Polsce nie było rozumiane w sposób bardzo ortodoksyjny. Tylko w przypadku inwestycji zorientowanej na jednorodny efekt w rodzaju emisji dwutlenku węgla można bowiem dzielić koszt przez ów efekt i konkludować, że redukcja emisji o jedną tonę wymaga nakładu takiego to a takiego. W przypadku inwestycji mającej zmniejszyć emisję dwutlenku siarki powielenie tej procedury jest oczywiście zasadne, ale

wymaga dodatkowo wyjaśnienia, czy redukcja emisji przyczynia się do walki z kwaśnym deszczem, czy może jeszcze oprócz tego chroni zdrowie jakichś ludzi mieszkających w pobliżu. Jeśli tak, to projekt może być uzasadniony nawet jeśli jednostkowy koszt redukcji jest wyższy niż gdzie indziej.

W gospodarce wodnej sprawa też jest skomplikowana. Oczyszczalnie ścieków o tej samej skuteczności i obsługujące dwa miasta o identycznej liczbie mieszkańców mogą mieć z punktu widzenia ochrony Bałtyku różne znaczenie zależnie od tego, czy zlokalizowane są na Pomorzu, czy w Małopolsce. W pierwszym przypadku unika się ścieków, które dostałyby się do morza bardzo szybko, a w drugim – takich, które prawdopodobnie po drodze i tak zostałyby w dużym stopniu rozłożone. Szacuje się, że retencja w polskich rzekach – zwłaszcza w dopływach górnej Wisły i górnej Odry – znacznie przekracza 50%. Tak więc z punktu widzenia ochrony Bałtyku, efektywność kosztową powinno się liczyć nie tyle porównując jednostkowe koszty oczyszczania ścieków, co jednostkowe koszty uniknięcia zanieczyszczenia morza, co jest tym tańsze, im bliżej ujścia rzeki zlokalizowana jest oczyszczalnia.

Jeszcze trudniej oszacować efektywność kosztową projektów z sektora IV. W ogóle ochronę przyrody trudno jest skwantyfikować. W niektórych przypadkach jest to jednak możliwe. Przykładem – akcje edukacyjne, polegające na drukowaniu ulotek; albo ochrona gniazd określonych ptaków w okresie lęgowym. W pierwszym przypadku zbadanie efektywności kosztowej wymaga podania kosztu druku ulotki; w drugim – przeciętnego kosztu ochrony pojedynczego gniazda. Ale już projekty w rodzaju regulowania ruchu turystycznego, ażeby zmniejszyć rozdeptywanie cennych siedlisk nie pozwalają na łatwą kwantyfikację efektów.

EkoFundusz próbował rozwiązywać ten problem, organizując konkursy. Stawiano jakieś zadanie – na przykład ochronę określonego typu ekosystemu – ustalano udział dotacji i zapraszano do składania wniosków. Złożone z uznanych ekspertów, jury konkur-

sowe miało wyłonić laureatów bez konieczności ścisłego skwantyfikowania efektów.

Ważną instytucją dofinansowującą proekologiczne nakłady inwestycyjne w Polsce jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW). Od 1989 r. finansował (w formie dotacji albo instrumentów dłużnych) zazwyczaj kilkanaście procent krajowych nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska, wielokrotnie więcej niż EkoFundusz. Ponad połowa przychodów NFOŚiGW (w 2020 r. przekraczały one 3 mld zł) pochodzi z opłat i kar za korzystanie ze środowiska, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, opłat zastępczych i kar wynikających z ustaw energetycznych oraz z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji. NFOŚiGW pośredniczy też w wydawaniu niektórych pieniędzy z funduszy europejskich.

Polskie fundusze ekologiczne współpracowały ze sobą, wymieniając się informacjami o kosztach osiągnięcia efektów. Przyjmując jakiś projekt do finansowania wiedziały, czy – w świetle doświadczeń innych funduszy – jego jednostkowy koszt jest typowy, czy może relatywnie bardzo wysoki. Nie stosowały sztywnych reguł, bo zdawały sobie sprawę z tego, że koszt zależy od wielu czynników. Były jednak świadome tego, że należy się nim interesować, a owo zainteresowanie zostało wywołane wymaganiami EkoFunduszu.

Dzięki wymaganiom EkoFunduszu, wszędzie zaczęto werbalnie doceniać efektywność kosztową. Szczegółowe pytania o sposoby jej sprawdzania zdradzały często jednak jej błędne rozumienie. Na formularzach wypełnianych przez potencjalnych beneficjentów gromadzono liczne informacje o wszelkich możliwych kosztach, natomiast nie o wszystkich ważnych efektach. Np. od inwestorów oczyszczalni żądano informacji o sprawności redukcji zanieczyszczeń, a nie o objętości strumienia ścieków, której znajomość jest konieczna dla oszacowania efektywności kosztowej. Albo „kwalifikowalność” wydatków utożsamiano z efektywnością kosztową (mimo że są to zupełnie różne pojęcia). Ale zapoczątkowane zmiany będą niewątpliwie postępować.

## Ochrona przyrody

---

Budżet EkoFunduszu był zbyt skromny, żeby konkurować z innymi źródłami finansowania ochrony środowiska w Polsce. Tak więc jego rola związana była głównie z promocją efektywności kosztowej. Tym niemniej jest jeden obszar, gdzie wydawane pieniądze zostały zauważone również z powodu ich ilości. Jest to ochrona różnorodności biologicznej.

Ochrona powietrza i ochrona wód wymagają często kosztownych technologii i w związku z tym angażują większość środków, jakie się w Polsce wydaje na ochronę środowiska. Inaczej z ochroną przyrody. Często jej warunkiem jest zaprzestanie trucia; wiele projektów zaliczonych do sektora IV polegało właśnie na budowie oczyszczalni ścieków. Były to drogie projekty. Ale ochrona przyrody polega również na działaniach oznaczających wprawdzie sporo pracy, ale nie wymagających drogich zakupów sprzętu. Innymi słowy, opierają się na pracy ludzi gotowych przeznaczyć swój czas na naprawę gniazd, przeszkadzanie kłusownikom, asekurację płazów przecinających trasy samochodowe, i inne tego typu zajęcia, które nie wydają się bardzo atrakcyjne z punktu widzenia kariery zawodowej.

Podobnie jak w wielu innych krajach, osoby zaangażowane w ochronę różnorodności biologicznej w Polsce mają zazwyczaj status wolontariuszy, którzy próbują łączyć zainteresowanie przyrodą z innymi, bardziej intratnymi zajęciami. EkoFundusz starał się wspierać pozarządowe organizacje ekologiczne tak, by zapewnić im źródła finansowania gwarantujące trwalsze materialne perspektywy rozwoju. W sektorze IV dopuszczał znacznie wyższy udział w kosztach niż gdzie indziej. Co więcej, godził się finansować zadania – takie jak transport samochodowy potrzebny do wykonywania niektórych prac terenowych – które są niezbędne w projektach ochronnych pewnego typu, ale dla innych funduszy nie są atrakcyjne (albo są w ogóle wykluczone z finansowania).

Ochrona przyrody wymaga znacznego zaangażowania osób, które mają odpowiednią wiedzę i umiejętności. Ich zasób w Polsce

jest znaczny. Problemem było jednak to, że osoby te działały w rozproszeniu i dorywczo, bez przekonania, że ich praca może być podejmowana systematycznie i może stanowić trwałe źródło zarobków. EkoFundusz odegrał istotną rolę w pomaganiu im, aby nauczyły się łączyć swoje kompetencje i w przyszłości skutecznie aplikować o pieniądze, jakie niewątpliwie będą oferowane ze znacznie obfitszych budżetów. Dzięki EkoFunduszowi wiele niszowych dotąd organizacji pozarządowych stało się uznanymi i wiarygodnymi wykonawcami projektów z zakresu ochrony przyrody.

W przeciwieństwie do innych funduszy, nie wymagał wysokiego współfinansowania i gotów był podjąć ryzyko uczestnictwa w nietypowych działaniach. Dzięki temu przyczynił się do rozwoju organizacji, które wcześniej były mało znane, a obecnie – jak Komitet Ochrony Orłów, Klub Przyrodników (początkowo Lubuski Klub Przyrodników), czy Północnopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków – zyskały renomę i potrafią skutecznie aplikować o wsparcie do międzynarodowych instytucji.

Ta katalizująca rola EkoFunduszu była możliwa nie tylko dlatego, że od początku ochrona przyrody znajdowała się wśród priorytetów działania. Urzeczywistniła się dzięki temu, że koordynatorzy projektów sektora IV byli dobrze wykształconymi przyrodnikami, znali środowisko wolontariuszy i bezbłędnie potrafili odnaleźć zespoły rokujące skuteczną realizacją zadań.

## Międzynarodowość

---

EkoFundusz był przedsięwzięciem międzynarodowym. Przed jego uruchomieniem czynione były starania o takie dobranie priorytetów, żeby zaakcentować wpływ na ochronę środowiska na całym świecie, a nie tylko w Polsce. Stąd zidentyfikowanie czterech sektorów (I – transgraniczne zanieczyszczenia powietrza, II – ochrona Bałtyku, III – ochrona klimatu i IV – różnorodność biologiczna). Jednak niemal od początku dała się odczuć presja na podejmowanie

projektów, których międzynarodowy charakter był bardzo pośredni; natomiast ich wpływ bezpośredni był związany z ochroną zdrowia lokalnych mieszkańców. Wierzyiele nie nalegali, żeby się trzymać deklarowanej międzynarodowości i dlatego z czasem do czterech wyjściowych priorytetów dodany został piąty – ochrona przed odpadami.

O ile deklarowany w 1991 r. przez rząd Niemiec brak zainteresowania aspektami międzynarodowymi mógł wynikać z ogólnej niechęci do przystąpienia do ekokonwersji, o tyle późniejsze nastawienie wierzyieli, którzy do niej przystąpili ma inną genezę. Wydaje się, że aspekty polityczne i handlowe są ważniejsze od ekologicznych. Po prostu korzyści polityczne i handlowe są żywiej postrzegane niż cokolwiek innego. Ewentualna nieadekwatność programu ekologicznego mogłaby stanowić przeszkodę w promowaniu ekokonwersji, ale adekwatność nie decydowała o jej przyjęciu; decydowały o tym inne czynniki, a zwłaszcza korzyści osiągnane przez firmy wygrywające kontrakty.

Powolność w osiągnięciu poprawy stanu Bałtyku i zupełna katastrofa w odniesieniu do światowego klimatu unaoczniają fakt, że społeczność międzynarodowa nie dojrzała do rozwiązywania problemów ekologicznych, które wymagają porzucenia perspektywy krajowej. Z punktu widzenia partykularnych interesów pojedynczego państwa może nie opłacać się bowiem podejmowanie wysiłków, z których mógłby skorzystać ktoś inny. Tymczasem skuteczność ochrony Bałtyku albo ochrony klimatu (podobnie jak i w przypadku wielu innych problemów ekologicznych) wymaga właśnie robienia więcej niż to jest uzasadnione korzyściami tylko własnymi. EkoFundusz próbował promować ów ponad-krajowy punkt widzenia w skromnej skali, na jaką pozwalały skonwertowane kwoty.

## Inwestowanie w kapitał ludzki

---

EkoFundusz dysponował zbyt skromnymi środkami, żeby w znaczący sposób przyczynić się do rozwoju ochrony powietrza i ochrony wód. Wkład w tego typu projekty był bardzo skromny i ograniczał się często do paru procent nakładów. Również tworzenie krajowych kompetencji w tym zakresie było umiarkowane, choć promowanie nowatorskich rozwiązań technicznych – możliwe z racji intensywnego szkolenia się i podnoszenia kwalifikacji koordynatorów projektów – stanowiło ważny aspekt działania w I i II sektorze.

Jak już wspomniano, sektorem, w którym EkoFundusz odegrał bardzo ważną rolę była ochrona przyrody (IV). W początkowej fazie działania, jego projekty często polegały na budowie oczyszczalni ścieków. Po prostu eliminacja źródła permanentnego skażenia terenów cennych przyrodniczo stanowiła niezbędny warunek zapoczątkowania jakiegokolwiek ochrony przyrody; bez tego próby restytucji gatunków lub ich siedlisk nie miałyby sensu. W miarę jednak, jak owe siedliska przestawały być zatruwane, pojawiała się potrzeba ich ambitniejszej ochrony, co wymagało oparcia się na odpowiednio przygotowanych specjalistach.

Jednym z argumentów ekokonwersji była perspektywa budowania lokalnych instytucji, które mogłyby w przyszłości promować przedsięwzięcia ochrony środowiska ważne dla świata, ale niedostatecznie doceniane w najbliższym otoczeniu (Żylicz 1992). EkoFundusz właśnie spełnił taką rolę, przyczyniając się do profesjonalizacji stowarzyszeń ochrony przyrody. Wydawał na ten cel (sektor IV) początkowo kilkanaście procent swojego budżetu. Z czasem ten udział wzrósł; nadal było to nie więcej niż kilkadziesiąt milionów złotych rocznie. Jednak z perspektywy organizacji zajmujących się ochroną przyrody były to pieniądze znaczące i pozwoliły na trwałe wzmocnienie tego obszaru.

Budowa kapitału ludzkiego dla ochrony przyrody była chyba największym osiągnięciem EkoFunduszu. Ale także w innych obszarach działania, przyczynił się on do profesjonalizacji ochrony środowiska.

Koordynatorzy projektów pracują teraz w innych instytucjach i mogą tam realizować dobre standardy. Efektywność kosztowa stanowi oczywiście ważny punkt odniesienia, ale również inne aspekty działania EkoFunduszu są istotne. Oprócz profesjonalizacji kluczowe jest też uwzględnianie międzynarodowego wymiaru lokalnie podejmowanych projektów proekologicznych. Stanowi to ważny aspekt ekokonwersji – antycypowany jeszcze przed jej realizacją – który musi być dostrzegany nawet po zamknięciu Fundacji.

## Repliki

---

Sukces EkoFunduszu był doceniony również poza Polską. Raport KPMG miał zasięg ograniczony, natomiast oddziaływanie raportu OECD było znacznie szersze. Nic dziwnego, że wiele organizacji przymierzało się do wykorzystania doświadczeń w tym zakresie. Kraje zmagające się z ciężarem zadłużenia liczyły na powtórzenie polskiego przykładu.

Najżywsze zainteresowanie wykazywał chyba rząd Kirgistanu. Delegacja tego kraju studiowała rozwiązania zastosowane przy tworzeniu EkoFunduszu licząc, że zasoby przyrodnicze Kirgistanu okażą się interesujące dla wierzycieli. Zadłużenie tego kraju jest katastrofalne. W 2021 r. wynosiło ponad 5 mld USD, z czego 40% pochodziło z Export-Import Bank of China. Wierzyciele zdają sobie sprawę z tego, że Kirgistan nie jest w stanie obsługiwać długu, ale – według prasowych doniesień chińskich – liczą na konwersję kapitałową, a nie na ochronę kirgiskiej przyrody. Konwersja kapitałowa zapewne przyjmie formę współwłasności linii kolejowych, jako że z chińskiego długu finansowane są głównie projekty infrastrukturalne. Przykład EkoFunduszu chyba nie znajdzie zastosowania.

Rząd Szwajcarii tak bardzo cenił sobie dorobek EkoFunduszu (co unaoczniał również kierując tam dodatkowe środki), że zorganizował jego replikę w Bułgarii. Liczył, że do tej inicjatywy dołączą inni wierzyciele i uda się powtórzyć polski sukces. Mimo upływu czasu, inni



wierzyiele się nie przyłączyli, zaś rząd szwajcarski narzeka na złe działanie fundacji bułgarskiej.

Wygląda na to, że polskiego sukcesu nie da się łatwo powtórzyć. Można skopiować udane rozwiązania organizacyjne, ale trudno jest odtworzyć inne uwarunkowania. Przede wszystkim rząd zadłużonego kraju musi mieć silne przekonanie o celowości ochrony środowiska. Wierzyiele są natomiast nastawieni niemal wyłącznie na konwersję kapitałową. A zresztą nawet w Polsce w 1991 r. wielu urzędników było gotowych, aby się ugiąć i zrezygnować z żądania ekokonwersji, a przystać na to, co wydaje się znacznie bardziej realistyczne, czyli na konwersję kapitałową. Tylko determinacja „zielonego” rządu do tego nie dopuściła. Obawiam się, że zarówno w Kirgistanie, jak i w Bułgarii zabrakło takiej determinacji.

Ponadto formalne procedury wymuszone statutem czy innymi regulacjami można próbować obchodzić, jeśli nie będzie silnego oporu przeciw tego typu nadużyciom. Nawet w Polsce w latach 2006-2007 EkoFundusz dałoby się pewnie „odbić” („unieszkodliwić”), gdyby nie upadek rządu. Obawiam się, że w wielu krajach brakuje sił społecznych, które by skutecznie pilnowały przestrzegania zobowiązań zawartych w dokumentach zaaprobowanych przez wierzyieli. Sukces EkoFunduszu jest trudny do powtórzenia.

## Raport Ernst & Young

---

Pod koniec działalności EkoFunduszu jego Rada zleciła przygotowanie raportu podsumowującego niemal dwie dekady funkcjonowania. Zadanie to przypadło firmie konsultingowej Ernst & Young, która podjęła się go we współpracy z Instytutem na rzecz Ekorozwoju. Obszerny ten raport liczył 180 stron A4 i oparty był m.in. na drobiazgowym przeglądzie 28 projektów spośród ponad 1500, które wsparł EkoFundusz w trakcie swojej 18-letniej działalności.

Raport był bardzo pozytywny. Warto przytoczyć sześć zasad stosowanych w działalności EkoFunduszu, które – według konsultanta – przyczyniły się do sukcesu (Ernst & Young 2010, s. 7):

- Jasno określony zakres działalności, przekładany na programy, konkursy i tzw. „szybkie ścieżki”
- Trwałe zasady przyznawania środków, które w swojej istocie nie ulegały zasadniczym zmianom, a jedynie były dostosowywane do zmieniającej się sytuacji w Polsce
- Równoprawne traktowania wszystkich podmiotów ubiegających się o wsparcie finansowe, a poprzez stworzenie mechanizmu dwustopniowej selekcji wniosków projektowych, oszczędzenie czasu i środków potencjalnych beneficjentów
- Precyzyjnie określone kryteria wyboru projektów, wśród których dominującą rolę odgrywał efekt ekologiczny, demonstracyjny (możliwość powielenia dobrych rozwiązań) oraz dążenie do wprowadzania rozwiązań innowacyjnych, wspierających transformację cywilizacyjną i technologiczną w Polsce
- Aktywne współdziałanie pomiędzy Fundacją a beneficjentem, który co prawda musiał wypełnić jasno określone, trudne warunki stawiane przez EkoFundusz, ale też uzyskiwał pomoc Fundacji, zarówno na etapie formułowania wniosku, jak i później, w trakcie jego realizacji (aktywne postawa pracowników biura EkoFunduszu)
- Trwałość kadry zarządzającej, ale także pracowników i współpracowników EkoFunduszu, opieranie się na wiedzy ekspertów (w tym zewnętrznych) przy rozpatrywaniu wniosków, a nie na kryteriach pozamerytorycznych

Konsultant sformułował tylko jedno zastrzeżenie (Ernst & Young 2010, s. 11). A mianowicie, ujemnie ocenił niewprowadzenie proekologicznego podejścia do wyboru dostawców i wykonawców, przez wymaganie tzw. systemu zielonych zakupów i przetargów (*green procurement and purchasing*). Byłoby to rzeczywiście z pożytkiem dla upowszechnienia proekologicznego podejścia, choć trudno przewidzieć, czy takie wymaganie miało szansę aprobaty wierzycieli, którzy

nalegali, aby stosować procedury praktykowane w międzynarodowych instytucjach finansowych, a zwłaszcza w Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju.

# Bibliografia

Anderson, Glen, Tomasz Żylicz 1999, „The role of Polish environmental funds: Too generous or too restrictive?”, *Environment and Development Economics*, vol. 4, s.413-448

Bajzarowicz, Janusz, Tomasz Żylicz 1993, „Environmental Reform: The Polish Model”, *The Wall Street Journal Europe*, 1 lipca

Beder, Sharon 1996, *The Nature of Sustainable Development*, Scribe, Newham

Bochniarz, Zbigniew 1991, „Poland's Plan to Use Debt Relief”, *New York Times*, 4 kwietnia

Brundtland, Gro Harlem 1991, *Nasza wspólna przyszłość*, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa [*Our Common Future*, Oxford University Press 1987]

Dudek, Antoni 2019, *Od Mazowieckiego do Suchockiej*, Znak Horyzont, Kraków

Ekofundusz. Konwersja polskiego długu na ochronę środowiska. 2003. Raport EkoFunduszu, Agencja reklamowo-wydawnicza A. Grzegorzcyk, Warszawa

Ernst & Young i Instytut na rzecz Ekorozwoju 2010, Raport z oceny programu ekokonwersji realizowanego przez Fundację EkoFundusz, Warszawa

*Fundacja EkoFundusz w liczbach* (Sitnicki, Stanisław – red.) 2010, Agencja Wydawnicza Alter, Warszawa

Kondzińska, Agata 2006, „PiS bierze EkoFundusz”, *Gazeta Wyborcza*, 11 marca

KPMG 1997, EkoFundusz. Przegląd działalności, Warszawa [Review of the Polish EcoFund, KPMG, Warsaw]

Nowicki, Maciej 1991, Zamiana długu na cele ochrony środowiska (Redirecting Debt Service for Environmental Protection Purposes), Memorandum, Warszawa

OECD 1998, Swapping Debt for the Environment, OECD, Paris

Palme, Christian 1992, „Väst misstror miljöfond i öst”, *Dagens Nyheter*, 7 grudnia

Peszko, Grzegorz, Tomasz Żylicz 1998, „Environmental Financing in European Economies in Transition”, *Environmental and Resource Economics*, vol. 11, nr 3-4, s.521-538

Rochwedder, Cacilie 1993, „Poland Sets Pace for Cleanup in the East, and 'Debt-for-Nature Swap' Adds Leverage”, *Wall Street Journal*, 8 lutego

Shabecoff, Phillip 1987, „Bolivia: To Protect Lands in Swap for Lower Debt”, *The New York Times*, 14 lipca

Żylicz, Tomasz 1992, *Debt-for-Environment Swaps: The Institutional Dimension*, Beijer Discussion Paper No. 18 The Royal Swedish Academy of Sciences, Stockholm

Żylicz, Tomasz 1998, „Debt-for-environment swap as a game”, *Nota di lavoro* 69.98, Fondazione Eni Enrico Mattei, Milano

Żylicz, Tomasz 2010, „Konwersja długu na cele ekologiczne”, *Aura* 11/2010

## Załącznik 1 Projekty EkoFunduszu

---

„A” przed numerem projektu oznacza projekt anulowany

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
1/I/93	Odsiarczanie Elektrownia Turów	268000	70000
2/I/93	Odsiarczanie Elektrownia Skawina	211000	20000
1/II/92	Oczyszczalnia ścieków Gdańsk	106000	19000
3/II/93	Oczyszczalnia i kanalizacja w gminie Rewal	170400	15000
4/II/93	Statek do zwalczania rozlewów na Bałtyku	289620	15000
5/II/93	Oczyszczalnia w Koszalinie	240900	34500
6/II/93	Oczyszczalnia w Ustce	19600	9800
7/II/93	Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków na Półwyspie Helskim	92000	6100
8/II/93	Oczyszczalnia ścieków w Międzyzdrojach	29600	14000
1/III/93	Sieć gazowa dla Zakopanego	27500	11000
4/III/93	Ucieplnienie w Dąbrowie Górniczej	86566	8000
6/III/93	Ciepłownia geotermalna w Pyrzycach	138130	20000
7/III/93	Eliminacja zużycia freonu w EDA SA Poniatowa	9200	2700
1/IV/92	Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja w Białowieży	35000	5400
2/IV/92	Jezioro Oświn	1500	855

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
<sup>A</sup> 3/IV/92	Ochrona bagien Biebrzańskich		
4/IV/93	Ochrona ptaków drapieżnych	4077	1776
5/IV/93	Oczyszczalnia ścieków w Goniądzu	11115	2000
6/IV/93	Ochrona rezerwatu Słońsk	6500	3400
7/IV/93	Obiekty edukacyjne dla Biebrzańskiego PN	1050	400
9/IV/93	Ośrodek edukacyjny dla Roztoczańskiego Parku Narodowego	13500	3000
10/IV/93	Centralny leśny bank genów w Kostrzycy	79000	500
11/IV/93	Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja w Rajgrodzie	16400	2000
12/IV/93	Oczyszczalnia ścieków w Suwałkach	72900	20000
1/IN/93	Oczyszczenie jeziora fenolowego w Świętochłowicach	49768	28000
3/I/94	Redukcja emisji NOx Thomson-Polkolor, Piaseczno	80800	16000
4/I/94	Przygotowanie sorbentu dla odsiarczania, Turów	700938	300000
9/II/94	Oczyszczalnia ścieków, Jastrzębia Góra	69700	7000
10/II/94	Oczyszczalnia ścieków, Mielno	1800	900
11/II/94	Oczyszczalnia ścieków, Wolin	41749	10000
12/II/94	Oczyszczalnia ścieków, Gdynia „Dębogórze”	663597	50000
9/III/94	Gazyfikacja, Supraśl	19000	4000
10/III/94	Gazyfikacja 3 szpitali w Krakowie	70643	30598
11/III/94	Geoterma, Bańska Niżna	49972	6000
<sup>A</sup> 12/III/94	Pompa ciepła, IMGW		

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
13/III/94	Eliminacja freonu R12, Polar, Wrocław	142172	24850
14/III/94	Eliminacja freonu R12, PZL, Dębica	10000	2200
15/III/94	Eliminacja freonu R12, Pollena, Warszawa	7960	1500
16/III/94	Gazyfikacja szpitala, Dziekanów Leśny	6800	1900
17/III/94	Wykorzystanie ciepła odpadowego, Carbochem, Gliwice	19900	5500
18/III/94	Mała elektrownia wodna, Chańcza	2497	520
20/III/94	Gazyfikacja, Rabka	41686	7700
21/III/94	Gazyfikacja, zespół uzdrowiskowy, Krynica	74085	12856
13/IV/94	Budowa pawilonu edukacyjnego, Pieniński PN, Szczawnica	3399	2000
14/IV/94	Ochrona ptaków drapieżnych, Polska	1267	709
15/IV/94	Ochrona ptaków drapieżnych, Nizina Północnopodlaska	114	65
16/IV/94	Ochrona ptaków drapieżnych, Małopolska	86	50
17/IV/94	Reintrodukcja sokoła wędrownego	422	190
19/IV/94	Oczyszczalnia ścieków, Lipsk	3000	3000
20/IV/94	Rozbudowa oczyszczalni ścieków, Grajewo	33542	3000
21/IV/94	Ośrodek edukacyjny Ojcowski PN	14600	4000
22/IV/94	Oczyszczalnia ścieków, Dąbrowa Białostocka	10887	3100
23/IV/94	Oczyszczalnia ścieków, Trzcianne	7310	2000
24/IV/94	Ochrona żółwia błotnego w Polsce	493	250
25/IV/94	Ochrona orłów i innych ptaków drapieżnych	4628	1928



Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
26/IV/94	Ochrona torfowisk węglanowych koło Chełma	1178	700
27/IV/94	Przebudowa Kanału Woźnawiejskiego	722	544
28/IV/94	Zagospodarowanie Rezerwatu „Łuknajno”	720	465
29/IV/94	Centrum dydaktyczno-muzealne, Woliński PN	26659	5000
<sup>^</sup> 30/IV/94	Centrum Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”		
6/I/95	Redukcja emisji zanieczyszczeń atmosfery, Elektrownia Blachownia	8390700	2361400
7/I/95	Redukcja emisji NOx, Zakłady Azotowe, Puławy	4831000	1240000
8/I/95	Redukcja emisji SO2 i NOx do atmosfery, WPEC, Legnica	7500000	2250000
9/I/95	Redukcja siarki i innych zanieczyszczeń w węglu, Kopalnia „Staszic”	35837000	10751000
13/II/95	Oczyszczalnia ścieków, Karlino	1916000	500000
14/II/95	Oczyszczalnia ścieków, Krynica Górská	8730000	3150000
15/II/95	Oczyszczalnia ścieków, Orneta	4820000	1350000
16/II/95	Oczyszczalnia ścieków, Szczecin, „Ostrów Grabowski”	13182600	3700000
17/II/95	Przerzut ścieków z Pruszcza Gdańskiego do oczyszczalni „Wschód” w Gdańsku	12500000	2200000
18/II/95	Oczyszczalnia ścieków, Rowy	9160000	1660000
19/II/95	Oczyszczalnia ścieków, Słupsk	27655000	8000000
20/II/95	Oczyszczalnia ścieków, Mielno/Unieście	4234500	1200000
22/III/95	Wykorzystanie ciepła odpadowego, „Uzdrowisko Łądek-Długopole”	1156900	343000
23/III/95	Zamiana ogrzewania węglowego na gazowe, Świeradów Zdrój	5549500	500000
24/III/95	Wykorzystanie ciepła odpadowego w szpitalu, Wałbrzych	7590500	1647600

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
25/III/95	Zamiana ogrzewania z węglowego na gazowe w 4 obiektach służby zdrowia, Zabrze	400000	200000
26/III/95	Redukcja emisji zanieczyszczeń atmosfery w 7 miastach woj. opolskiego, WPEC Opole	76107300	16757000
27/III/95	Redukcja emisji zanieczyszczeń atmosfery w Wielkopolskim PN	6620700	1800000
28/III/95	Redukcja emisji zanieczyszczeń atmosfery, PEC Augustów i Spółdzielnia Mieszkaniowa	6466200	1938300
29/III/95	Redukcja zanieczyszczeń atmosfery – likwidacja 29 kotłowni, Kraków	9867036	1980000
30/III/95	Zamiana ogrzewania z węglowego na gazowe, Bystra	3273200	800000
31/III/95	Eliminacja ogrzewania węglowego, Laski	3262000	1471000
32/III/95	Wykorzystanie ciepła odpadowego, AM Lublin	6078623	843880
33/III/95	Redukcja emisji metanu z wysypiska miejskiego, Poznań	1307500	450000
34/III/95	Elektrownia wiatrowa, Wrocki	301620	90000
35/III/95	Redukcja emisji metanu z kopalni „Morcinek”	2305700	472000
36/III/95	Redukcja emisji CO2 w Hucie Bankowa, Katowice	2816990	845000
37/III/95	Elektrownia wodna, Waksmund/Dunajec	3189000	430000
38/III/95	Redukcja emisji metanu z wysypiska, Piła	1023700	200000
39/III/95	Mała elektrownia wodna, Kawcze-stary młyn / rzeka Studnica	196000	15000
40/III/95	Elektrownia wiatrowa, Zawoja	360000	110000
<sup>A</sup> 41/III/95	Modernizacja systemu ogrzewania, Szpital Psychiatryczny, Wrocław		
42/III/95	Redukcja emisji zanieczyszczeń atmosfery, Gmina Krupski Młyn	606200	182000
43/III/95	Modernizacja systemu ogrzewania, Szpital w nowej Dębie	2135800	270000
44/III/95	Zamiana ogrzewania z węglowego na gazowe	130000	65000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
45/III/95	Zamiana ogrzewania z węglowego na gazowe w Karpaczu	2458605	650000
46/III/95	Zamiana ogrzewania z węglowego na gazowo-olejowe w P.P. „Uzdrowisko Busko-Solec”	2620000	780000
47/III/95	Gazyfikacja miasta i gminy Lesko	4000000	1200000
31/IV/95	Ochrona bociana białego, PTPP „Pro Natura”	327900	141900
32/IV/95	Ochrona bociana czarnego, Maz. Tow. Ochrony Fauny	29000	19600
33/IV/95	Oczyszczalnia ścieków, Elk	16260000	6000000
34/IV/95	Renowacja Rezerwatu „Niebieskie Źródła”, Tomaszów Mazowiecki	800000	280000
35/IV/95	Przywracanie rodzimych gatunków ryb, Rybacki Zakł. Dośw., Żabieniec	263690	40000
36/IV/95	Oczyszczalnia ścieków, Hajnówka	6360000	2150000
37/IV/95	Oczyszczalnia ścieków, Sztabin	2003000	970000
38/IV/95	Oczyszczalnia ścieków, Czersk	5093700	1300000
39/IV/95	Oczyszczalnia ścieków, Krasnobród	4030000	760000
<sup>A</sup> 40/IV/95	Międzynarodowe Sudeckie Centrum Ekologii, Inst. Ekologii PAN		
41/IV/95	Renaturalizacja ostoi ptaków „Bartniki”, gm. Kiwity	92835	42000
43/IV/95	Oczyszczalnia ścieków, Węgorzewo	7846500	1610200
10/I/96	Ograniczenie emisji dwutlenku siarki w Elektrowni „Turów”	1127215000	30000000
11/I/96	Likwidacja źródeł niskiej emisji w Jeleniej Górze	9186684	2200000
21/II/96	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Swarzewie	13000000	6500000
22/II/96	Oczyszczalnia ścieków dla Tczewa	32345000	4000000
23/II/96	Oczyszczalnia ścieków w Nysie	23147530	5000000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
24/III/96	Oczyszczalnia ścieków z kolektorem w Strzelinie	11556384	920000
25/II/96	Dokończenie oczyszczalni ścieków w Rabce	12142000	2112000
26/II/96	Kolektor przerzutowy z Mrzeżyna, Trzebiatowa i Nowielic do oczyszczalni	2800000	950000
48/III/96	Modernizacja ogrzewania w Białogardzie	1442942	370000
49/III/96	Modernizacja ogrzewania w szpitalu w Staszowie	2887664	613700
50/III/96	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Redzie	4053702	1067990
51/III/96	Budowa MEW Zielonka na kanale Brdy	892000	160000
52/III/96	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Kościerzynie	4562000	1368000
53/III/96	Modernizacja elektrowni na Potoku Jarząbczym na Polanie Chochołowskiej	121200	29000
54/III/96	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Złocieńcu	4308197	1170000
55/III/96	Budowa MEW w Skrzydłowie na Warcie	561500	42000
56/III/96	Wykorzystanie energii geotermalnej do zaopatrzenia Zakopanego w ciepło	49161305	4185000
57/III/96	Zamiana węgla na gaz w obiektach uzdrowiskowych, Świeradów-Czerniawa	3031200	600000
58/III/96	Wykorzystanie biomasy do celów grzewczych w gminie Grabowiec	2077700	301700
59/III/96	Redukcja emisji zanieczyszczeń atmosfery w Krakowie – likwidacja 46 kotłowni	9086120	2530000
60/III/96	Modernizacja kotłowni w GORD – Rabka	2314500	200000
61/III/96	Zastosowanie centralnego ogrzewania w Chorzowie	807523	150840
62/III/96	Likwidacja kotłowni węglowej w Pyskowicach (PEC Gliwice)	690400	85000
63/III/96	Modernizacja kotłowni ogrzewającej basen kąpielowy w Żorach	312400	60000
64/III/96	Modernizacja kotłowni, Zabrze	176520	34390

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
65/III/96	Wykorzystanie nadwyżki ciepła ze spalania metanu w kopalni „Marcel” do ogrzewania budynków gminy Marklowice	1050590	209790
66/III/96	Modernizacja kotłowni w MOSR „Centrum”, Wodzisław Śląski	192667	38540
67/III/96	Likwidacja kotłowni węglowych w jednostce Straży Pożarnej w Katowicach	386270	77250
68/III/96	Modernizacja kotłowni w WODR Mikołów	166293	27000
69/III/96	Modernizacja kotłowni w szkole, Pyskowice	85351	21100
70/III/96	Modernizacja kotłowni w Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskiej w Rudzie Śląskiej	72100	14000
71/III/96	Likwidacja kotłowni w IV LO w Katowicach	254735	50947
72/III/96	Likwidacja indywidualnych palenisk domowych, Wodzisław Śląski	5242407	1048481
73/III/96	Modernizacja kotłowni w JW. W Radzionkowie	220131	40480
74/III/96	Kotłownia na gaz w Rudzie Śląskiej	3850000	1269000
75/III/96	Modernizacja gospodarki ciepłej w garbarni „Waldex” w Żorach	150000	30000
76/III/96	numer opuszczony?		
77/III/96	Sieć odzysku freonów z urządzeń chłodniczych (Fundacja Ochrony Warstwy Ozonowej)	5573190	1200000
78/III/96	Wykorzystanie odpadowego gazu ziemnego, Krokowa	11601500	2000000
79/III/96	Redukcja emisji metanu z wysypiska odpadów dla Gdańska	1407550	280000
80/III/96	Zamiana ogrzewania na elektryczne w schronisku na Polanie Chochołowskiej	425500	113200
43/IV/96	Oczyszczalnia ścieków w Orzyszu	5735784	1700000
44/IV/96	Oczyszczalnia ścieków w Radziłowie	1365000	400000
45/IV/96	Renaturyzacja poligonu „Muszaki” (nadleśnictwo Jedwabno)	140600	84000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
46/IV/96	Renaturyzacja stosunków wodnych w rejonie Jeziora Piskory (Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska)	468900	280200
47/IV/96	Odtwarzanie wartości przyrodniczych Doliny Baryczy	507617	140397
48/IV/96	Zadrzewienia śródpolne (Zakład PAN w Poznaniu)	577100	263900
49/IV/96	Ochrona żółwia błotnego (PTPP „Pro Natura”)	182748	74700
50/IV/96	Ochrona górskich terenów podmokłych (Stowarzyszenie „Greenworks”)	161300	44830
51/IV/96	Ochrona nietoperzy i ich zimowisk (PTOP „Salamandra”)	281650	194800
52/IV/96	Ochrona orłów u ujścia Odry	86500	40000
53/IV/96	Ochrona kraski w Puszczy Pilickiej	17200	10200
54/IV/96	Ochrona bociana czarnego (Maz. Tow. Ochrony Fauny)	29320	14430
55/IV/96	Ochrona ostoi ptaków (Zagórów)	1150920	200000
56/IV/96	Modernizacja oczyszczalni ścieków – Augustów	16020700	4000000
57/IV/96	Dokończenie budowy kolektora (Goniądz)	1077000	200000
58/IV/96	Budowa szkółki kontenerowej (Nad. Rudy Raciborskie)	15273000	600000
59/IV/96	Oczyszczalnia ścieków dla szpitala w Dziekanowie Leśnym	1360000	313000
60/IV/96	Odtworzenie stada foki szarej (Uniwersytet Gdański)	4557300	676300
61/IV/96	Ochrona torfowiska „Serafin” (Wojewoda Ostrołęcki)	312400	196400
62/IV/96	Przywracanie rodzimych gatunków ryb (PZW, Suwałki)	930000	319000
12/I/97	Usuwanie szkód powodziowych w systemie ciepłowniczym w Jeleniej Górze	8418000	3362000
13/I/97	Redukcja emisji SO <sub>2</sub> w Zakładach Koksowniczych „Wałbrzych”	22900000	4580000
27/II/97	Oczyszczalnia ścieków – Gdańsk „Wschód”	287665000	30000000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
28/II/97	Kolektory przerzutowe do oczyszczalni ścieków „Dębogórze” z Rumii i Redy	27369820	5700000
29/II/97	Oczyszczalnia ścieków – Jurata	1089602	530000
30/II/97	Oczyszczalnia ścieków Wisła „Jawornik”	25618490	7400000
31/II/97	Oczyszczalnia ścieków – Białogard	10877500	1500000
32/II/97	Usuwanie szkód powodziowych w Nysie	1701178	1081126
33/II/97	Usuwanie szkód powodziowych we Wrocławiu	36850000	4130000
34/II/97	Usuwanie szkód powodziowych w Jeleniej Górze	8418000	2768000
35/II/97	Usuwanie szkód powodziowych w Kłodzku	2000000	2000000
36/II/97	Usuwanie szkód powodziowych w Nowej Rudzie	521058	481851
<sup>A</sup> 37/II/97	Oczyszczalnia ścieków w Stegnie wraz z kolektorami	14530000	5000000
81/III/97	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Kartuzach	4906400	1471000
82/III/97	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Ełku	10086132	3024000
83/III/97	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Golubiu-Dobrzyniu	3395704	885291
84/III/97	Racjonalizacja zużycia energii w systemie ogrzewczym w Czadrowie (Gmina Kamienna Góra)	1829700	450000
85/III/97	Modernizacja systemu ciepłego w Dzierżoniowie	13404436	1700000
86/III/97	Modernizacja kotłowni w Zakładach Tworzyw Sztucznych „Nitron” (Krupski Młyn)	2447637	470000
87/III/97	Modernizacja gospodarki ciepłej w Zakładach Wyrobów Metalowych w Sławkowie	3878000	775600
88/III/97	Likwidacja pieców kaflowych w Wodzisławiu Śląskim – II etap	9474324	1894865
89/III/97	Likwidacja lokalnych kotłowni w Katowicach-Szopienicach	2449400	490000
90/III/97	Modernizacja kotłowni w szpitalu miejskim w Chorzowie	1192700	230600

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
91/III/97	Modernizacja źródeł ciepła w 3 piekarniach w Rudzie Śląskiej	371000	70900
92/III/97	Modernizacja kotłowni w 4 obiektach oświatowych w Rybniku	1008180	199800
<sup>A</sup> 93/III/97	Modernizacja kotłowni w liceum i szkole w Chorzowie		
94/III/97	Modernizacja kotłowni w 5 szkołach w Zabrze	1364800	179300
95/III/97	Modernizacja kotłowni w szkole zawodowej PKP w Tarnowskich Górach	479500	92000
96/III/97	Modernizacja kotłowni w obiektach straży pożarnej w Rybniku	251856	25000
97/III/97	Modernizacja kotłowni pałacu w Świerklańcu	479500	143800
98/III/97	Likwidacja 11 kotłowni lokalnych w Krakowie	2969930	891000
99/III/97	Redukcja emisji zanieczyszczeń w Ośrodku Wychowawczym w Polanicy Zdroju	390000	170000
100/III/97	Wykorzystanie metanu z kopalni „Borynia” (Jastrzębska Spółka Węglowa)	1101700	200000
101/III/97	Redukcja emisji zanieczyszczeń w szpitalu w Rybniku	6447357	1232500
102/III/97	Likwidacja kotłowni w Olkuszu przy ulicy Bylicy	368000	75000
103/III/97	Likwidacja palenisk węglowych w centrum Katowic	2002943	389200
104/III/97	Modernizacja kotłowni szpitala dziecięcego im. E. Hankego w Chorzowie	521700	97600
105/III/97	Uciepłnienie budynku szpitala w Mysłowicach	464592	86200
106/III/97	Likwidacja palenisk węglowych na osiedlu Ziętek w Krupskim Młynie	1125700	225000
107/III/97	Uciepłnienie budynku liceum w Mysłowicach	224656	44000
108/III/97	Zamiana węgla na gaz w kotłowni szpitala w Mikołowie	646400	120000
109/III/97	Uciepłnienie budynku przy ul. Armii Krajowej w Mysłowicach	132440	31100
110/III/97	Uciepłnienie budynku przychodni w Katowicach	156000	31200



Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
111/III/97	Modernizacja dwóch kotłowni lokalnych w Trzebini	519806	132100
112/III/97	Likwidacja kotłowni węglowej w szkole w Zawierciu	43552	12500
113/III/97	Zamiana węgla na gaz w kotłowniach 3 przedszkoli w Katowicach	375800	84000
114/III/97	Zamiana węgla na gaz w kotłowni w DPS w Zabrze	249400	49900
115/III/97	Odbudowa popowodziowa i modernizacja obiektów ciepłowniczych w miastach woj. Opolskiego	20266961	6000000
116/III/97	Odbudowa popowodziowa i modernizacja kotłowni i instalacji we Wrocławiu	1990786	1598713
117/III/97	Usuwanie szkód popowodziowych w Kłodzku	750000	750000
118/III/97	Usuwanie szkód popowodziowych w Nowej Rudzie	137722	137722
119/III/97	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Wejherowie	32228721	9324444
<sup>A</sup> 120/III/97	Racjonalizacja systemu ciepłego w garnizonie Darłowo	2567570	745600
121/III/97	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Ińsku	3707000	1100000
<sup>A</sup> 122/III/97	Modernizacja systemu ciepłego Instytutu Ekologii PAN w Dziekanowie Leśnym	1735410	520610
123/III/97	Modernizacja systemu ogrzewczego w Collegium Maius UJ w Krakowie	1710200	850000
124/III/97	Modernizacja Biblioteki Czartoryskich w Krakowie	100101	44217
125/III/97	Modernizacja kotłowni Muzeum Historycznego w Krakowie	113712	32200
126/III/97	Modernizacja kotłowni Drukarni Związkowej w Krakowie	132040	36523
<sup>A</sup> 127/III/97	Modernizacja kotłowni Związku Rolników w Krakowie	146712	26157
128/III/97	Modernizacja systemu ciepłego w Dusznikach Zdroju	2000000	400000
129/III/97	Budowa zakładu geotermalnego w Mszczonowie	7897000	1800000
130/III/97	Redukcja emisji metanu z wysypiska w Słupsku	1582000	345000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
131/III/97	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Otwocku	5274902	1525300
63/IV/97	Restytucja zagrożonych gatunków roślin w Tatrzańskim PN	319488	77223
64/IV/97	Ochrona roślin i zwierząt Wigierskiego PN	431700	199000
65/IV/97	Ochrona zagrożonych gatunków z rejonu Dolnej Wisły	92500	50000
66/IV/97	Eliminacja zrzutu ścieków z miasta Suchowola	3520224	600000
67/IV/97	Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja – Pisz	11652100	3000000
<sup>^</sup> 68/IV/97	Budowa przepławki na jazie w Darłowie (okręg PZW w Koszalinie)	157200	78600
69/IV/97	Ochrona bociana białego (PTPP „Pro Natura”)	3787380	1780580
70/IV/97	Ochrona żółwia błotnego w Polsce (PTPP „Pro Natura”)	284006	193506
71/IV/97	Ochrona cietrzewia na Kielecczyźnie (Radomsko-Kieleckie Tow. Przyrodnicze)	43600	34000
72/IV/97	Ochrona muraw kserotermicznych nad środkową Odrą (Lubuski Klub Przyrodników)	420997	303997
73/IV/97	Zachowanie miejscowych odmian roślin użytkowych IHiAR)	551192	245924
74/IV/97	Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja w Turośni Kościelnej	2269450	624540
75/IV/97	Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja w Starych Juchach	3958800	1300000
76/IV/97	Zalesienie gruntów w Nadleśnictwie Górowo Iławieckie	9800000	3000000
77/IV/97	Zalesienie gruntów porolnych w Nadleśnictwie Nidzica	3723000	1153000
78/IV/97	Przebudowa urządzeń elektroenergetycznych dla ochrony bociana białego („Lubzel” SA)	164062	58560
79/IV/97	Szlak przyrodniczy po matecznikach Puszczy Karpackiej (Popradzki PK)	371000	198210
<sup>^</sup> 80/IV/97	Ochrona przyrody w Parku Krajobrazowym „Góra Św. Anny”	394900	175400
81/IV/97	Ochrona polan Puszczy Bolimowskiej (Stow. Przyjaciół Bolimowskiego PK)	76490	48270

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
82/IV/97	Ochrona doliny rzeki Czarnej Koneckiej (Woj. Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Piotrków Trybunalski)	910800	273000
<sup>A</sup> 83/IV/97	Oczyszczanie ścieków – Brusy	4151400	1245400
84/IV/97	Ochrona zasobów genowych Borów Tucholskich (Nadl. Ryteł)	4696100	1400000
85/IV/97	Ochrona torfowisk, łąk i źródeł w Drawieńskim PN)	2616400	588400
86/IV/97	Ochrona lasu przed zwierzętami w Nadl. Rudy Raciborskie	1108400	175000
87/IV/97	Modernizacja oczyszczalni ścieków – Susz	7372000	2200000
14/I/98	Redukcja emisji zanieczyszczeń w EC Katowice	440336700	38000000
15/I/98	Ograniczenie emisji SO <sub>2</sub> i NO <sub>x</sub> w elektrowni „Pomorzany”	69650000	12250000
<sup>A</sup> 17/I/98	Redukcja emisji zanieczyszczeń w EC Lublin-Wrotków	487871000	20000000
<sup>A</sup> 18/I/98	Modernizacja wytwórni kwasu azotowego, Anwil	6057660	1206470
38/II/98	Oczyszczalnia ścieków – Międzywodzie (Wolin)	25998979	7875000
39/II/98	Oczyszczalnia ścieków – Swarzewo (dotacja dodatkowa)	24296000	3177000
40/II/98	Oczyszczalnia ścieków i kolektory – Darłowo	24517500	3500000
41/II/98	Oczyszczalnia ścieków i kolektory – Frombork	6536000	1900000
42/II/98	Usuwanie skutków powodzi – remont kanalizacji we Wrocławiu	4813000	1444000
43/II/98	Ochrona ujęć wody przed ściekami z gmin Porąbka i Kęty	33348000	6000000
44/II/98	Ochrona przed ściekami z gminy Pszczyna	14218900	3486600
132/III/98	Likwidacja niskich źródeł emisji w Mikołowie	7798900	2339800
<sup>A</sup> 133/III/98	Likwidacja niskich źródeł emisji w Nowym Bieruniu – I etap	2882000	576400
134/III/98	Eliminacja pieców węglowych w Świętochłowicach	1481032	296205

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
135/III/98	Eliminacja pieców węglowych w budynkach w Knurowie	2239760	420230
136/III/98	Likwidacja pieców i kotłowni w 21 budynkach w Raciborzu	2114745	420000
137/III/98	Modernizacja kotłowni lokalnej, Katowice – Murcki	1970822	341900
138/III/98	Likwidacja kotłowni w 43 budynkach w Krupskim Młynie	4302000	672860
139/III/98	Modernizacja gospodarki ciepłej w szkole w Chorzowie	554400	101200
140/III/98	Modernizacja kotłowni węglowych w 2 obiektach oświatowych i przychodni zdrowia w Rybniku	687459	129770
141/III/98	Modernizacja systemu ciepłowniczego miasta Ustki	16435800	4905825
142/III/98	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Karlinie	6043867	1606400
143/III/98	Likwidacja 50 kotłowni w centrum Krakowa	5165686	1456174
144/III/98	Likwidacja niskiej emisji w Kudowie Zdroju	9843700	2564000
145/III/98	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Łądku Zdroju	2790000	837000
146/III/98	Budowa małej elektrowni wodnej w Śliwakowie (firma „Melgór”)	1734000	432000
147/III/98	Budowa małej elektrowni wodnej na rzece Pszczynce	270000	80000
148/III/98	Wykorzystanie ciepła odpadowego w Kościanie	6084159	1416112
149/III/98	Wykorzystanie energii słonecznej i pompy ciepła w systemie grzewczym szkoły w Bliznem (gm. Jasienica Rosielna)	846500	256500
150/III/98	Redukcja emisji metanu z wysypiska odpadów w Radomiu	2013000	399000
151/III/98	Modernizacja technologii w Zakładach Papierniczych w Bardzie	2522700	565000
152/III/98	Modernizacja systemu ciepłowniczego miasta Bytowa	3114100	934000
153/III/98	Likwidacja niskiej emisji w Nowej Rudzie	4353020	1151160

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
154/III/98	Poprawa efektywności wykorzystania energii ciepłej w Skoczowie	10656000	2445000
155/III/98	numer opuszczony		
156/III/98	Odbudowa uszkodzonych przez powódź systemów grzewczych w miastach woj. Opolskiego	9270000	2700000
88/IV/98	Ochrona ekosystemów leśnych Karkonoskiego PN	3630980	1323440
89/IV/98	Ochrona ekosystemów torfowiskowych Karkonoszy i Gór Izerskich (Fundacja Karkonoska)	312565	210936
90/IV/98	Ochrona cietrzewia i głuszca w Karkonoszach i Górach Izerskich (Fundacja Karkonoska)	248303	185800
91/IV/98	Modernizacja kompleksu dydaktyczno-muzealnego Białowieskiego PN – I etap	4334000	1565000
92/IV/98	Rozbudowa ośrodka produkującego narybek łososia („Aquamar”)	7867400	3784600
93/IV/98	Ochrona populacji żbika w Polsce (I. Ochrony Przyrody PAN)	80019	40019
94/IV/98	Ochrona płazów w Puszczy Białowieskiej (Białowieski PN)	154220	60220
95/IV/98	Eliminacja zrzutu ścieków z Dolistowa (gmina Jaświty)	1776000	730800
96/IV/98	Modernizacja szkółki leśnej w nadleśnictwie Syców	2836000	728000
97/IV/98	Odtwarzanie śródleśnych zbiorników na dawnym poligonie Borne Sulimowo (Nadl. Czarnobór)	142000	52000
98/IV/98	Ochrona ekosystemów leśnych Gór Izerskich (Nadl. Świeradów)	10561800	3214800
99/IV/98	Ochrona orłów i innych ptaków drapieżnych w latach 1998-2000 (Komitet Ochrony Orłów)	355240	215104
100/IV/98	Mała retencja wody w lasach Pomorza Środkowego (4 nadleśnictwa)	1051800	406000
101/IV/98	Odtworzenie śródleśnych bagien w Nadleśnictwie Kaliska	714000	200000
102/IV/98	Odbudowa systemu zbiorników w Nadleśnictwie Orneta	181550	63600
103/IV/98	Górna Narew – ochrona rzadkich i ginących gatunków ptaków (Północnopodlaskie Tow. Ochrony Ptaków)	187525	97665
104/IV/98	Ochrona płazów Wigierskiego PN	62100	30000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
105/IV/98	Ochrona nietoperzy w rezerwacie „Nietoperek” (Zarząd P Krajobrazowych w Gorzowie Wlkp.)	337600	122100
106/IV/98	Ochrona derkacza w PK „Ujście Warty” (Zarząd P K w Gorzowie Wlkp.)	36000	16500
107/IV/98	Ochrona obszarów wodno-błotnych na Zalewie Szczecińskim (Europejska Unia Ochrony Wybrzeża – Polska)	748488	254570
108/IV/98	Ochrona kolonii bociana białego w Żywkowie (Północnopodlaskie Tow. Ochrony Ptaków)	136875	53770
109/IV/98	Budowa instalacja do rekultywacji płu. Części jeziora Elckiego	904700	433300
110/IV/98	Eliminacja zrzutu ścieków z Bargłowa Kościelnego	3904790	1250000
111/IV/98	Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja – Stepnica	13060000	3600000
112/IV/98	Ochrona rezerwatu „Świdwie” przed ściekami (gmina Dobra)	13155000	3900000
113/IV/98	Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja – Wydminy	5578000	1670000
114/IV/98	Modernizacja stawów dla chowu i hodowli jesiota zachodniego (AR w Krakowie)	414515	180000
115/IV/98	Odbudowa zbiornika leśnego „Dolina pięciu stawów” (Nadl. Głogów)	84203	30000
116/IV/98	Ochrona ekosystemów leśnych w Nadl. Szklarska Poręba	12533760	3288000
117/IV/98	Ochrona ekosystemów leśnych Karkonoszy i Rudaw Janow. (Nadl. Śnieżka)	10702451	3256177
118/IV/98	Restytucja sudeckiego ekotypu jodły pospolitej w Sudetach (RDLP we Wrocławiu)	915280	401400
119/IV/98	Zakup technologii mikoryzowania sadzonek drzew leśnych DG LP)	1080000	540000
120/IV/98	Oczyszczalnia ścieków i przepompownia – Czaplinek	6900000	2070000
121/IV/98	Modernizacja wylęgarni ryb Wigierskiego PN	1525200	700300
1/V/98	Instalacja do przeróbki butelek i innych odpadów z PET (GTX Hanex Plastic)	15132000	3783000
45/II/99	Oczyszczalnia ścieków „Kapuściska”, Bydgoszcz	170382000	17142300
46/II/99	Budowa kolektorów przetrutowych z Wejherowa	12543000	3767000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
47/II/99	Budowa kolektora przrzutowego Głuchołazy – Nysa	28107400	6000000
48/II/99	Oczyszczalnia ścieków – Paczków	7703300	2000000
49/II/99	Oczyszczalnia ścieków i kolektory – Stegna	16863500	5000000
50/II/99	Oczyszczalnia ścieków – Łeba	6237500	1870000
51/II/99	Oczyszczalnia ścieków i kolektory – Ustroń	26955000	6000000
155/III/99	Budowa bloku parowo-gazowego w EC Wizów w Bolesławcu (Polish Energy Partners)	17314500	1750000
157/III/99	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza w Szczawnicy	46868516	5906803
158/III/99	Modernizacja ogrzewania Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Hutkach	1607180	441910
159/III/99	Modernizacja systemu ciepłowniczego Wrocławia	46868516	5906803
<sup>A</sup> 160/III/99	Zastosowania pomp ciepła i kolektorów słonecznych w systemie grzewczym Harcerskiego OM w Pucku	505000	240000
<sup>A</sup> 161/III/99	Likwidacja kotłowni Szpitala Dziecięcego w Krakowie		
162/III/99	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Wągrowcu	17112301	5132224
163/III/99	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Głusku (nadleśnictwo)	1306000	404800
164/III/99	Modernizacja kotłowni uzdrowiska w Szczawnicy	1598900	480000
165/III/99	Modernizacja ogrzewania Hotelu Górskiego PTTK w Ustrzykach	611900	305900
166/III/99	Modernizacja ogrzewania schroniska PTTK w Dolinie Rostoki	331300	165650
167/III/99	Modernizacja ogrzewania Domu Wyc. PTTK w Św. Katarzynie	726250	360350
168/III/99	Modernizacja ogrzewania Hotelu Górskiego PTTK w Wetlinie	397170	180500
169/III/99	Modernizacja systemu ogrzewania IE PAN w Dziekanowie Leśnym	3497999	1016657
170/III/99	Modernizacja systemu ciepłowniczego w szpitalu w Pilchowicach	1629580	517380

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
171/III/99	Budowa systemu wspomagania wytwarzania ciepłej wody przez kolektory słoneczne w hali sportowej w Rumii	163920	81960
172/III/99	Modernizacja systemu grzewczego w szpitalu O.O. Kamilianów w Tarnowskich Górach	2005000	601500
122/IV/99	Ochrona ekosystemów wodno-torfowiskowych w Poleskim PN	391176	182020
<sup>A</sup> 123/IV/99	Restytucja i ochrona sieci wędrownej		
124/IV/99	Renaturyzacja Łąk Studnickich (Dyrekcja Ińskieo i Szczecińskiego PK)	125884	41583
125/IV/99	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Łapach	6207000	1843000
126/IV/99	Oczyszczalnia ścieków i kolektory – Przechlewo	9199100	2400000
127/IV/99	Ochrona ekosystemów leśnych w Nadleśnictwie Kamienna Góra	7892300	2355400
128/IV/99	Restytucja jodły pospolitej w Karkonoskim PN	1468019	565255
129/IV/99	Czynna ochrona rodzimych gatunków raków w Polsce (Inst. Rybactwa Śród. w Olsztynie)	2578164	1162698
130/IV/99	Przebudowa drzewostanów świerkowych (Nadl. Stuposiany)	1289000	387000
131/IV/99	Zwiększenie retencyjności potoku „Bembeński” (Nadl. Nowy Targ)	109500	39000
132/IV/99	Retencja wody w lasach pomorskich (Nadl. Niedźwiady)	178790	63950
133/IV/99	Retencja wody w lasach pomorskich (Nadl. Szczecinek)	221900	77500
134/IV/99	Budowa zbiornika retencyjnego (Nadl. Siewierz)	159212	79600
135/IV/99	Ochrona Doliny Wodącej (Zarząd Zespołu Jurajskich PK)	639769	224000
136/IV/99	Mała retencja wodna (Nadl. Kolumna)	98441	49000
137/IV/99	Zwiększenie retencji wodnej (Nadl. Szprotawa)	90907	45000
138/IV/99	Budowa zbiornika małej retencji „Rybno” (Nadl. Wejherowo)	74610	33905
139/IV/99	Ochrona jezior lobeliowych i torfowisk w gminie Bytów	260735	130100



Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
140/IV/99	Zwiększenie retencji wody (Nadl. Leśny Dwór)	59700	26600
<sup>A</sup> 141/IV/99	Zagospodarowanie turystyczne rezerwatu „Stawy Milickie”		
142/IV/99	Renaturyzacja stosunków wodnych w Biebrzańskim PN	242000	193600
143/IV/99	Aktywna ochrona żółwia błotnego na terenie Polski (Polska Fundacja Ochrony Przyrody Pro Natura)	240080	131555
144/IV/99	Ochrona głuszca i cietrzewia w północno-wschodniej Polsce (PTOP)	279891	202737
145/IV/99	Modernizacja gospodarstwa szkółkarskiego (Nadl. Nowy Targ)	478000	140000
146/IV/99	Budowa zbiornika małej retencji (Nadl. Rzepin)	56845	25920
147/IV/99	Ochrona ginących gatunków fauny w Dolinie Górnej Narwi (PTOP)	386391	214335
148/IV/99	Przebudowa drzewostanów w otulinie Bieszczadzkiego PN (Nadl. Lutowiska)	4578000	1373000
149/IV/99	Oczyszczalnia ścieków – Popielno (Stacja Badawcza Rolnictwa Ekologicznego PAN)	1793300	463400
<sup>A</sup> 150/IV/99	Oczyszczalnia ścieków i kolektory – Chojnice	12871400	3810000
151/IV/99	Modernizacja gospodarki osadowej oczyszczalni w Suwałkach	3840000	1130000
152/IV/99	Ochrona miejsc rozrodu kumaka, grzebiuszki i rzekotki (Stow. Przyrodniczo-Kulturalne „Czarna Hańcza”)	29000	23000
153/IV/99	Ochrona siedlisk rzadkich i zagrożonych gatunków owadów (Stow. Przyrodniczo-Kulturalne „Czarna Hańcza”)	48500	38700
2/V/99	Budowa sortowni i kompostowni do utylizacji odpadów (Zarząd Gminy Dębica)	2236000	671000
3/V/99	Preselekcja i recykling surowców wtórnych na wysypisku (Gmina Fabianki)	2341700	648500
<sup>A</sup> 4/V/99	Utylizacja ługów pokrystalicznych zawierających związki fluoru (Zakłady Chemiczne „Luboń”)	6758000	910800
5/V/99	Utylizacja opakowań jednorazowych PET w Elanie Toruń	9013200	1000000
20/I/00	Redukcja emisji zanieczyszczeń atmosfery w EC Rzeszów	291481000	31597000
52/II/00	numer opuszczony		

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
53/II/00	Oczyszczalnia ścieków i kolektory w Żarnowcu	12533400	3750000
54/II/00	Budowa kolektorów przerzutowych z Pucka	3639900	1080000
55/II/00	Oczyszczalnia ścieków – Sierakowice	6213000	1771700
173/III/00	Modernizacja systemu ciepłowniczego Zabrze – Rokitnica	4409070	1301782
174/III/00	Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza w uzdrowisku Sopot	20749731	4644706
175/III/00	Modernizacja gospodarki ciepłej w Górnośląskim Centrum Rehabilitacji „Repty” w Tarnowskich Górach	17859224	5097069
176/III/00	numer opuszczony		
177/III/00	Racjonalizacja systemu ciepłowniczego w Darłowie	8421466	2501873
178/III/00	Zastosowania kolektorów słonecznych w budynkach w Zgierzu, TBS	586700	150374
179/III/00	Budowa kolektorów słonecznych dla klasztoru w Bliznem	124100	48700
180/III/00	Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza w Dusznikach Zdroju	13384397	5503972
181/III/00	Energetyczna farma wiatrowa „Barzowice”	22693000	6812000
182/III/00	Budowa elektrowni wiatrowych o mocy 18 MW w Cisowie (Energia-Eco)	103748680	31124400
183/III/00	Zastosowanie słomy w systemie grzewczym miasta Lubania	6157390	2754500
184/III/00	Zastosowanie słomy w systemie grzewczym wsi Stary Targ	3557400	1350000
185/III/00	Wykorzystanie biomasy w uciepłownieniu miasta Kępice	2515200	1234200
186/III/00	Zmiana węgla na biomasę w systemie ogrzewczym Watkowic (ARW SP w Gdańsku)	995000	247310
187/III/00	Zmiana węgla na biomasę w systemie ogrzewczym Jurkowic (ARW SP w Gdańsku)	1095000	303380
188/III/00	Modernizacja gospodarki ciepłej budynków w Mikołowie	757477	227243
189/III/00	Zastosowanie odnawialnego źródła energii dla Urzędu Gminy Rzeczenica	1080900	400000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
190/III/00	Zmniejszenie uciążliwości schroniska „Trzy Korony” dla Pienińskiego PN (PTTK)	343620	170086
191/III/00	Zmniejszenie uciążliwości schroniska „Orlica” dla Pienińskiego PN (PTTK)	350550	175200
192/III/00	Zastosowanie pompy ciepła w ogrzewaniu Domu Dziecka nr 2 w Sopocie	344500	134500
193/III/00	Modernizacja systemu grzewczego w Ropczykach	655554	320000
194/III/00	numer opuszczony		
195/III/00	Modernizacja systemu dostawy ciepła do osiedla Redyna (Knurów)	6325190	1897000
196/III/00	Modernizacja systemu grzewczego dla ZOZ w Miechowie	9273314	2781994
197/III/00	Modernizacja kotłowni osiedlowej w Narwi na biomasę	143150	46570
198/III/00	Zastosowanie pomp ciepła i kolektorów słonecznych w ogrzewaniu Harcerskiego Ośrodka Morskiego w Pucku	655554	320000
199/III/00	Zastosowanie pompy ciepła w Domu Wczasów Dziecięcych w Wygoninie	256450	77152
200/III/00	Budowa elektrociepłowni gazowej w Siedlcach (Energia Sielce)	37460300	7000000
201/III/00	Modernizacja systemu ogrzewania budynków SM „Niegocin”	1914600	574000
202/III/00	Zastosowania schładzacza spalin i pomp ciepła odpadowego z kotłowni gazowej w Dzieżgoniu	544900	270000
203/III/00	Budowa kotłowni opalanej słomą w Miliczu	994260	393000
204/III/00	Zastosowanie pompy ciepła do ogrzewania DPS w Tykocinie (Caritas Diecezji Łomżyńskiej)	322843	100000
205/III/00	Zmiana węgla kamiennego na biomasę w Przechlewie (AWR SP w Gdańsku)	6718600	2015000
206/III/00	Modernizacja kotłowni z zastosowaniem układu do spalania odpadów drzewnych i drewnopodobnych (Fabryka Mebli „Forte”)	3859000	732000
207/III/00	Redukcja zanieczyszczeń powietrza w Polanicy Zdroju (Zespół Uzdrawisk Kłodzkich)	2305639	704920
208/III/00	Budowa kotłowni opalanej słomą w Wieniawie	749760	374000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
209/III/00	Modernizacja systemu ciepłowniczego SOSW (Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego) w Węgorzewie	668580	303800
210/III/00	Modernizacja kotłowni i sieci ciepłej w Szpitalu Powiatowym w Kartuzach	950008	300072
154/IV/00	Ochrona stanowisk susła perełkowanego na Zamojszczyźnie (Zespół zamojskich PK)	502634	245426
155/IV/00	Budowa wylęgarni z podchowalnią ryb drapieżnych i prądolubnych (PZW, Okręg we Wrocławiu)	3069018	689006
156/IV/00	Ochrona rezerwatu „Bagno Ciemno” (Nadl. Szczecinek)	153658	60830
157/IV/00	Ochrona populacji rosiczki i brzozy karłowatej w rezerwacie „Torfowisko pod Zieleńcem” (Nadl. Zdroje)	124476	62000
158/IV/00	Turystyka aktywna na terenie Wigierskiego PN	235092	109628
159/IV/00	Budowa zbiorników małej retencji w Nadl. Wejherowo	50000	25000
160/IV/00	Ochrona terenów podmokłych w dolinie rzeki Czarnej Koneckiej (Woj. Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi)	1769969	376692
161/IV/00	Przebudowa drzewostanów w otulinie Wolińskiego PN (Nadl. Międzyzdroje)	1150820	344700
162/IV/00	Budowa kolektora przrzutowego Krukłanki – Giżycko	2599239	696695
163/IV/00	Budowa oczyszczalni ścieków w Krzeszycach	5200000	1499390
164/IV/00	Użytek ekologiczny „Torfowisko soligeniczne Wietrzno” (Nadl. Polanów)	245300	97300
165/IV/00	Ochrona siedlisk ptaków na obszarze Przemkowskiego Bagna (Fundacja Ekologiczna Ziemi Legnickiej „Zielona Akcja”)	392890	200890
166/IV/00	Odtworzenie ciągu ekologicznego terenów wodno-błotnych (Nadl. Czarnobór)	649442	320000
167/IV/00	Modernizacja szkółki leśnej w Nadl. Jabłonna	1203200	200000
168/IV/00	Mała retencja wody w leśnictwie „Łozice” (Nadl. Bobolice)	331900	160100
169/IV/00	Czynna ochrona ginących ekosystemów na Ziemi Lubuskiej (Lubuski Klub Przyrodników)	149500	106500

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
170/IV/00	Zagospodarowanie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Sokólskie” na terenie Nadl. Krynki	659600	329000
<sup>A</sup> 171/IV/00	Program restytucji węża Eskulapa w Polsce Inst. Ochrony Przyrody)	405517	162200
172/IV/00	Ochrona lokalnych form starych roślin użytkowych i ozdobnych (Inst. Hodowli i Aklimatyzacji Roślin)	1235000	515000
173/IV/00	Ochrona czynna rezerwatu „Polana Siwica” (Nadl. Skierniewice)	26000	9253
174/IV/00	Ochrona bioróżnorodności Pienińskiego PN	745066	320563
175/IV/00	Odtworzenie biotopów cennych gatunków ptaków (Biebrzański PN)	405517	162200
176/IV/00	Ochrona przyrody w rejonie rezerwatu „Wodospad Wilczki” (Nadl. Międzyzlesie)	356580	95000
177/IV/00	Remont trzech jazów na rzece Baryczy (Reg. Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu)	981640	369559
178/IV/00	Ochrona ekosystemów bagiennych w Sobiborskim PK (Zarząd Chełmskich PK)	113384	52000
179/IV/00	Przywracanie naturalnego biegu rzeczki Radawka (Nadl. Sieniawa)	73717	36858
180/IV/00	Ochrona torfowisk i terenów wodno-błotnych rzeki Mrowla (Gmina Świlcza)	1442080	716713
181/IV/00	Przebudowa linii napowietrznej N. Miasto Lubawskie-Jabłonowo (Zakład Energetyczny Toruń)	273070	119889
182/IV/00	Ochrona populacji sieci wędrownej jeziora Łebsko (Słowiński PN)	152000	76000
183/IV/00	numer opuszczony		
184/IV/00	Budowa oczyszczalni ścieków dla Czarnowa, Stańska i Żabic (Gmina Górzycza)	4853200	1200000
185/IV/00	Program małej retencji dla Puszczy Białowieskiej i okolic (Północnopodlaskie Tow. Ochr. Ptaków)	1359404	899969
186/IV/00	Ochrona nietoperzy na terenie Gostynińsko-Włocławskiego PK (Zarząd PK Brudzeńskiego)	37335	12655
187/IV/00	Budowa systemu przerzutowego ścieków w Ełku	3355900	1000000
188/IV/00	Mała retencja wody w Nadl. Garwolin	1079030	491530

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
189/IV/00	Odbudowa urządzeń piętrzących na rzece Skarlanka (Zarz. Melioracji i Urządzeń Wodnych w Toruniu)	612467	44769
190/IV/00	Przeplawka dla ryb na rzece Pasłęce w Braniewie (Elbląskie Zakłady Energetyczne)	300000	75000
191/IV/00	Ochrona głuszca i cietrzewia w Borach Dolnośląskich i Sudetach (Zachodniosudeckie Tow. Przyrodnicze)	499541	268101
192/IV/00	Ochrona przyrody PK Doliny Dolnej Wisły	550044	150000
06/V/00	Modernizacja spalarni w Szpitalu Powiatowym w Bartoszycach	1369000	500000
07/V/00	Doposażenie punktów skupu zużytych akumulatorów (Orzeł Biały SA)	3667310	1000000
08/V/00	Program gospodarki odpadami dla powiatu bytowskiego	1639436	490000
09/V/00	Zakład unieszkodliwiania odpadów komunalnych dla Puław	18994000	5698000
10/V/00	Kompleksowy system gospodarki odpadami w Słupsku	10694900	3000000
11/V/00	Regionalny program gospodarki odpadami w Słubicach (Celowy Związek Gmin – 12)	17348000	3900000
<sup>A</sup> 21/I/01	Redukcja emisji zanieczyszczeń na osiedlu Nikiszowiec w Katowicach	12806000	2610000
22/I/01	Zastosowanie biomasy jako paliwa w Łapach	11676831	3400000
23/I/01	Modernizacja systemu grzewczego i zastosowanie kolektorów słonecznych w OSW „Solina” w Polańczyku	1190900	357200
24/I/01	Modernizacja trzech kotłowni w Kudowie Zdroju	1121800	336500
56/II/01	Budowa kolektorów przesyłowych do oczyszczalni w Wapnicy (Zw. Gmin Wyspy Wolin)	5018178	1500000
57/II/01	Budowa kolektorów ze Szczecina do oczyszczalni „Ostrów Gr.” (Spółka Wodna Międzyodrze w Szczecinie)	10400000	3000000
58/II/01	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Skoczowie	15052000	4200000
59/II/01	Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach zalanych przez powódź w gminie Bogoria	720700	393000
60/II/01	Odbudowa wodociągu w Starej Słupii	34836	34836
61/II/01	Budowa sieci wodociągowej w zalanej przez powódź Sosnowce (gm. Nowa Słupia)	930990	780860

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
62/II/01	Budowa sieci wodociągowej w Hucie Podłysicy (gm. Bieliny)	265109	206000
63/II/01	Odbudowa oczyszczalni ścieków, kanalizacji sanitarnej i urządzeń wodociągowych w gm. Daleszyce	228475	73475
64/II/01	Budowa sieci wodociągowych w miejscowościach zalanych przez powódź w gm. Koprzywnica	2468600	2182867
65/II/01	Budowa sieci wodociągowych w miejscowościach zalanych przez powódź w gm. Łagów	786721	227200
66/II/01	Likwidacja skutków powodzi – modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa magistrali wodociągowej w Ostrowcu	1120000	507637
67/II/01	Usuwanie skutków powodzi w oczyszczalni ścieków w Rakowie	138370	138370
68/II/01	Usuwanie uszkodzeń sieci wodociągowych i kanalizacyjnych powstałych podczas powodzi w Staszowie	2377845	2377845
69/II/01	Odbudowa sieci wodociągowej i oczyszczalni ścieków zniszczonych w wyniku powodzi w Kalwarii Zebrzydowskiej	207542	199292
70/II/01	Odbudowa sieci kanalizacyjnej zniszczonej w wyniku powodzi w Kalwarii Zebrzydowskiej	886714	869994
71/II/01	Remont przepompowni ścieków i kolektora w Kazimierzu Dln.	511742	321215
72/II/01	Budowa łącznika wodociągowego w Wilkowie	36850	32850
73/II/01	Odbudowa dwóch ujęć wody oraz wymiana odcinków sieci wodociągowej zniszczonej przez powódź w gm. Zator	510673	420673
74/II/01	Odbudowa kanalizacji zniszczonej przez powódź w gm. Zator	800596	800596
75/II/01	Budowa kanalizacji sanitarnej w Makowie Podh. po powodzi	4226000	2535748
76/II/01	Budowa sieci wodociągowych zniszczonych przez powódź w gminie Łagów	904216	671134
211/III/01	Wykorzystanie biomasy w systemie ogrzewania w Łabiszynie	3150750	944217
212/III/01	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Tucholi	9816218	2029410
213/III/01	Modernizacja ogrzewania w DPS w Nowej Wsi Ełckiej	2391200	717000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
214/III/01	Instalacja solarna do podgrzewania ciepłej wody w Tuchowie (Wyższe Seminarium Redemptorystów)	450716	217777
215/III/01	Wykorzystanie metanu w Białej Podlaskiej	3195595	367000
216/III/01	Wykorzystanie gazu odpadowego z morskiej kopalni ropy naftowej do celów ogrzewczych we Władysławowie (Energobaltic)	145023000	27760000
<sup>^</sup> 217/III/01	Budowa farmy wiatrowej w Barzowicach (Polwind)		
<sup>^</sup> 218/III/01	Budowa elektrowni wiatrowej w Gm. Kisielice	7940000	2382000
219/III/01	Modernizacja gospodarki ciepłej szpitala w Lublińcu	22312343	6693700
220/III/01	Budowa kotłowni opalanej drewnem w Czarnej Białostockiej	9611436	4805600
221/III/01	Budowa kotłowni opalanych drewnem w Gminie Tolkmicko (BIO ENERGIA)	1386200	680000
222/III/01	Zastosowanie słomy w kotłowni ZGK w Sępólnie Krajeńskim	4170000	2085000
223/III/01	Redukcja emisji metanu z wysypiska odpadów w Gliwicach	3176200	1507600
224/III/01	Budowa kotłowni z pompami ciepła w Głogowie (Parafia Rz.-Kat.)	1557377	610377
<sup>^</sup> 225/III/01	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń w Połczynie Zdroju	2488714	746614
<sup>^</sup> 226/III/01	Budowa kolektorów słonecznych dla basenu w Tarnowie		
227/III/01	Wykorzystanie biogazu w oczyszczalni ścieków w Żywcu	1221212	360000
228/III/01	Zastosowanie biomasy w systemie grzewczym Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu	305900	179000
229/III/01	Modernizacja systemu ciepłowniczego miasta Rumii	24544850	4639396
230/III/01	Budowa kotłowni na słomę w Waplewie (Gm. Stary Targ)	5090000	2500000
231/III/01	Budowa kotłowni na drewno oraz pomp ciepła w Stacji Hydrobiologicznej Instytutu Ekologii PAN (Dziekanów Leśny)	573960	276600



Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
232/III/01	Wykorzystanie biomasy do celów grzewczych w gminie Wińsko	2724513	821219
233/III/01	Budowa kotłowni na biomasę w szkole w Narwi	116075	56075
234/III/01	Budowa kotłowni opalanej drewnem odpadowym w gm. Łukta	2234440	1112565
235/III/01	Zmniejszenie uciążliwości Schroniska PTTK „Pod Małą Rawką”	455000	214000
236/III/01	Zastosowanie pomp ciepła w budynkach mieszkalnych w Wodzisławiu Śląskim	1835700	550700
237/III/01	Zastosowanie pomp ciepła w szkole w Jabłowie (Starogard Gdański)	357200	178000
238/III/01	Budowa kotłowni opalanej drewnem w Lidzbarku Warmińskim	1980430	955000
239/III/01	Likwidacja skutków powodzi w systemie ciepłym Słupska (Energetyka Ciepła)	575790	209686
240/III/01	Likwidacja skutków powodzi w systemie grzewczym Gdańska	1128525	327356
241/III/01	Likwidacja skutków powodzi w systemie grzewczym Gdańska (Gdańskie PEC)	765857	725000
242/III/01	Odbudowa kotłowni miejskich po powodzi w Pruszczu Gdańskim	184232	160232
243/III/01	Odbudowa sieci ciepłowniczej po powodzi w Sandomierzu (PEC)	248946	149009
244/III/01	Odtworzenie systemów grzewczych w Skawinkach i w Izdebniku zniszczonych podczas powodzi(Gm. Lanckorona)	111000	111000
<sup>A</sup> 245/III/01	Budowa kotłowni gazowej w miejsce zniszczonej przez powódź węglowej w Wilkowie		
246/III/01	Remont kotłowni w placówkach oświatowych, kultury i służby zdrowia po powodzi w gm. Zator	72500	72500
247/III/01	Kotłownia na słomę dla szkoły w Jemielnie	879900	272600
248/III/01	Likwidacja skutków powodzi w systemie grzewczym Gdańska (Gdańskie PEC)	10120000	4406152
249/III/01	Zastosowanie kolektorów słonecznych i pomp ciepła w krytej pływalni w Kudowie Zdroju	1800800	900000
250/III/01	Budowa kotłowni opalanej słomą w Trzebiechowie	816934	340401
251/III/01	Skojarzony system wytwarzania energii w MPEC w Tarnowie	16710090	2400000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
252/III/01	Budowa kotłowni miejskiej w Fromborku	10509032	3060000
253/III/01	Zamiana węgla na drewno w kotłowni Stacji Badawczej PAN w Popielnie	857104	400000
254/III/01	Zamiana węgla na drewno w kotłowni w Chojniaku	451725	201493
255/III/01	Modernizacja ogrzewania w Ośrodku Caritas w Myczkowcach (Caritas Diecezji Rzeszowskiej)	2519056	723208
256/III/01	Modernizacja systemu ogrzewania w Rezydencji Prezydenta RP w Lucieniu z wykorzystaniem pomp ciepła	656000	316000
257/III/01	Termomodernizacja obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Wodzisławiu Śląskim	1488563	446544
193/IV/01	Budowa infrastruktury edukacyjnej i turystycznej nad jeziorem Wigry (Wigierski PN)	269534	117664
194/IV/01	Remont budowli piętrzącej w rezerwacie „Źródła Rzeki Łyny” (Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie)	135000	48520
195/IV/01	Odbudowa jazu na rzece Treblinka w Nadbużańskim PK	17720	8840
196/IV/01	Doposażenie przechowalni nasion w Nadl. Rudy Raciborskie	187000	56100
197/IV/01	Odbudowa zbiorników retencyjnych w Nadl. Orneta	71646	35307
198/IV/01	Ochrona bioróżnorodności terenów bagiennych w Biebrzańskim PN (Towarzystwo Biebrzańskie)	488560	293418
199/IV/01	Zagospodarowanie osadów z oczyszczalni ścieków w Węgorzewie	603400	160000
200/IV/01	Budowa przepławki na rzece Słupii w Słupsku (PZW w Słupsku)	626124	213605
201/IV/01	Odbudowa ekosystemów leśnych Gór Izerskich (II etap); Nadl. Świeradów	6141000	1842300
202/IV/01	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Bielsku Podlaskim	5836719	1685408
<sup>A</sup> 203/IV/01	Budowa kolektora z miejscowości Ogonki i Kolonia Rybacka do oczyszczalni ścieków w Węgorzewie	1418900	425000
204/IV/01	Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w Rucianem-Nida	7317247	2550000
205/IV/01	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Ostródzie (Przedsiębiorstwo WiK „Ostróda”)	15400000	4270000
206/IV/01	Budowa kolektorów do oczyszczalni ścieków w Hławie	1873900	904600

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
<sup>^</sup> 207/IV/01	Budowa kolektora przetrutowego Jagodne-Ruda (gm. Miłki)	2418500	722600
208/IV/01	Budowa sieci kanalizacyjnej w mieście Suraz i kolektora przesyłowego do oczyszczalni w Łapach	3161105	1388000
209/IV/01	Budowa systemu kolektorów przetrutowych w Turośni Dolnej (Gm. Turośń Kościelna)	709400	213000
210/IV/01	Budowa oczyszczalni ścieków w Wiźnie	1628916	480000
211/IV/01	Budowa oczyszczalni ścieków i kolektorów w Dziemianach	4431400	1328073
212/IV/01	Modernizacja piętrzenia jeziora Oświn (Zakład Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie)	533373	250921
213/IV/01	Ochrona ekosystemów leśnych Karkonoskiego PN (II etap)	4566590	1389530
214/IV/01	Przebudowa drzewostanów w otulinie Drawieńskiego PN (Nadl. Głusko)	1459800	422900
215/IV/01	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Olsztynku	8617790	2451890
216/IV/01	Budowa podczyszczalni ścieków w zakładach „Polska Żywność”	3175000	635000
217/IV/01	Ekspozycja stała Centrum Edukacyjno-Muzealnego Białowieskiego PN	3565200	1777600
218/IV/01	Poprawa efektywności działań ratowniczych w ekosystemach parków narodowych woj. podlaskiego (Komenda Woj. PSP w Białymstoku)	1239200	226400
219/IV/01	Renaturalizacja strefy buforowej Narwiańskiego PN (Północnopodlaskie Tow. Ochrony Ptaków)	782620	481150
220/IV/01	Odtworzenie i ochrona zasobów ryb Zatoki Puckiej. Etap I (Komunalny Związek Gmin Władysławowa i Jastarni)	1577900	492200
221/IV/01	Zbiornik retencyjny „Barce” (Nadl. Rudnik)	201036	97583
222/IV/01	Odbudowa zbiorników retencyjnych w Nadl. Zawadzkie	108682	52200
223/IV/01	Modernizacja jazu na rzece Wel w Welskim PK (Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie)	316546	153501
224/IV/01	Rekonstrukcja systemu naturalnej retencji w użytku ekologicznym „Zawada” w celu odbudowy siedliska żółwia błotnego (Fundacja Badawcza Ekosystemu Człowieka)	474468	214343

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
225/IV/01	Budowa zbiorników retencyjnych Górzno (Nadl. Lipka)	92410	44200
226/IV/01	Aktywna ochrona terenów podmokłych w Polsce Zachodniej (Lubuski Klub Przyrodników)	688100	520000
227/IV/01	Ochrona rzeki Słupii w PK „Dolina Słupii” (gm. Kobylnica)	196083	94083
228/IV/01	Ochrona drzew dziuplastych w PK woj. warmińsko-mazurskiego (Tow. Miłośników Warmii i Mazur „Natura”)	92200	58100
<sup>A</sup> 229/IV/01	Ochrona ekosystemów bagiennych w Kampinoskim PN	1467000	430000
230/IV/01	Ochrona bioróżnorodności w Świętokrzyskim PN	151013	75474
231/IV/01	Ochrona krów rasy czerwonej polskiej w Szczyrzycu (Opactwo O. Cystersów)	1275027	634206
232/IV/01	Zrównoważone zagospodarowanie doliny rzeki Krasnej Radomsko-Kieleckie Towarzystwo Przyrodnicze)	409540	223800
233/IV/01	Ochrona stanowisk granicznika płucnika w pń.-wsch. Polsce (Północnopodlaskie Tow. Ochrony Ptaków)	73760	52640
234/IV/01	Ochrona ostoi żurawia na Warmii i Mazurach (Północnopodlaskie Tow. Ochrony Ptaków)	803258	547632
235/IV/01	Czynna ochrona ekosystemów przyrodniczych Gór Stołowych (PN Gór Stołowych)	1683100	659700
236/IV/01	Ochrona orłów w Polsce w latach 2001-2002 (Komitet Ochrony Orłów)	1337262	589502
237/IV/01	Rozbudowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w Lidzbarku Welskim	6336100	1852300
238/IV/01	Przebudowa drzewostanów sosnowych Nadl. Gorlice	1875130	562539
239/IV/01	Budowa kolektorów dosyłowych do oczyszczalni w Brusach	4892000	1460000
240/IV/01	Zwiększenie skuteczności rehabilitacji dzikich ptaków (Miejski Ogród Zoologiczny)	791119	324309
241/IV/01	Budowa oczyszczalni ścieków i kolektorów w Rytlu (miasto Czersk)	4281200	1880000
12/V/01	Zagospodarowanie odpadów komunalnych w pow. koszalińskim	4689289	2175000
13/V/01	Utylizacja ługów pokrzystalizacyjnych (Zakłady Chemiczne Luboń)	7519800	1487900
14/V/01	Rekultywacja rzeki Strugi Darłowskiej	1457850	449400

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
15/V/01	Modernizacja spalarni odpadów medycznych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Białymstoku	1760000	600000
16/V/01	Selektywna zbiórka wraz z sortownią odpadów komunalnych w Suchej Beskidzkiej	5288500	1568600
17/V/01	Hermetyzacja złomu akumulatorowego w Zakładach „Orzeł Biały” w Bytomiu	14497000	2175000
<sup>A</sup> 25/I/02	Modernizacja 6 kotłowni FWP w Kudowie Zdroju	877900	263300
26/I/02	Zastosowanie kolektorów słonecznych w Szczawnie Zdroju (Kolejowe Sanatorium Uzdrowskie)	505800	177000
27/I/02	Modernizacja systemu grzewczego Sanatorium Uzdrowskiego „Wital” w Gołdapi	2041946	700331
28/I/02	Modernizacja kotłowni w Zakładzie Przyrodolecznym (Uzdrowisko Świnoujście)	253056	63000
77/II/02	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kolektorem w Pszczynie	29500000	4425000
78/II/02	Budowa kanalizacji w Grodzisku G. i Wólce Grodzkiej (Gm. Grodzisko Dolne)	1292274	250000
79/II/02	Budowa kolektorów z Ostonina, Rzucewa i Błądzikowa (Gm. Puck)	2059280	597000
258/III/02	Zmniejszenie uciążliwości Schroniska PTTK na Hali Ornak	443984	222120
259/III/02	Modernizacja systemu grzewczego dla parafii w Duninowie (Caritas Parafii)	514378	236000
260/III/02	Ciepłownia w Nowej Dębie opalana drewnem	10233900	4555000
261/III/02	Budowa kopalni opalanej drewnem w fabryce „Sklejka-Pisz”	5300000	2300000
262/III/02	Budowa ciepłowni opalanej słomą w Skwierzynie (ZEC)	2097000	930000
263/III/02	Modernizacja systemu grzewczego Zespołu Szkół w Krzyżowicach (Powiat Wrocław)	2699749	1192353
264/III/02	Redukcja emisji metanu z wysypisk w Wołominie i Krośniewicach („Util”)	1028000	205600
265/III/02	Zmniejszenie uciążliwości Schroniska PTTK na Kalatówkach	823930	412000
266/III/02	Uruchomienie produkcji kotłów Heitzmann opalanych biomasą	6542200	3210000
267/III/02	Modernizacja systemu grzewczego Szpitala Powiatowego w Limanowej	5054455	1353617

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
268/III/02	Zmiana paliwa na biomasę w kotłowni w Dubience	581300	176200
269/III/02	Modernizacja systemu grzewczego miasta Trzcianka	25273463	7581700
270/III/02	Termomodernizacja obiektów szkolnych i użyteczności publicznej na terenie powiatu limanowskiego	7969797	2340739
271/III/02	Zamiana kotłowni węglowej na pompy ciepła we wsi Uhowo (Miasto i Gmina Łapy)	341170	99000
272/III/02	Zastosowanie kolektorów słonecznych w SP ZOZ w Grójcu	5696018	1251571
273/III/02	Modernizacja gospodarki ciepłej w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym Kongregacji Sióstr Miłosierdzia w Gliwicach	2288822	680000
<sup>A</sup> 274/III/02	Zmiana systemu ogrzewania zespołu szkół w Łasinie (Starostwo Powiatowe w Grudziądzu)	379006	169036
275/III/02	Redukcja emisji metanu w oczyszczalni ścieków w Łomży (MPWiK)	800000	190000
276/III/02	Modernizacja systemu grzewczego Szpitala Powiatowego nr 1 w Tarnowskich Górach	2551200	765000
277/III/02	Modernizacja systemu grzewczego SM i szkoły w Wydminach	1821090	524811
<sup>A</sup> 278/III/02	Budowa systemu ciepłowniczego w Bieczu („Termo-Biecz”)	6732571	3366067
279/III/02	Modernizacja systemu grzewczego osiedla w Poddebicach (Przeds. Usług Komunalnych)	9247100	2774130
280/III/02	Modernizacja systemu grzewczego w mieście Hel (Wojskowa Agencja Mieszk. Oddział w Gdyni)	20249000	6075000
281/III/02	Modernizacja zaopatrzenia w ciepło ZOZ „Sanatorium” w Górnio	3994200	1148000
282/III/02	Termomodernizacja obiektów Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. M. Kopernika w Łodzi	7103000	1963000
283/III/02	Wykorzystanie biomasy w kotłowni w Dowspudzie (Powiat Suwałki)	367000	147000
284/III/02	Kompleksowa termomodernizacja budynku szkoły w Ustroniu	2192800	650000
285/III/02	numer opuszczony		
286/III/02	Słoma jako podstawowe źródło energii ciepłej dla miasta Recz (Wielkopolska Agencja Rozwoju Regionalnego)	3622800	1449120

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
242/IV/02	Czynna ochrona płazów w Górach Stołowych (PN Gór Stołowych)	779776	290530
243/IV/02	Ochrona ostatniego stanowiska pierwiosnki omączonej w Polsce (Popradzki PK)	163086	106500
244/IV/02	Ochrona płomykówki i nietoperzy w obiektach sakralnych w Polsce (Mazowieckie Tow. Ochrony Fauny)	978550	549264
245/IV/02	Ochrona bociana białego w Polsce (PTPP „Pro Natura”)	2992978	1549070
246/IV/02	Czynna ochrona troci jeziorowej z jeziora Wdzydze (Zakłady Rybackie „Wdzydze”)	1120962	422611
247/IV/02	Odtwarzanie terenów wodno-błotnych w Nadl. Świętoszów	545170	147202
248/IV/02	Ochrona cietrzewia i głuszcza w północo-wschodniej Polsce (PTOP)	581382	457257
249/IV/02	Ochrona ekosystemów leśnych Gór Izerskich i Karkonoszy – etap 2 (Nadl. Szklarska Poręba)	4495710	1365800
250/IV/02	Ochrona ekosystemów leśnych Sudetów – etap 2 (Nadl. Śnieżka)	5618400	1787000
251/IV/02	Ochrona ekosystemów leśnych Sudetów – etap 2 (Nadl. Kamienna Góra)	5426500	1642200
252/IV/02	Przebudowa drzewostanów w otulinie PN Gór Stołowych (Nadl. Zdroje)	3097700	929300
253/IV/02	Przebudowa drzewostanów w otulinie Bieszczadzkiego PN Gór Stołowych (Nadl. Wetlina)	2686800	806000
254/IV/02	Modernizacja oczyszczalni ścieków dla Iławy	3857660	937000
255/IV/02	Poprawa udostępniania walorów edukacyjnych Białowieskiego PN	199335	105303
256/IV/02	Przebudowa drzewostanów w otulinie Bieszczadzkiego PN Gór Stołowych (Nadl. Stuposiany)	1610000	624000
257/IV/02	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków dla Giżycka	12566692	3750000
258/IV/02	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Grajewie	4477690	1988768
259/IV/02	Rozszerzenie występowania niepyłaka Apollo w Pienińskim PN (PKE – Zarząd Główny)	144740	96640
260/IV/02	Czynna ochrona kumaka nizinnego i jego miejsc lęgowych (PTOP)	345854	261140
261/IV/02	Odbudowa stawu „Siewniok” w Nadl. Koszęcin	561786	280893

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
262/IV/02	Ochrona obszarów wodno-błotnych Stobrowskiego PK (Stow. na rzecz Ochrony Przyrody Stobrowskiego PK)	319493	189081
263/IV/02	Ochrona mokradeł w PK „Dolina Słupi”	628670	438050
264/IV/02	Ochrona ptaków w Puszczy Rominckiej (PK Puszczy Rominckiej)	71575	56545
265/IV/02	Ochrona ekosystemów wodnych Wigierskiego PN	466213	200513
266/IV/02	Wzmocnienie infrastruktury edukacyjnej w Roztoczańskim PN	960420	498380
267/IV/02	Odtworzenie dawnego przebiegu ciekru rzeki Drzazga (Nadl. Lidzbark)	89025	66414
268/IV/02	Odtwarzanie siedliska lęgowego biegusa zmiennego w rezerwacie przyrody Beka (OTOP)	632625	430168
269/IV/02	Ochrona różnorodności biologicznej w Euroregionie Niemen (Stow. Społeczno-Kulturalne „Os”)	205540	121900
270/IV/02	Odtworzenie siedliska lęgowego wodniczki oraz biegusa zmiennego w rezerwacie OTOP Karsiborska Kępa	432900	247986
271/IV/02	Ochrona miejsc występowania cietrzewia na Kielecczyźnie (Radomsko-Kieleckie Tow. Przyrodnicze)	178686	136742
272/IV/02	Ochrona zagrożonych gatunków roślin w Bieszczadzkiem PN	226200	112200
273/IV/02	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Nowy Dwór	2897600	868800
274/IV/02	Mikoryzacja sadzonek w szkółce kontenerowej w Nadl. Jabłonna	2035984	655984
275/IV/02	Mała retencja wody w Nad. Garwolin – etap II	436411	211447
276/IV/02	Renowacja i naturalizacja stawów Echo w Roztoczańskim PN	650694	506758
277/IV/02	Ochrona przyrody w PK Dolina Sanu (Nadl. Stuposiany)	517900	413300
278/IV/02	Ochrona rezerwatu „Jezioro Trześniowskie” w łagowskim PK (Nadl. Świebodzin)	72960	51000
279/IV/02	Rozpoznanie występowania i zagrożeń nietoperzy w zachodniej Wielkopolsce, w dolinie Bugu oraz w Beskidach (PTOP „Salamandra”)	222500	222500
280/IV/02	Likwidacja skutków huraganu w lasach północno-wschodniej Polski (RDLP w Białymstoku)	8971000	3651000



Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
281/IV/02	Ochrona ryb wędrownych przez monitoring rzeki Wieprzy (miasto Darłowo)	659710	320000
282/IV/02	Ochrona bioróżnorodności Pienińskiego PN	1071063	830153
283/IV/02	Czynna ochrona naturalnych stanowisk cisa pospolitego (Nadl. Dukla)	88300	69270
284/IV/02	Stworzenie Lubuskiej Kolekcji zachowawczej chwastów polnych (Klub Przyrodników)	163750	106750
285/IV/02	Ochrona alpejskich ekosystemów Karkonoskiego PN	394358	247030
286/IV/02	Przebudowa drzewostanów Wigierskiego PN	1164045	544055
287/IV/02	numer opuszczony		
288/IV/02	Odtworzenie jezior: Ferdynandzkiego, Grzybno i Wyspa (Nadl. Kaliska)	1152510	638900
289/IV/02	Ochrona miejsc rozrodu płazów na Górze Parkowej w Krynicy	145160	101660
18/V/02	Modernizacja spalarni odpadów medycznych w Nowej Soli (SP ZOZ w Nowej Soli)	2829700	1000000
19/V/02	Redukcja ilości odpadów niebezpiecznych w toku produkcji TDI (Zakłady Chemiczne Zachem)	14600000	4380000
20/V/02	Budowa sortowni i wdrożenie selektywnej zbiórki odpadów na terenie miasta Tychy i sąsiadujących gmin – etap I (MPGO „Master”)	3823830	1036570
21/V/02	Kompostownia odpadów ściekowych w Słupsku (Wodociągi Słupsk)	5392445	1500000
22/V/02	Recykling surowców wtórnych na obszarze Międzyrzecza Podl. (Międzygminny Zw. Kom. w Międzyrzeczu Podl.)	3382723	1400000
23/V/02	Budowa Zakładu Recyklingu w Lublinie (Przeds. Wielobranżowe KOM-EKO)	3000000	450000
24/V/02	Organizacja selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (Ekologiczny Zw. Gmin „Działdowszczyzna”)	1511670	447000
25/V/02	Rozbudowa Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Gać (Ekologiczny Związek Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Oławie)	13623000	3674000
26/V/02	numer opuszczony		

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
<sup>^</sup> 27/V/02	numer opuszczony (Konin)		
28/V/02	numer opuszczony		
29/V/02	Odbudowa spalarni odpadów w szpitalu w Nowym Sączu po powodzi	2312750	1156000
29/I/03	Wykorzystanie lokalnych źródeł gazu w EC Zielona Góra	553853000	40000000
30/I/03	Budowa kotłowni opalanej biomasą w szkole w Lipsku	1072490	320000
31/I/03	Termomodernizacja sanatorium Leśnik w Sopocie (Samodzielny Publiczny ZOZ w Sopocie)	2131000	642000
80/II/03	Budowa oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach wraz z kolektorami (gminy Wilamowice i Kozy)	14965444	6735100
81/II/03	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Prabutach	5965140	1235000
82/II/03	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Sokołach	2391500	687900
83/II/03	Zmniejszenie uciążliwości campingu w Ustrzykach Górnych (PTTK)	1104985	501000
84/II/03	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Krynicy Morskiej	9535020	2700000
85/II/03	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Lęborku	16073311	8000000
86/II/03	Modernizacja węzła gazowo-osadowego w oczyszczalni Kapuściska w Bydgoszczy	28086300	19660000
87/II/03	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Miastku	11552259	5650000
88/II/03	Budowa oczyszczalni ścieków w gminie Osiek	8079020	1984600
89/II/03	Modernizacja miejskiej oczyszczalni ścieków w Siemiatyczach	10260440	3955000
90/II/03	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Rejowcu Fabrycznym	1657849	640000
91/II/03	Budowa kolektora przesyłowego w gminie Kęty	2925828	1400250
92/II/03	Modernizacja oczyszczalni ścieków i kolektorów w Tucholi	4391299	1500000
93/II/03	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni w Nowym Dworze Gdańskim	8433500	2530200

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
94/II/03	Budowa kolektorów do oczyszczalni ścieków w Stegnie (Gm. Sztutowo)	2833530	907740
95/II/03	Budowa kanalizacji w miejscowościach Żuławki, Drewnica... (Gm. Stegna)	3233650	1145800
96/II/03	Budowa kolektorów z gminy Kęsowo do oczyszczalni w Tucholi	5433908	1720000
97/II/03	Budowa kolektorów z gminy Cekcyn do oczyszczalni w Tucholi	3763860	1820000
98/II/03	Budowa oczyszczalni oraz kanalizacji dla miasta i gminy Nowe	12093300	5100000
99/II/03	Odprowadzenie ścieków z Kosakowa do oczyszczalni Dębogórze	13826070	4050000
100/II/03	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Kiszkanie (gm. Mielno)	7522610	2200000
101/II/03	Budowa kolektorów do oczyszczalni ścieków w Baniach	1458600	729300
102/II/03	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni w Mszanie Dolnej (Zw. Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa)	9537936	1328140
103/II/03	Budowa kanalizacji sanitarnej w Białogardzie	1208070	602950
104/II/03	Budowa oczyszczalni ścieków oraz kolektora w gminie Siewierz	8076904	2620100
105/II/03	Oczyszczalnia ścieków w Wetlinie wraz z kanalizacją sanitarną (Gm. Cisna)	6183200	1854900
106/II/03	Budowa kolektora z miejscowości Piaski do Rucianego-Nidy (Tow. Krzewienia Kultury Fiz. „Korektywa”)	1068384	534545
287/III/03	Przebudowa kotłowni na opalaną biomasą w Nowej Wsi Etckiej	320500	128200
288/III/03	Modernizacja systemu ciepłowniczego w ZOZ w Rawiczu	4046100	1214100
289/III/03	Modernizacja systemu ciepłowniczego miasta Pisz	20395100	12237000
290/III/03	Budowa kotłowni opalanej słomą w Margoninie	607583	241583
291/III/03	Modernizacja systemu ciepłowniczego osiedla w Złocieńcu (Przeds. Projektowo-Usługowe Hydronika)	8700500	2610100
292/III/03	Modernizacja systemu grzewczego w Górowie Iławeckim (Gorex Sp. z o.o.)	3020000	1208000
293/III/03	numer opuszczony		

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
294/III/03	Instalacja solarna wspomagająca ogrzewanie w pływalni w Gubinie	884300	354000
295/III/03	Zmniejszenie uciążliwości schroniska w Starych Wierchach (PTTK)	288292	144092
296/III/03	Modernizacja systemu grzewczego w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Łodzi	5049625	1484215
297/III/03	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach Straży Pożarnej (Opole, Tczew, Biała Podlaska, Kraków, Toruń, Poznań)	786272	374703
298/III/03	Modernizacja gospodarki ciepłowniczej w DPS w Olsztynku	2966102	843000
<sup>A</sup> 299/III/03	Instalacja odgazowania składowiska odpadów dla Radomska (Termall Sp. z o.o.)	1857000	400000
300/III/03	Modernizacja systemu grzewczego w Kowalach Oleckich (Spółdzielnia Mieszkaniowa NOWA)	619974	247990
301/III/03	Utworzenie organizacji zbioru i dystrybucji biomasy (Bio Energia Sp. z o.o.)	2844250	1137700
302/III/03	Modernizacja systemów grzewczych w Związku Gmin „Kumiałka-Biebrza”	3757964	1127389
303/III/03	Instalacja solarna w Wojskowym Instytucie Medycznym w Warszawie	275600	94100
304/III/03	Modernizacja gospodarki ciepłej obiektów szpitala w Lesku (Samodzielny Publiczny ZOZ w Lesku)	2065229	486083
305/III/03	Modernizacja gospodarki ciepłej budynków w Wodzisławiu Śląskim	928290	339360
306/III/03	Modernizacja systemu grzewczego w Stradunach (Spółdzielnia Mieszkaniowa)	387920	118706
307/III/03	Modernizacja systemu ciepłowniczego miasta Kisielice	4750000	1410000
308/III/03	Modernizacja systemu ciepłowniczego w gminie Markusy	1863500	745400
309/III/03	numer opuszczony		
310/III/03	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Różanymstoku (Miasto i Gmina Dąbrowa Białostocka oraz Dom Zakonny Towarzystwa Salezjańskiego)	3274450	895600
311/III/03	numer opuszczony		

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
312/III/03	numer opuszczony		
313/III/03	numer opuszczony		
314/III/03	Modernizacja systemu grzewczego w Zespole Szkół w Bychawie	203875	100000
315/III/03	Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół w Gołuchowie	1605300	481600
316/III/03	Modernizacja kotłowni przy ul. Dąbrowskiego w Gryficach (PEC w Gryficach)	2526478	696315
317/III/03	Modernizacja systemu grzewczego Zespołu Szkół w Poddębicach	1968553	590565
<sup>A</sup> 318/III/03	Wykorzystanie energii słonecznej w SOSW w Będzinie	123000	61500
319/III/03	Modernizacja systemu grzewczego w Makowie Mazowieckim (Przeds. Usługowo-Doradczo-Handlowe INKLUZ)	13891935	4167580
<sup>A</sup> 320/III/03	Termomodernizacja 38 budynków mieszkalnych w Elblągu (Elbląskie PEC)	5204952	1361101
321/III/03	Termomodernizacja budynków osiedla w Pszowie (SM Orłowiec)	13188560	3265195
322/III/03	Termomodernizacja 5 obiektów szkolnych w Lublinie	12808000	3051000
323/III/03	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Raciążu	5213440	1523000
324/III/03	Modernizacja systemu ciepłowniczego na terenie osiedla w Łasku (Śląska SM w Łasku)	11421026	3230000
290/IV/03	Ochrona przyrody w rezerwach przyrody w Nadbużańskim PK	44784	35684
291/IV/03	Sanitacja zlewni jeziora Krzywe w Wigierskim PN	361911	180500
292/IV/03	Ochrona obszarów podmokłych w PK „Lasy nad Górną Liswartą” (Zespół PK Woj. Śląskiego)	265160	194700
293/IV/03	Czynna ochrona storczyków w rejonie Puszczy Augustowskiej (Wigierski PN)	71900	57500
294/IV/03	Ochrona obszarów wodno-błotnych w Nadl. Barlinek	218939	160227
295/IV/03	Przebudowa drzewostanów na obszarze Nadl. Cisna	1276400	446900
296/IV/03	Odtworzenie zbiorników retencyjnych w leśnictwie Stenwał (Nadl. Kolbudy)	240762	182530

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
297/IV/03	Modernizacja wylęgarni ryb IRŚ w Żabieńcu (Rybacki Zakład Doświadczalny w Żabieńcu)	511733	291633
298/IV/03	Ochrona siedlisk zagrożonych gatunków roślin w Kampinoskim PN	249295	182110
299/IV/03	Przebudowa drzewostanów w otulinie Wolińskiego PN (Nadl. Międzyzdroje)	937410	389270
300/IV/03	Cykl transmisji internetowych w TVP1 z europejskiej bocianiej wioski Tykocin-Pentowo	144600	98000
301/IV/03	Aktywna ochrona mokradeł w Polsce Zachodniej – etap III (Klub Przyrodników)	635727	379852
302/IV/03	Ochrona żerowisk bociana białego na Podlasiu i Warmii (Północnopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków)	1381326	1071327
303/IV/03	Ochrona stanowisk susła perełkowanego w Polsce – etap II (Zespół Zamojskich PK)	602114	421207
304/IV/03	Ochrona torfowisk w zlewniach górnego Szumu i Świerszcza (Roztoczański PN)	98422	77198
305/IV/03	Reintrodukcja popielicy w lasach Polski Zachodniej (Polskie Tow. Ochrony przyrody „Salamandra”)	644885	298877
306/IV/03	Ochrona starych odmian roślin i ras zwierząt na Kurpiach (Społeczny Instytut Ekologiczny)	975715	768315
307/IV/03	Zmniejszenie presji ruchu turystycznego na przyrodę Trzech Koron	229109	130226
308/IV/03	Czynna ochrona obszarów chronionych północnej Suwalszczyzny (Stow. Miłośników Suwalskiego PK „Kraina Hańczy”)	122653	79500
309/IV/03	Budowa płyt obornikowych w PK płu.-wsch. Polski (Stow. „Człowiek i Przyroda”)	546350	424650
310/IV/03	Aktywna ochrona głuszca na terenie RDLP Lublin (Nadl. Biłgoraj, Zwierzyniec, Józefów i Janów Lub.)	731709	544974
311/IV/03	Modernizacja ośrodka hodowlanego ryb w Puszczy Knyszyńskiej (PZW Okręg w Białymstoku)	349342	232033
312/IV/03	Zbiornik małej retencji w leśnictwie Głuszc (Nadl. Bolesławiec)	110754	88603
313/IV/03	Ochrona terenów wodno-błotnych Doliny Górnego Sanu (Bieszczadzki PN)	603630	360990
314/IV/03	Ochrona przyrody rezerwatu „Czarna Woda – Trzebiocha” (Wdzydzki PK)	227528	177272
315/IV/03	Ochrona raka szlachetnego w środkowym odcinku Wisły (SGGW)	311622	181900

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
316/IV/03	Renaturalizacja Bagna Tykocin (Północnopodlaskie Tow. Ochrony Ptaków)	655230	483060
317/IV/03	Ochrona różnorodności na terenie Ciężkowicko-Rożnowskiego PK (Zespół PK Pogórza)	126330	101040
318/IV/03	Przebudowa ekosystemów leśnych w Roztoczańskim PN	362734	140713
319/IV/03	Obszar wodno-błotny „Wysoki Bród” (Nadl. Świętoszów)	248925	188740
320/IV/03	Ochrona ekosystemów PN przed pożarami (Komenda Wojewódzka Państw. Str. Poż. w Białymstoku)	2847724	550000
321/IV/03	Ochrona siedlisk hydrogeniczných w dorzeczu Gwdy (Nadl. Lipka)	629310	472030
322/IV/03	Renaturyzacja terenu podmokłego „Mokradło Pyszka” (Zw. Miast i Gmin Dorzecza Parsęty)	1169740	312810
323/IV/03	Ochrona ekosystemów leśnych Białowieskiego PN wzdłuż szlaku turystycznego „Do Dębu Jagiełły”	121000	90900
<sup>^</sup> 324/IV/03	Ochrona środowiska podmokłych nad Wielkim Kanałem Brdy (Sp. Wodna Wielkiego Kanału Brdy)	754540	485220
325/IV/03	Ochrona walorów przyrodniczych doliny Roztoki Wielkiej (Popradzki PK)	528700	400000
<sup>^</sup> 30/V/03	Likwidacja zagrożeń po zakładach metalurgicznych w Końskich (Pow. Końskie)	5140000	2200000
31/V/03	System selektywnej zbiórki dla Związku Gmin Rypińskich	8711000	2409000
32/V/03	Budowa stacji segregacji surowców wtórnych w Toruniu (MPO)	2715150	700000
33/V/03	Modernizacja spalarni odpadów medycznych w Szpitalu Wojewódzkim w Łomży	2838962	1412000
34/V/03	Budowa zakładu utylizacji odpadów komunalnych w Nowym Targu (IB Sp. z o.o.)	11627247	4317220
35/V/03	Recykling użytkowych płatków PET z butelek (King-Plast)	4949930	1020000
<sup>^</sup> 36/V/03	Modernizacja linii do przerobu odpadów hutniczych w Legnicy (Inst. Metali Nieżelaznych w Gliwicach, Oddz. Legnica)	870000	348000
37/V/03	Kompostownia odpadów organicznych dla Lublina (Przedsiębiorstwo Wielobranżowe KOM-EKO)	1365902	400000
38/V/03	System gospodarowania odpadami na terenie ZK „Biebrza”	6921300	3230300

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
39/V/03	Likwidacja i rekultywacja gminnych składowisk odpadów (Celowy Związek Gmin CZG-12)	6510930	1770200
<sup>A</sup> 40/V/03	Stacja segregacji i kompostowni odpadów dla Ostrołęki	13514810	4040810
41/V/03	Gospodarka odpadami na terenie ZG Regionu Ostródzko-Ławskiego „Czyste Środowisko”	12397080	4873600
42/V/03	Zakład spalania odpadów medycznych i weterynaryjnych (Miasto Olsztyn)	3466020	1030000
<sup>A</sup> 43/V/03	System zbiórki i utylizacji lamp wyładowczych w Kleszczowie (MAYA VICTORY, Bogumiłów)	6534145	1065645
32/I/04	numer opuszczony		
33/I/04	Kompleksowa termomodernizacja budynków sanatorium „Julianówka” w Ciechocinku	1344651	345336
107/II/04	Budowa oczyszczalni ścieków w Karsinie wraz z kolektorami z Wiela	6289327	1883400
108/II/04	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków dla miasta Zambrowa (Zambrowskie Ciepłownictwo i Wodociągi)	6080569	912000
109/II/04	Budowa kanalizacji sanitarnej dla miasta Darłowa (MPGK)	1020309	153047
110/II/04	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Mińsku Mazowieckim	10891430	3267000
111/II/04	Budowa kanalizacji sanitarnej w Pucku – zlewnia B – zadanie I	5239387	1571700
112/II/04	Modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych dla Kołobrzegu (MWiK)	12648013	3795000
113/II/04	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Gniewie wraz z kolektorami	9790100	2934000
114/II/04	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków dla miasta Grójec	9359008	2000000
115/II/04	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Dąbrowie Białostockiej	5352900	2666600
325/III/04	Instalacja solarna w pływalni w Gostyninie	498793	106930
326/III/04	Wykorzystanie energii słonecznej i biomasy w obiektach Politechniki Częst. (Instytut Inżynierii Środowiska)	1803024	710970
327/III/04	Budowa nowoczesnego systemu grzewczego w miejscowości Łąck	1107435	313700



Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
328/III/04	Modernizacja ogrzewania DPS w Górnie (powiat Rzeszów)	2286960	611969
329/III/04	Modernizacja systemu ciepłowniczego budynków szkoły w Gniewinie	5409225	922845
330/III/04	Wymiana źródła ciepła dla szpitala (Samodzielny Publiczny ZOZ) w Sieradzu	2876394	1100000
331/III/04	Budowa kotłowni opalanej biomasą dla Klasztoru oo Karmelitów Bosych w Piotrkowicach	284803	89000
<sup>^</sup> 332/III/04	Elektrociepłownia opalana zrębkami drzewnymi w Łławie (Energetyka Ciepła sp. z o.o.)	9800000	2940000
<sup>^</sup> 333/III/04	Instalacja kolektorów słonecznych w ZOZ w Tarnowskich Górach (Zakon oo Kamilianów)	238500	69450
334/III/04	Budowa instalacji kolektorów słonecznych w Domu Sportu w Radlinie	315018	74361
335/III/04	Wykorzystanie energii słonecznej w parafii rz.-kat. p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach	202324	52500
336/III/04	Modernizacja i rozbudowa kotłowni w Sępólnie Krajeńskim (ZGK)	4806000	2250000
337/III/04	Promocja energetycznego wykorzystania biomasy w gminie Trzcianne	1141828	253438
338/III/04	Wykorzystanie energii słonecznej w Gdyni (TBS Czyszówka)	140962	55848
339/III/04	Modernizacja systemu grzewczego w Powiatowym ZOZ w Zgierzu	1636683	491004
340/III/04	Modernizacja systemu grzewczego w DPS w Elku (Zgromadzenie S. Benedyktynek Misjonarek)	2239292	1116497
341/III/04	Modernizacja kotłowni węglowej na biomasę w Biesowicach (Miasto i Gmina Kępice)	2310095	638670
342/III/04	Instalacja kolektorów słonecznych w Samodzielnym Publ. ZOZ Śląskie Centrum Rehabilitacji w Ustroniu	453411	60000
343/III/04	Wykorzystanie energii słonecznej w Ośrodku NIK w Goławicach	218866	52762
<sup>^</sup> 344/III/04	Wykorzystanie energii słonecznej w ZOZ w Ostrzeszowie	334260	102000
345/III/04	Modernizacja systemu grzewczego budynków szpitala w Piaskach (Zakon oo Bonifratrów)	1989817	901969
346/III/04	Zmniejszenie uciążliwości schroniska PTTK na Turbaczu dla Gorczańskiego PN	986000	295000
<sup>^</sup> 347/III/04	Zmniejszenie uciążliwości schroniska PTTK w Dolinie Pięciu Stawów Polskich	3061000	918000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
348/III/04	Modernizacja systemu grzewczego Warmińsko Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej w Kętrzynie	11003551	3301100
349/III/04	Termomodernizacja budynku Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie	1441062	270244
350/III/04	Termomodernizacja budynków ZOZ w Nowym Sączu	5875920	2200000
351/III/04	Wykorzystanie energii słonecznej w budynkach RDLP w Olsztynie	653329	167921
<sup>A</sup> 352/III/04	Wykorzystanie energii słonecznej w Grand Hotelu w Krakowie (Wawel-Imos International)	385000	114000
353/III/04	Modernizacja systemu grzewczego ZOZ w Kolbuszowej (Powiat Kolbuszowski)	6271484	1881640
354/III/04	Modernizacja systemu grzewczego szpitala w Brzesku (Samodzielny Publiczny ZOZ)	4975000	1480000
355/III/04	Modernizacja systemu ciepłowniczego na osiedlu mieszkaniowym Łaskiej SM w Łasku	5354025	2573983
356/III/04	Wykorzystanie energii słonecznej w budynkach Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi	292200	82200
357/III/04	Kompleksowa termomodernizacja Zespołu Klasztornego w Gostyniu (Kongregacja Oratorium św. Filipa Neri)	4159472	1003109
358/III/04	Wykonanie instalacji kolektorów słonecznych w szpitalu w Poddębicach (Powiat Poddębice)	475100	160800
359/III/04	Instalacja solarna do przygotowania ciepłej wody użytkowej w Ameryce (Woj. Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce)	498000	192000
360/III/04	Modernizacja systemu grzewczego Politechniki Koszalińskiej	8583200	3056600
361/III/04	Zmniejszenie uciążliwości schroniska PTTK na Szczelińcu	806600	198600
<sup>A</sup> 362/III/04	Wykorzystanie odpadów drzewnych do produkcji energii w Jordanowie (Biomasa BSJ)	5525000	1629000
326/IV/04	Ochrona ekosystemów łągowych Uroczyska Warta (Nadl. Jarocin)	1270081	836855
327/IV/04	Ochrona ostoi żurawia na terenie Warmii i Mazur. Etap II (Północnopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków)	761089	551409
328/IV/04	Ochrona torfowisk wysokich typu bałtyckiego na Pomorzu – etap I (Klub Przyrodników)	622600	411600
329/IV/04	Czynna ochrona ekosystemów mokradłowych dawnego poligonu Okonek (Klub Przyrodników)	159700	120000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
330/IV/04	Ochrona mokradeł nad Biebrzą na terenie gminy Lipsk (Zw. Komunalny „Biebrza”)	1072320	769960
331/IV/04	Budowa zbiorników małej retencji w leśnictwie Bąkowo (Nadl. Kolbudy)	179373	118724
332/IV/04	Przebudowa drzewostanów w otulinie Drawieńskiego PN (Nadl. Głusko)	1063043	318900
333/IV/04	Ochrona ostoi cietrzewia i głuszca w płn-wsch. Polsce – etap 3 (Północopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków)	673770	482735
334/IV/04	Budowa przejścia dla płazów pod drogą w Roztoczańskim PN (Pow. Zamojski)	1107810	864533
335/IV/04	Ochrona ptaków drapieżnych w Polsce w latach 2004-2006 (Komitet Ochrony Orłów)	904367	429070
336/IV/04	Górna Narew – renaturalizacja strefy buforowej Narwiańskiego PN (Północopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków)	1280279	983333
337/IV/04	Czynna ochrona ekosystemów leśnych Karkonoskiego PN	4043372	1698135
338/IV/04	Ośrodek Informacyjno-Edukacyjny Karkonoskiego PN	5388311	104810
339/IV/04	Odtworzenie ciągu ekologicznego mokradeł w leśnictwach Krągi i Turowo (Nadl. Czarnobór)	1232000	940000
340/IV/04	Restytucja jodły pospolitej w Sudetach (Nadl. Bystrzyca Kłodzka, Lwówek Śląski, Wałbrzych, Jawor, Złotoryja, Bardo Śląskie, Jugów, Świdnica, Świeradów, Lądek Zdrój, Międzyzlesie)	10335950	2512795
341/IV/04	Zachowanie zasobów genetycznych zagrożonych gatunków roślin (Nadl. Syców)	2414900	1442100
342/IV/04	Ochrona najcenniejszych walorów przyrodniczych Babiogórskiego PN	969456	763820
343/IV/04	Poprawa stosunków wodnych w Nadl. Wejherowo	304076	232248
344/IV/04	Ochrona i odtwarzanie zniszczonego ekosystemu gołoborza na Łyścu (Świętokrzyski PN)	414870	185515
345/IV/04	Zachowanie różnorodności biologicznej pastwisk w dolinie Biebrzy (Północopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków)	225891	165289
346/IV/04	Ochrona ekosystemów leśnych w Babiogórskim PN	1211565	481805
347/IV/04	Budowa zbiornika małej retencji na rzece Lubniewice (Nadl. Lubniewice)	285051	183197

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
348/IV/04	Ochrona płązów w granicach PK „Dolina Słupi”	622968	382468
349/IV/04	Czynna ochrona ekosystemów mokradlowych Torfowiska Całowanie (Stow. „Chrońmy Mokradła”)	347460	222480
350/IV/04	Zbiornik małej retencji wody Łysomice (Nadl. Nowy Dwór)	301333	238915
351/IV/04	Ochrona zasobów przyrody PK Puszczy Knyszyńskiej (Nadl. Krynki)	464625	370625
352/IV/04	Ochrona starych alei śródpolnych na terenie Pojezierza Iławskiego (Zespół PK Pojezierza Iławskiego i Wzgórz Dylewskich)	189098	108900
353/IV/04	Minimalizowanie konfliktów między ludźmi a bobrami w Polsce (Klub Przyrodników)	392882	187882
354/IV/04	Ochrona populacji cietrzewia w Biebrzańskim PN	257191	159784
355/IV/04	Poprawa udostępnienia walorów edukacyjnych Białowieskiego PN	158000	105000
356/IV/04	Program ochrony mokradeł Puszczy Białowieskiej i terenów przyległych (Północnopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków)	1332045	973305
357/IV/04	Ochrona bioróżnorodności w rolnictwie na terenie Wigierskiego PN (Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych płuc Polski)	150000	82000
358/IV/04	Kompleksowa ochrona mokradeł w gminie Bytów	889224	690000
359/IV/04	Powiększanie powierzchni łowisk na terenie Nadl. Gorlice	87000	69600
360/IV/04	Ochrona organizmów związanych z martwym drewnem w Puszczy Rominckiej (PK Puszczy Rominckiej)	96596	68081
361/IV/04	Ochrona walorów przyrodniczych PK Orlich gniazd (Zespół PK Woj. Śląskiego)	772870	357260
362/IV/04	Restytucja sokoła wędrownego w Polsce (Stow. na rzecz Dzikich Zwierząt „Sokół”)	182870	142639
363/IV/04	Program Ochrony Trzmieli w Polsce Środkowej (Tow. Badań i Ochrony Przyrody)	306206	135260
44/V/04	Likwidacja odpadów w procesach galwano technicznych w PZL Świdnik	25547000	3456000
45/V/04	Przystosowanie Huty Tlenku Cynku do przerobu odpadów cynkowośnych (Bolesław Recykling sp. z o.o.)	59950000	8992000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
46/V/04	Rozwój selektywnej zbiórki dla gmin z województw podlaskiego, mazowieckiego i lubelskiego (Stowarzyszenie Green Way)	1452442	699942
47/V/04	Zwiększenie recyklingu strumienia zużytych opakowań szklanych (Krynicki Recykling)	5215072	1500000
48/V/04	Likwidacja składowisk z przeterminowanymi środkami ochrony roślin na terenie woj. warmińsko-mazurskiego	5130284	1539000
<sup>A</sup> 49/V/04	System selektywnej zbiórki dla powiatu parczewskiego (Gmina Dębowa Kłoda)	1640000	492000
50/V/04	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów (PGK „Saniko”)	6098700	880000
51/V/04	Sortownia odpadów komunalnych w Pruszkowie (MZO w Pruszkowie)	9825900	2947700
52/V/04	Zabezpieczenie odpadów z azbestu wbudowanych w drogi w Szczucinie (Gm. Szczucin)	2111513	245000
<sup>A</sup> 53/V/04	Linia do unieszkodliwiania odpadów medycznych w CZD w Warszawie	1573300	460000
116/II/05	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków dla Ełku – część I (Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji)	7932704	2897727
117/II/05	Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w gminie Izabelin – etap I	15534405	4570000
118/II/05	Modernizacja i rozbudowa miejskiej oczyszczalni ścieków w Świdwinie	4017087	1970000
119/II/05	Budowa oczyszczalni ścieków „Kasinka Mała” (Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa)	3869831	1452578
120/II/05	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Lub.	14510275	7236000
121/II/05	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją w gminie Lipnica	6935184	3460000
122/II/05	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w gminie Dębica Kaszubska	5673814	2835000
123/II/05	Budowa kolektorów przesyłowych oraz kanalizacji w miejscowościach: Kadyny, Suchacz, Pęklewo, Nadbrzeże i Kamionek Wielki (Gmina Tolkmicko)	5176872	1825000
124/II/05	Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej w gm. Konarzyny	3117204	1239000
125/II/05	Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w gminie Lipusz – część I	3879507	1888253

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
126/II/05	Budowa oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacyjnych w Tarnawatce	8643572	4139285
<sup>A</sup> 127/II/05	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Makowie Mazowieckim	7947685	3973000
<sup>A</sup> 128/II/05	Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w gminie Bierzwnik	8424348	3997064
129/II/05	Rozbudowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w gminie Studzienice	2159347	860000
130/II/05	Modernizację i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Sulejówku	12806000	6403000
131/II/05	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Świętokrzyskiego PN	1053329	520383
132/II/05	Budowa kanalizacji w gminie Cekcyn	2208178	1100000
363/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach użyteczności publicznej (Powiat Dzieżonowski)	462606	62400
364/III/05	Modernizacja systemu ciepłowniczego na terenie osiedla w Łęczycy (PEC w Łęczycy, Miasto Łęczycy)	13518602	6759301
365/III/05	Modernizacja systemu ciepłowniczego na terenie miasta Praszka	23165846	10858042
366/III/05	Modernizacja systemu grzewczego na terenie miasta Uniejów (Spółdzielnia Mieszkaniowa „Tęcza” w Turku, Geotermia Uniejów Sp. z o.o., Gmina Uniejów)	5355971	2045168
<sup>A</sup> 367/III/05	Utworzenie Centrum Fotowoltaiki na Politechnice Warszawskiej	6930000	4100000
368/III/05	Elektrownia wiatrowa o mocy 22 MW w Pucku (Dipol Sp. z o.o.)	103780000	5900000
<sup>A</sup> 369/III/05	Elektrownia wiatrowa o mocy 28,5 MW w Śniatowie (Power 4 All Sp. z o.o.)	159967350	7643671
370/III/05	Elektrownia wiatrowa o mocy 50 MW w Tymieniu (EEZ Sp. z o.o.)	234489213	12685866
371/III/05	Elektrownia wiatrowa o mocy 30 MW na wierzchowinie Góry Kamieńsk (Elektrownia Wiatrowa Kamieńsk Sp. z o.o.)	147243000	8045970
<sup>A</sup> 372/III/05	Wykorzystanie pomp ciepła i energii słonecznej w Bystrej Podh. (Archidiecezja Krakowska)	791456	176134
373/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej do przygotowania ciepłej wody w bursie UJ w Krakowie	243295	97318

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
374/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej do przygotowania ciepłej wody użytkowej w bursie w Wągrowcu (Powiat Wągrowiecki)	396849	52400
375/III/05	Modernizacja systemu ciepłowniczego szpitala w Górowie Iławeckim	1586412	474600
376/III/05	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do ogrzewania budynków kościelnych w Szczecinie (Parafia rzymskokatolicka przy Bazylice Metropolitalnej w Szczecinie)	1538101	333575
377/III/05	Instalacja pomp ciepła w DPS w Białce Tatrzańskiej (Zgromadzenie Sióstr CMBB Serafinek)	1185100	347940
378/III/05	Modernizacja systemu grzewczego w Zespole Szkół nr 1 w Elk (Powiat Elk)	2530371	1265186
379/III/05	Termomodernizacja osiedla mieszkaniowego w Rydułtowych (Spółdzielnia Mieszkaniowa „ROW” w Wodzisławiu Śląskim)	4298677	819267
380/III/05	Modernizacja systemu ogrzewania i termomodernizacja szpitala w Dębicy	5314118	2125647
381/III/05	Modernizacja systemu ogrzewania i termomodernizacja szpitala w Straszynie (Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy)	1393291	497583
382/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w szpitalu w Krynicy-Zdroju (Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjny w Krynicy-Zdroju)	660689	155000
383/III/05	Likwidacja ogrzewania piecowego w mieście Czerwionka – Leszczyny	33338958	16485107
384/III/05	Modernizacja kotłowni w Domu Słoneczna Jesień w Biskupicach (Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Marcina w Biskupicach)	1632263	605080
385/III/05	Termomodernizacja obiektów oraz modernizacja kotłowni i sieci ciepłej Domu Pomocy Społecznej w Szpęgawsku (Powiat Starogard Gdański)	1273801	509560
386/III/05	Termomodernizacja budynków szkoły i przebudowa kotłowni (Miasto Opole Lubelskie)	1761438	548380
387/III/05	Instalacja kolektorów słonecznych w gimnazjum w Sułkowicach (Gmina Sułkowice)	128539	51415

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
^388/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach klasztornych w Chełmnie (Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo)	737468	210000
389/III/05	Budowa kotłowni na biomasę w Orzechowskich Zakładach Sklejki	9544587	2850000
390/III/05	Modernizacja systemu ciepłego na terenie osiedla w Wiśniowej Górze (Gmina Andrespol)	1517374	606970
391/III/05	Modernizacja systemów grzewczych dwóch węzłów w Wałczu (Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Wałczu, Wałęcka Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa)	4123600	1238700
392/III/05	Modernizacja systemu grzewczego szpitala w Zgierzu	6310762	1757520
393/III/05	Modernizacja systemu grzewczego obiektu szkolno-mieszkalnego w Łodzi (Tow. Salezjańskie w Łodzi)	3091821	659333
394/III/05	Termomodernizacja obiektów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego	3797365	1441943
395/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w szpitalu w Częstochowie	4040370	1482580
396/III/05	Modernizacja gospodarki ciepłej osiedla w Tarnowskich Górach (Gazoplast Sp. z o.o.)	10491110	3735768
397/III/05	Odzysk ciepła z urządzeń chłodniczych w zakładzie „Solmar” w Rusku	1250000	375000
398/III/05	Modernizacja systemu ogrzewania wraz z termomodernizacją budynków ośrodka wypoczynkowego „Delfin” w Juracie (Wojskowy Zespół Wypoczynkowy JANTAR)	6375036	1831100
399/III/05	Modernizacja ciepłowni węglowej na opalaną biomasą w Płońsku	22600000	11300000
400/III/05	Założenie plantacji wierzby energetycznej na terenie gminy Gniewino	904482	65062
401/III/05	Założenie plantacji wierzby energetycznej w miejscowości Tarmno (Dolata Andrzej)	936699	103449
402/III/05	Założenie plantacji wierzby energetycznej w Suponinie (Grzeškowiak Wojciech)	518840	48340
403/III/05	Założenie plantacji wierzby energetycznej w miejscowości Dąbie (Dolata Stanisław)	448670	54340
404/III/05	Założenie plantacji wierzby energetycznej w miejscowości Pieniężnica (Stelmasiak Sławomir)	653594	105540
405/III/05	Budowa elektrociepłowni opalanej biomasą w Ostrowie Wielkopolskim (Ostrowski Zakład Ciepłowniczy S.A.)	21800000	8720000



Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
<sup>A</sup> 406/III/05	Budowa elektrociepłowni w Siemiatyczach w oparciu o spalanie drewna	31083900	19413200
407/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w DPS w Harbutowicach (Powiat Myślenicki)	214961	85984
408/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach szkolnych w Tuczej (Gmina Tucza)	212325	78600
409/III/05	Instalacja kolektorów słonecznych w szpitalu w Tarnowskich Górach (Zakon O.O. Kamilianów w Tarnowskich Górach)	239020	67000
410/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w MPEC w Nowym Sączu	238900	95560
411/III/05	Instalacja solarna w budynku szpitala w Szczawnie Zdroju (Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A.)	380800	108000
412/III/05	Zmniejszenie uciążliwości schroniska PTTK „Strzecha Akademicka” dla środowiska Karkonoskiego PN	1016290	500000
413/III/05	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Ozorkowie (Ozorkowska Spółdzielnia Mieszkaniowa)	4923256	2461600
414/III/05	Modernizacja systemu grzewczego budynków w Wieliczkach (Spółdzielnia Mieszkaniowa w Wieliczkach)	1437167	718584
415/III/05	Wykonanie instalacji kolektorów słonecznych budynków w Krakowie (Zgromadzenie Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego)	212503	70000
416/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w budynkach w Gryficach (Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nad Regą” w Gryficach)	337425	134970
417/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w ZOZ w Łowiczu (Powiat Łowicki)	197340	78936
418/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w DPS w Trzemeśni (Powiat Myślenicki)	229144	89161
419/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach Straży Pożarnej w Koninie	236398	76000
<sup>A</sup> 420/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w MPEC w Mielcu	645848	203000
421/III/05	Modernizacja gospodarki ciepłej budynków szkoły w Świętochłowicach	4583444	1563314
422/III/05	Wykorzystanie energii słonecznej w systemie ciepłowniczym Raciąża	184000	51360
364/IV/05	Ochrona żółwia błotnego na terenie Warmii i Mazur (PTOP)	213372	158868

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
365/IV/05	Zachowanie walorów przyrodniczych Podlaskiego Przełomu Bugu	289442	111310
366/IV/05	Program reintrodukcji susła moregowanego w Polsce – etap I (Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”)	571985	325838
367/IV/05	Ochrona gatunków zagrożonych w Północno-Wschodniej Polsce (Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”)	183795	89800
368/IV/05	Przebudowa drzewostanów Wigierskiego PN – etap II	760252	370069
369/IV/05	Czynna ochrona ekosystemów Gór Stołowych (PN Gór Stołowych)	1631300	940400
370/IV/05	Ochrona zagrożonych gatunków fauny w Gorczańskim PN	893825	667332
371/IV/05	Przebudowa drzewostanów olszy szarej w Ndl. Lutowiska – etap II	4484300	1724000
372/IV/05	Ochrona podkowca małego i innych gatunków nietoperzy na terenach górskich w Polsce – część I (Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”)	939945	705450
373/IV/05	Przebudowa drzewostanów w Nadleśnictwie Wetlina – etap II	894600	357800
374/IV/05	Ochrona głąszca i cietrzewia na obszarze woj. małopolskiego – etap I (Babiogórski PN, Tatrzański PN, Nadl. Nowy Targ, Małopolski Urząd Wojewódzki, Gorczański PN)	642278	398994
375/IV/05	Ochrona i renaturalizacja leśnych obszarów wodno-błotnych Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Mazurskie” (RDLP w Olsztynie)	207866	126865
376/IV/05	Odbudowa zbiornika małej retencji wodnej „Jastrzębiec” (Nadleśnictwo Leżajsk)	131262	83610
377/IV/05	Przebudowa ekosystemów leśnych w Roztoczańskim PN w latach 2005-07	1996483	915193
378/IV/05	Restytucja jodły pospolitej w Sudetach – część II (Nadl. Szklarska Poręba, Śnieżka, Zdroje, Kamienna Góra)	3285760	861845
379/IV/05	Ochrona zagrożonych gatunków w Świętokrzyskim PN	144169	57489
380/IV/05	Ochrona przyrody w PK Doliny Sanu – część II	237280	188856

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
381/IV/05	Ochrona żubra w Polsce północno-wschodniej – część I (Nadl. Białowieża, Nadl. Browsk, Zakład Badania Ssaków PAN, Nadl. Hajnówka, Nadl. Krynki, Białowiecki PN, Nadl. Bielsk, Nadl. Waliły, Nadl. Supraśl)	2655839	1518679
382/IV/05	Kompleksowa ochrona mokradeł Puszczy Drawskiej – część I (Klub Przyrodników)	1042201	724810
<sup>A</sup> 383/IV/05	Odtwarzanie i zachowanie siedlisk rzadkich gatunków ptaków poprzez koszenie użytków zielonych (PN „Ujście Warty”)	1278087	400700
384/IV/05	Konserwacja relikwicznych murów kserotermicznych na terenie rezerwatu „Bielinek” nad Odrą (Federacja Zielonych „Gaja”)	220022	116011
385/IV/05	Ochrona biotopów ginących gatunków na obszarze Gorceńskiego PN w powiązaniu z gospodarką pasterską	1393277	683599
386/IV/05	Ochrona populacji siei wędrowniej Jeziora Łebsko – część II (Słowiński PN)	654500	371000
387/IV/05	Ochrona tarła łososia atlantyckiego i troci wędrowniej w dorzeczu Słupi (PK „Dolina Słupi”)	1007776	597200
388/IV/05	Ochrona biotopów wodno-błotnych w Nadleśnictwie Garwolin – część III	828319	601856
389/IV/05	Nasadzenie zadrzewień przydrożnych na terenie Parku Krajobrazowego (Gmina Śrem)	130028	102162
390/IV/05	Ochrona mokradeł w Nadleśnictwie Karnieszewice	378700	256900
391/IV/05	Ochrona walorów przyrodniczych rezerwatu „Skamieniałe Miasto” (Zespół PK Pogorza)	329835	250300
392/IV/05	Ochrona obszarów położonych na terenie Pienińskiego PN	796005	572340
393/IV/05	Budowa przepustów dla płazów na drodze w Suwalskim PK (Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”)	322326	257360
394/IV/05	Ochrona skamieniałych drzew na terenie Parku Krajobrazowego (Nadleśnictwo Tomaszów)	248240	123600
395/IV/05	Centrum edukacyjno-muzealne PN w Ojcowie	6570000	2750000
396/IV/05	Stworzenie zintegrowanego systemu turystyki przyjaznej przyrodzie w PK Dolina Baryczy (Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju)	304557	208976
397/IV/05	Ochrona zagrożonych gatunków roślin w Bieszczadzkiem PN – część II	784255	367655

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
398/IV/05	Ochrona i restytucja ekosystemów mokradłowych na terenie Mazurskiego PK (RDLP w Olsztynie)	1796047	1396268
399/IV/05	Ochrona Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 (Wojewoda Zachodniopomorski)	1786700	1425600
400/IV/05	Ochrona miejsc lęgowych sowy uszatej, płomykówki i pójdzki na terenie parków krajobrazowych i narodowych północnego Podlasia (PTOP)	109845	70481
401/IV/05	Ochrona perłoródki rzecznej w Polsce – część I (Instytut Ochrony Przyrody)	126190	75450
402/IV/05	Zachowanie cisa pospolitego w rezerwacie „Cisy Staropolskie” (Nadleśnictwo Zamrzenica)	267690	194950
54/V/05	Budowa zakładu do produkcji włókna oraz geowłókniny z płatków PET (Industrie Maurizio Peruzzo Comfort sp z o.o.)	87940000	19200000
55/V/05	numer opuszczony		
56/V/05	numer opuszczony		
<sup>A</sup> 57/V/05	Budowa sortowni odpadów dla Związku Gmin Ziemi Kujawskiej	1987400	993000
58/V/05	Budowa zakładu zagospodarowania odpadów w Ustrzykach Dolnych	4726000	2363000
59/V/05	Zabezpieczenie odpadów azbestowych na drogach gminy Szczucin	22103632	11050000
<sup>A</sup> 60/V/05	Likwidacja mogilników na terenie województwa kujawsko-pomorskiego	7641290	2177650
61/V/05	numer opuszczony		
62/V/05	Odzysk i zagospodarowanie odpadów komunalnych dla Żywiecczyny (Beskid Sp. z o.o.)	2340206	1053093
63/V/05	numer opuszczony		
64/V/05	Zakup kompostera dla Zakładu Utylizacji Odpadów w Machnacu (Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Saniko” sp. z o.o.)	600000	200000
65/V/05	Modernizacja spalarni odpadów medycznych przy szpitalu w Pile	4182400	2045000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
<sup>A</sup> 66/V/05	Modernizacja spalarni odpadów medycznych w Suwałkach (Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki w Suwałkach)	5298890	2635000
67/V/05	System unieszkodliwiania odpadów azbestowych w powiecie słupeckim (Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. – Słupsk)	1260000	378000
68/V/05	Budowa sortowni i kompostowni odpadów w powiecie siedleckim (Zakład Utylizacji Odpadów w Siedlcach Sp. z o.o.)	14537688	6255050
69/V/05	numer opuszczony		
70/V/05	Budowa instalacji suszenia i mineralizacji termicznej osadów ściekowych dla oczyszczalni ścieków w Łomży (Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Łomży)	7700000	3080000
71/V/05	Kompleksowy system zbierania i utylizacji odpadów chemicznych na Wydziale Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego	581450	100480
72/V/05	Rozbudowa kompostowni osadów ściekowych w Chojnicach (Wodociągi Miejskie Sp. z o.o. w Chojnicach)	5195950	2590000
73/V/05	Program gospodarki odpadami w Związku Gmin „Czyste Środowisko”	18500000	9250000
74/V/05	Budowa kompostowni odpadów w gminie Tarnowo Podgórne (Tarnowska Gospodarka Komunalna „TP-KOM” Sp. z o.o.)	7663636	1900000
<sup>A</sup> 34/I/06	Budowa instalacji odsiarczania spalin dla ciepłowni w Chełmie (MPEC w Chełmie)	16533340	4960000
35/I/06	Zamiana autobusów na napędzane gazem ziemnym w Rzeszowie (Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Rzeszowie)	27608100	4000000
36/I/06	Zmiana zasilania autobusów MPK w Tarnowie na gaz ziemny (Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Tarnowie)	2715400	1370000
133/II/06	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków dla Ełku – część II (Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Ełku)	6493588	3246800

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
134/II/06	Budowa kanalizacji sanitarnej w mieście Puck – zadanie II	2510363	1255150
135/II/06	Budowa kolektora kanalizacyjnego Zbiczno-Brodnica (Gmina Zbiczno)	2268701	1361000
<sup>A</sup> 136/II/06	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w gminie Głównyzyce	3866030	1900000
137/II/06	Budowa kanalizacji sanitarnej w Hucie Szklanej na terenie ŚPN (Gmina Bieliny)	379693	183989
138/II/06	Modernizacja oczyszczalni ścieków oraz kanalizacja w Górze Kalwari	7716149	3080000
139/II/06	Rozbudowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji we wsi Łęczyce	16578695	6131755
140/II/06	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przepompowniami w Mrzeżynie (Gmina Puck)	3617075	1697728
141/II/06	Budowa kanalizacji sanitarnej w mieście Pcim (Związek Gmin Dorzecza Górnej Raby i Krakowa)	5746256	1700000
142/II/06	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w gminie Bytów	11248000	5624000
143/II/06	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Ustce (Wodociąg Ustka sp. z o.o.)	25636743	12500000
<sup>A</sup> 144/II/06	Rozbudowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej Gminy Somonino	10629190	4232410
145/II/06	Modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków w Czersku (Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Czersk)	12600914	6300000
423/III/06	Modernizacja systemu grzewczego Zespołu Szkół w Brzezinach (Powiat Brzeziński)	3391791	1226810
424/III/06	Ograniczenie emisji CO2 w budynkach szpitala w Hrubieszowie	6929976	2324460
425/III/06	Budowa elektrociepłowni gazowej w Arctic Paper S.A.	65056833	7481535
426/III/06	Energetyczne wykorzystanie biogazu z oczyszczalni ścieków w Tychach (Regionalne Centrum Gospodarki Wodno-Ściekowej SA w Tychach)	2419393	712670
427/III/06	Modernizacja systemu ogrzewania osiedli w Gołdapi (Spółdzielnia Mieszkaniowa w Gołdapi)	14748678	6779000
428/III/06	Termomodernizacja budynków KUL wraz z modernizacją wymiennikowni	2075502	610317

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
429/III/06	Instalacja solarna o powierzchni 57 m <sup>2</sup> w DPS w Zbrosławicach (Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych Zakonu oo. Kamilianów)	162060	57000
430/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach regionu plockiego (Związek Gmin Regionu Płockiego)	336513	134488
431/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej w Spółdzielni Mieszkaniowej w Lublinie (Eko Development Lublin Sp. z o.o)	999000	399600
432/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach w powiecie częstochowskim	580025	195901
433/III/06	Wykorzystanie biogazu w oczyszczalni ścieków w Bielsku-Białej (AQUA S.A. Bielsko Biała)	1665010	479490
434/III/06	Wykonanie instalacji kolektorów słonecznych dla SP ZOZ w Głownie	458898	183550
435/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej w MOW w Antoniewie (Powiat Wągrowiecki)	352250	62778
436/III/06	Modernizacja systemu grzewczego w szpitalu w Gorlicach (Szpital Specjalistyczny im. Henryka Klimontowicza w Gorlicach)	11952589	3157793
437/III/06	Modernizacja systemu ciepłowniczego i termomodernizacja w Wojsławicach (Powiat Zduńskowski)	2884186	1356242
438/III/06	Eliminacja bromku metylu w procesie fumigacji ziół w Fajstwicach (Herbapol – Lublin S.A.)	1680000	672000
439/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej w DPS w Mieni (Powiat Mińsk Mazowiecki)	290817	114040
440/III/06	Kolektory słoneczne dla klasztoru OO Karmelitów Bosych w Przemyślu	178988	71595
441/III/06	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Prostkach	1825850	547755
442/III/06	Modernizacja systemu ogrzewania wraz z termomodernizacją w Jarocinie	3192799	1154583
443/III/06	Kompleksowa modernizacja systemu grzewczego SM w Prostkach	2119979	1000000
444/III/06	Modernizacja gospodarki ciepłej budynków AE w Katowicach	4720300	1315233
445/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej w ZOZ w Blachowni	348501	128125
446/III/06	Modernizacja systemu ciepłowniczego na terenie osiedla im. Mickiewicza w Łasku (Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Łasku, Łaska Spółdzielnia Mieszkaniowa w Łasku)	5010719	2505359

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
447/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej w DPS w Nowodworzu (Powiat Tarnowski)	256560	104400
448/III/06	Zastosowanie pompy ciepła i kolektorów w szkole w Lipie (Gmina Bircza)	442812	177000
449/III/06	Modernizacja systemu grzewczego w obiektach Politechniki Częstochowskiej	7955854	1980215
450/III/06	Zastosowanie kolektorów i pomp ciepła w pływalni w Goczałkowicach-Zd.	1255802	283050
451/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej w Ośrodku w Jadownikach Mokrych (Caritas Diecezji Tarnowskiej)	224100	89640
452/III/06	Modernizacja systemu grzewczego Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi	12285337	4914100
453/III/06	Modernizacja systemu ciepłowniczego na terenie Osiedla WP w Łęczycy (Miasto Łęczycy)	2914577	924370
454/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej w CKiR w Konstancinie-Jeziorna	454062	181625
455/III/06	Modernizacja gospodarki ciepłej Opactwa Benedyktynów w Tyńcu	2656200	1304800
456/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej w kompleksie sportowym w Krakowie	565208	225900
457/III/06	Wykorzystanie energii słonecznej do podgrzewania wody w Wołominie (ZEC w Wołominie)	586024	222665
458/III/06	Kompleksowa termomodernizacja obiektu Teatru Wielkiego w Łodzi	10410529	3115686
459/III/06	Budowa w EC Kielce bloku energetycznego opalanego biomasą	16868000	5060400
460/III/06	Utworzenie Centrum Fotowoltaiki na Politechnice Warszawskiej	7503000	4500000
461/III/06	Modernizacja systemów ogrzewania i termomodernizacja obiektów oświatowych w Lublinie (Miasto Lublin)	12611900	2813880
462/III/06	Założenie plantacji wierzby krzewiastej w gm. Borne Sulinowo i Barwice (Konsztowicz-Dolata Ewa)	139960	139960
463/III/06	Założenie plantacji wierzby energetycznej w miejscowości Dobków (Dubas Jan Wiesław)	52410	52410
464/III/06	Wykonanie instalacji kolektorów słonecznych w szkole w Łętowni (Gmina Jordanów)	138554	51120
465/III/06	Modernizacja systemu grzewczego w szpitalu w Olsztynie (Samodzielny Publiczny Zespół Gruzlicy i Chorób Płuc w Olsztynie)	3659576	1097876



Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
466/III/06	Budowa węzła ciepłego w klasztorze w Wadowicach (Klasztor OO. Karmelitów Bosych w Wadowicach)	1672300	450000
467/III/06	Instalacja kolektorów słonecznych w DPS w Płazie (Starostwo Powiatowe w Chrzanowie)	229816	89500
403/IV/06	Ochrona wysokich torfowisk bałtyckich na Pomorzu – część II (Klub Przyrodników)	1276022	890931
404/IV/06	Kompleksowa ochrona mokradeł i mała retencja w Borach Krajeńskich (Klub Przyrodników)	2257511	1663466
405/IV/06	Renaturyzacja stosunków wodnych na poligonie Muszaki (Nadleśnictwo Jedwabno)	845248	622943
406/IV/06	Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych Małych Pienin (Popradzki PK)	1288620	832558
407/IV/06	Renaturalizacja torfowisk przejściowych na terenie Nadl. Wichrowo	351295	268202
408/IV/06	Ochrona żółwia błotnego w Chełmskich PK (Stowarzyszenie Lokalna Akcja na Rzecz Środowiska Ziemi Chełmskiej)	201184	120484
409/IV/06	Retencja Łysomice II (Nadl. Leśny Dwór)	229987	173352
410/IV/06	Odtworzenie zbiornika retencyjnego w leśnictwie Sarni Dwór (Nadl. Kolbudy)	169766	135812
411/IV/06	Ochrona stanowisk susza perełkowanego w Polsce – część III (Zespół PK Roztocza z/s w Zamościu)	495775	329955
412/IV/06	Zwiększenie retencji wody w Lasach Celestynowskich (Stowarzyszenie „Chrońmy Mokradła”)	113400	66400
413/IV/06	Czynna ochrona siedlisk kompleksu wodnobłotnego „Stawy Kokotek” (Nadl. Lubliniec)	510000	382000
414/IV/06	Ochrona obiektów mokradłowych na terenie Nadleśnictwa Bobolice	482039	177817
415/IV/06	Opracowanie planu ochrony dla Obszaru Specjalnej Ochrony Lasy Łławskie (Zespół PK Pojezierza Łławskiego)	312130	244130
416/IV/06	Ochrona cietrzewia w południowo-zachodniej części Puszczy Piskiej (Nadl. Spychowo)	264120	133768
417/IV/06	Ochrona torfowisk wysokich w Słowińskim PN – etap I	206657	137255
418/IV/06	Ochrona obszarów: Jezioro Łuknajno, Bagna Nietlickie, Jezioro Oświn (PTOP)	318985	250860
419/IV/06	Mała retencja wodna na rzece Krępie (Nadl. Dąbrowa)	174890	131100

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
420/IV/06	Ochrona ptaków i ich siedlisk w Obszarze Natura 2000 „Dolina Słupi” (PK „Dolina Słupi”)	445610	308500
421/IV/06	Ochrona cietrzewia i głuszca w północno-wschodniej Polsce (PTOP)	474096	361952
422/IV/06	Ochrona zagrożonych siedlisk PK Orlich Gniazd (Zespół PK Województwa Śląskiego)	467278	305750
423/IV/06	Ochrona najcenniejszych obszarów wodno-błotnych w PK nad Górną Liswartą (Zespół PK Województwa Śląskiego)	198300	148240
424/IV/06	Ochrona najcenniejszych zbiorowisk łąk reglowych w Beskidzie Żywieckim (Zespół PK Województwa Śląskiego)	155950	123100
425/IV/06	Ochrona obszaru Natura 2000 Chełmskie Torfowiska Węglanowe (Zespół PK Polesia z/s w Chełmie)	494210	388250
426/IV/06	Odtwarzanie i ochrona siedlisk wodno-błotnych w Nadleśnictwie Siedlce	1250870	981230
427/IV/06	Ochrona najcenniejszych ekosystemów alpejskich w Karkonoskim PN	2534458	943150
<sup>A</sup> 428/IV/06	Muzeum Wigierskiego Parku Narodowego w Starym Folwarku – etap I	7413480	3339480
429/IV/06	Ochrona rzadkich gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim PN	88522	52382
430/IV/06	Ochrona siedlisk rezerwatu „Góry Pieprzowe” (Towarzystwo Badań i Ochrony Przyrody)	265310	189610
431/IV/06	Ochrona najcenniejszych walorów przyrodniczych Babiogórskiego PN	432990	344840
432/IV/06	Ochrona populacji żółwia, kumaka n. i traszki g. w zachodniej Polsce (Klub Przyrodników)	493353	288828
433/IV/06	Program reintrodukcji susła moregowanego w Polsce – etap II (2006-08) (Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”)	344190	247460
<sup>A</sup> 434/IV/06	Ograniczenie śmiertelności płazów na drodze w Głoskowie (Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”)	535521	325594
75/V/06	Rozwój systemu gospodarki odpadami w powiecie dębickim (Gmina Dębica)	514275	248000
76/V/06	Budowa linii do produkcji paliwa alternatywnego w Lublinie (Przedsiębiorstwo Wielobranżowe KOM-EKO sp. z o.o.)	1900239	523500
77/V/06	Zastosowanie sorterów optoelektronicznych w sortowni w Braniewie (Krynicki Recykling Sp. z o.o.)	1945000	582000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
78/V/06	Modernizacja linii sortowniczych do stłuczki szklanej w Jarosławiu (Recykling-Centrum Sp. z o.o.)	3042106	910700
79/V/06	Budowa sortowni odpadów komunalnych w Tarnowskich Górach (Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o.o.)	2390649	596990
80/V/06	System sortowania i selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie powiatu skierniewickiego i pabianickiego (Eko-Region Sp. z o.o.)	4563826	1300000
81/V/06	System gospodarki odpadami na terenie trzech powiatów: skarżyskiego, starachowickiego i koneckiego (PWNS „Almax” Sp. z o.o.)	13352358	4000000
82/V/06	Uruchomienie linii do recyklingu odpadów butelek PET w Łęczycy (Industrie Maurizio Peruzzo Polowat Sp. z o.o.)	23000000	6900000
83/V/06	numer opuszczony		
84/V/06	Likwidacja składowisk z przeterminowanymi środkami ochrony roślin na terenie woj. warmińsko-mazurskiego – etap II (Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie)	6216932	1539850
<sup>A</sup> 85/V/06	Budowa linii do produkcji paliwa alternatywnego w Chorzowie (PTS ALBA)	3663280	1098980
37/I/07	Wymiana i modernizacja autobusów na zasilane gazem CNG w Radomiu (MPK w Radomiu)	17330840	3000000
38/I/07	Zmiana zasilania autobusów MPK w Wałbrzychu na gaz ziemny (MPK w Wałbrzychu)	4250000	2500000
146/II/07	Suszarnia osadów ściekowych na oczyszczalni ścieków w Dziarnach (Iławskie Wodociągi Sp z oo)	3518928	1724275
147/II/07	Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w miejscowości Zatom (Gmina Drawno)	1381766	533443
148/II/07	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Swarzewie (Spółka Wodno-Ściekowa)	4644731	1393000
468/III/07	Kompleksowa modernizacja systemu grzewczego szkoły w Węgorzewie	1402815	678260
469/III/07	numer opuszczony		
470/III/07	Wykonanie instalacji przygotowania c.w.u. dla DPS w Pcimiu (Pow. Myślenicki)	291273	98349
471/III/07	Modernizacja gospodarki ciepłej Zespołu Klasztorowego w Rudach (Diecezja Gliwicka)	6144217	3067899

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
472/III/07	numer opuszczony		
473/III/07	Modernizacja systemu grzewczego na terenie miasta Poddębice (PUK w Poddębicach, SM Lokatorsko-Własnościowa w Poddębicach, Gm. Poddębice)20070424	16824147	6784254
474/III/07	Wykorzystanie energii słonecznej w MOSiR w Toruniu	403804	101000
475/III/07	Instalacja kolektorów słonecznych dla zespołu basenów w Sandomierzu	719002	255000
476/III/07	Wykonanie instalacji kolektorów słonecznych dla pływalni w Końskich	449870	157000
477/III/07	Wykorzystanie energii słonecznej w szpitalu w Otwocku (Zespół Publicznych ZOZ w Otwocku)	680787	234600
478/III/07	Instalacja kolektorów słonecznych w Zespole Szkół w Kozminie Wlkp. (Pow. Krotoszyn)	148789	51500
479/III/07	Instalacja kolektorów słonecznych w DPS w Baszkowie (Pow. Krotoszyn)	160647	51500
480/III/07	Modernizacja systemu grzewczego w hali sportowej w Łodzi	8439730	2051172
481/III/07	Instalacja kolektorów słonecznych w Zespole Szkół w Zebrzydowicach	260790	78044
482/III/07	Modernizacja napędu elektrycznego pompy w Elektrociepłowni Lublin-Wrotków SP. z o.o.	815051	233874
483/III/07	Modernizacja napędów przepompowni w Warszawie (SPEC)	5681000	1659300
<sup>^</sup> 484/III/07	Ochrona powietrza na terenie powiatu dąbrowskiego (Samodzielny Publiczny ZOZ w Dąbrowie Tarnowskiej)	2899648	869894
485/III/07	Instalacja kolektorów słonecznych dla domu zakonnego w Częstochowie (Wspólnota Niepokalanej Matki Wielkiego Zawierzenia)	394250	92000
486/III/07	Modernizacja systemu ciepłowniczego na terenie starówki w Łęczycy	11020158	3241562
487/III/07	Uporządkowanie gospodarki cieplnej w DPS w Sieradzy (Pow. Tarnowski)	175100	70040
488/III/07	Wykonanie instalacji kolektorów słonecznych dla DPS w Łodzi	425848	100000
489/III/07	Modernizacja systemu grzewczego osiedla mieszkaniowego (SM PRZYLESIE w Koszalinie)	11489700	3241562

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
490/III/07	Wykorzystanie energii słonecznej w Ośrodku Rekreacyjnym w Krakowie	367752	102944
491/III/07	numer opuszczony		
492/III/07	Zmniejszenie uciążliwości schroniska PTTK na Markowych Szczawinach	414170	120100
493/III/07	Budowa węzła ciepłego z pompami ciepła w klasztorze w Krakowie (Krakowska Prowincja Zakonu Karmelitów Bosych)	1106125	272217
494/III/07	Wprowadzenie kolektorów słonecznych w budynkach w Wodzisławiu Śląskim	166620	66650
495/III/07	Modernizacja gospodarki ciepłej ośrodka w Rusinowicach (Caritas Diecezji Gliwickiej)	4831798	1449538
<sup>A</sup> 496/III/07	Modernizacja systemu grzewczego na terenie osiedla w Rawie Maz. (ZEC w Rawie Maz.)	13760596	4128178
497/III/07	Instalacja kolektorów słonecznych do DPS w Poraju (Prowincja Krakowska Zgromadzenia siostr Albertynek)	403420	136620
498/III/07	Wykorzystanie energii słonecznej w Ośrodku Wczasowym w Kołobrzegu (Zakład Usług Geodezyjnych i Kartograficznych „PRYZMAT”)	127645	50000
499/III/07	Założenie plantacji wierzby w gminach Borne Sulinowo i Barwice (Dolata Mikołaj Radość)	58610	58610
500/III/07	Budowa kotłowni opalanej słomą o mocy 1,2 MW w Janowie Podlaskim	1981900	861000
501/III/07	Modernizacja systemu ogrzewania kompleksu wypoczynkowego w Mielnie (Wojskowy Dom Wypoczynkowy w Mielnie)	5326059	1136452
502/III/07	Wykorzystanie pomp ciepła i energii słonecznej w Bystrej Podhalańskiej (Archidiecezja Krakowska)	493695	238500
503/III/07	Instalacje solarne dla pływalni „Karpik” i „Muszelka” w Rzeszowie	511082	204440
504/III/07	Wykorzystanie energii słonecznej w Spółdzielni Mieszkaniowej Radogoszcz-Zachód w Łodzi	13918763	5549849
505/III/07	Układ solarny w budynku sanatoryjnym w Ustroniu (Przedsiębiorstwo Uzdrawiskowe „Ustroń”)	433496	112700
506/III/07	Wykorzystanie energii słonecznej w szpitalu w Istebnej (Wojewódzkie Centrum Pediatrii „Kubalonka”)	641666	249000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
507/III/07	Modernizacja systemu grzewczego na terenie Konstanytowna Łódzkiego (Przeds. Komunalne Gm. Konstanytown Łódzki)	7733307	3700346
508/III/07	Kotłownia na biomasę oraz instalacja solarna w klasztorze w Rzeszowie (Zarząd prowincjalny Zgromadzenia Córki Matki Bożej Bolesnej Serafitki)	728685	364342
509/III/07	Modernizacja systemu ciepłowniczego szpitala w Kraśniku (Pow. Kraśnicki)	3988639	1112450
510/III/07	Wykorzystanie energii słonecznej w szpitalu w Dębicy (ZOZ w Dębicy)	1119632	377000
435/IV/07	Renaturyzacja i ochrona siedlisk bagiennych w Narwiańskim PN (Narwiańskie Tow. Ochrony Środowiska)	523016	373400
436/IV/07	Ochrona ginących gatunków roślin i zwierząt w PK Puszczy Rominckiej	511915	369310
437/IV/07	Budowa infrastruktury edukacyjnej i turystycznej w Słowińskim PN	477344	374300
438/IV/07	Czynna ochrona ekosystemów mokradłowych uroczyska Mienia (Nadl. Miński)	198253	95955
439/IV/07	Ochrona ptaków i ich siedlisk na obszarze jeziora Drużno (Wojewoda Warmińsko-Mazurski)	153722	101670
440/IV/07	Ochrona ekosystemów leśnych w Karkonoskim PN – etap IV	3392354	1423115
441/IV/07	Mała retencja na terenie Nadl. Przasnysz	186778	149422
442/IV/07	Ochrona cietrzewia na terenie Nadl. Spychowo	257738	183736
443/IV/07	Ochrona siedlisk żółwia błotnego w Nadl. Maskulińskie	1267946	1004046
444/IV/07	Restytucja jesiota bałtyckiego (Inst. Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie)	7888977	5945074
445/IV/07	Restytucja jodły pospolitej w Sudetach – część II (Nadl. Lwówek Śl., Nadl. Jawor, Nadl. Śnieżka, Nadl. Jugów, Nadl. Międzyzlesie, Nadl. Świdnica, Nadl. Wałbrzych, Nadl. Szklarsaka Poróba, Nadl. Bardo Śląskie, Nadl. Świeradów, Nadl. Łądek Zdrój, Nadl. Bystrzyca Kłodzka, Nadl. Kamienna Góra, Nadl. Międzyzdroje, Nadl. Złotoryja)	14935915	4463670
446/IV/07	Czynna ochrona ekosystemów Gór Stołowych – etap III (PN Gór Stołowych)	1360900	752000
447/IV/07	Ochrona muraw kserotermicznych w Kazimierskim PK (Zespół PK Wyżyny Lubelskiej z/s w Lublinie)	127544	90810

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
448/IV/07	Poprawa stosunków wodnych w Nadl. Wejherowo	735400	200000
449/IV/07	Program ochrony mokradeł Puszczy Białowieskiej (PTOP)	491154	325764
450/IV/07	Niecka Nidziańska – modelowa ostoja agrobioróżnorodności (Inst. Hodowli i Aklimatyzacji Roślin)	239705	191300
451/IV/07	Ochrona różnorodności flory województwa zachodniopomorskiego (Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie)	648061	345030
452/IV/07	Budowa ośrodka wylęgu i podchowu narybku jesiotra bałtyckiego (PZW Okręg w Toruniu)	3205000	1570000
453/IV/07	Kompleksowa ochrona mokradeł w Puszczy Drawskiej (Klub Przyrodników)	305500	242000
454/IV/07	Ochrona obszarów wodno-błotnych nad Górnym Sanem – etap II (Bieszczadzki PN)	106690	84570
455/IV/07	Odbudowa systemu nawadniającego łąki w dolinie rzeki Kulawy (Nadl. Przymuszewo)	370000	296000
<sup>^</sup> 456/IV/07	Ochrona kolonii rozrodczej nocka łydkowłosego w Jeleniewie (Stow. Miłośników Suwalskiego PK „Kraina Hańczy”)	274367	200767
457/IV/07	Zakup samochodu dla Państwowej Straży Rybackiej w Słupsku (Państwowa Straż Rybacka w Gdańsku)	225140	101885
458/IV/07	Ochrona zagrożonych siedlisk na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej (Zespół PK Woj. Śląskiego)	679861	375092
459/IV/07	Program ochrony żubra w Polsce: ochrona stada zachodniopomorskiego (Zachodniopomorskie Tow. Przyrodnicze)	1244459	657998
460/IV/07	Przebudowa drzewostanów w Bieszczadzki PN – etap I	1822035	867910
461/IV/07	Kompleksowa ochrona ekosystemów łągowych w Czeszewsko-Czerkowskim PK – etap II (Nadl. Jarocin)	1415000	925000
462/IV/07	Ochrona głąszca i cietrzewia w Karpatach Zachodnich – etap II (Małopolski Urząd Woj.)	4151239	2919922
463/IV/07	Ochrona zagrożonych gatunków awifauny wysp środkowej Wisły (OTOP)	824890	534490
464/IV/07	Restytucja siedlisk rzadkich gatunków motyli na Mazowszu (Stow. „Chrońmy Mokradła”)	2466600	1350500
465/IV/07	Ochrona stanowisk rzadkich stanowisk roślin kserotermicznych w Polsce (Klub Przyrodników)	581800	362150
466/IV/07	Ochrona obszarów wodno-błotnych Chojnowskiego PK (Zespół PK Mazowieckiego, Chojnowskiego i ...)	144000	95900

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
467/IV/07	Restytucja pięciu wymierających gatunków roślin wodno-błotnych (Uniwersytet Wrocławski – Ogród Botaniczny)	699914	295675
468/IV/07	Ochrona obszarów wodno-błotnych w PK Puszczy Rominckiej	433000	340000
469/IV/07	Błotniak łąkowy gatunkiem tarczowym dla ptaków krajobrazu rolniczego (Tow. Przyrodnicze „Bocian”)	289781	144350
86/V/07	Budowa kompostowni w Zakładzie Utylizacji Odpadów w Nowym Targu (IB Sp. z o.o.)	13250000	3960000
87/V/07	Budowa sortowni odpadów komunalnych w Łubnej (Eko-Standard Usługi Komunalne)	5841445	1637875
88/V/07	Modernizacja spalarni odpadów medycznych szpitala w Chojnicach (Szpital Specjalistyczny im. J.K.Łukowicza)	1196972	596000
89/V/07	Rozbudowa stacji uzdatniania szkła w Jarosławiu (Recykling-Centrum Sp. z o.o.)	1150000	345000
90/V/07	Modernizacja spalarni odpadów medycznych w szpitalu w Tczewie (Pow. Tczew)	7526420	3742740
91/V/07	Regionalne centrum recyklingu tworzyw sztucznych w Płocku (CS Recykling Sp. z o.o.)	11161795	4273216
39/I/08	Modernizacja autobusów na zasilane gazem CNG w Zamościu (MZK Sp. z o.o.)	2845147	1100000
149/II/08	Przebudowa oczyszczalni ścieków w Rybieniu Starym – gm. Wyszków (PWik Sp. z o.o. w Wyszkanie)	13669581	6342583
150/II/08	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Sfornychgaciach (Gminny ZGK)	8585109	4290000
151/II/08	Rozbudowa kanalizacji w gminie Lipusz	802345	208000
152/II/08	Gospodarka osadowa oczyszczalni ścieków w Sępólnie Krajeńskim (ZGK Sp. z o.o.)	1517572	700000
153/II/08	Słoneczna suszarnia osadów ściekowych na oczyszczalni w Żarach (Spółka Wodno-Ściekowa „Złota Struga”)	5760091	2880045
154/II/08	Modernizacja gospodarki osadowej oczyszczalni ścieków w Olecku (PWik Sp z o.o.)	6945607	3449496
155/II/08	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Mysłenicach (MZWiK Sp z o.o.)	17081676	7978085
156/II/08	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Somoninie	13719614	5485000
157/II/08	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w gminie Bytów	5615256	2800000
158/II/08	Rozwiązanie gospodarki ściekowej w gminie Suwałki	7175890	3587900



Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
<sup>A</sup> 159/II/08	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w gminie Rewal	26289994	7880000
160/II/08	Modernizacja systemu kanalizacji sanitarnej w Tomaszowie Lubelskim (Przeds. Gosp. Komunalnej i Mieszkaniowej Sp z o.o.)	10748000	5362999
161/II/08	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Strzelno i Łebcz (Gm. Puck)	9099705	4400000
162/II/08	Modernizacja oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą w Słomnikach	6215081	2683232
<sup>A</sup> 163/II/08	Kompostownia osadów ściekowych „Pszczyna” w Jankowicach (Gm. Pszczyna)	3788089	1656238
164/II/08	Rozbudowa kanalizacji w gminie Tuchola	3459908	1696000
165/II/08	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Brzyno i Prusewo (Gm. Krokowa)	2089296	835600
166/II/08	Odprowadzenie ścieków z gminy Kosakowo do oczyszczalni ścieków Dębogórze	8864250	2000000
167/II/08	Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni dla miejscowości Ojców (Gm. Skąpa)	2400088	1200044
168/II/08	Suszarnia osadów ściekowych na oczyszczalni ścieków w Myszkowie (ZWiK Sp. z o.o.)	3872102	2286000
169/II/08	Budowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej we wsi Nowa Wieś (Gm. Trzcianna)	1577225	625000
170/II/08	Rozbudowa kanalizacji w gminie Dziemiany	4390885	1750000
171/II/08	Budowa kolektora przetrutowego w celu ochrony rezerwatu „Bielawa” (Gm. Krokowa)	2406414	850000
172/II/08	Rozbudowa kanalizacji w miejscowości Wiele (Gm. Karsin)	3302397	1320000
173/II/08	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Jastarni (Spółka Wodno-Ściekowa „Swarzewo”)	3069936	1464820
511/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach w powiecie suskim	1082126	373000
512/III/08	Wykorzystanie instalacji kolektorów słonecznych dla Klasztoru Sióstr Bernardynek	218418	61770
<sup>A</sup> 513/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w DPS w Cetuniu (Pow. Koszalin)	330387	104000
514/III/08	Wykonanie instalacji kolektorów słonecznych dla obiektów w Łodzi (Konwent Bonifratrów w Łodzi)	846710	330600

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
515/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w Ośrodku Wychowawczym w Ignacowie (Zgromadzenie Sióstr miłosierdzia św. Wincentego a Paulo)	110070	44016
516/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w Szpitalu Specjalistycznym MSWiA w Głuchołazach	644330	255600
517/III/08	Modernizacja systemu ogrzewania przy ul. Szubianki w Jarocinie Spółdz. Inwalidów WSPÓŁPRACA, Powiat Jarocin)	1069170	493607
518/III/08	Termomodernizacja Zespołu Szkół nr 1 w Skoczowie (Miasto Skoczów)	2828181	730000
519/III/08	Wykorzystanie energii odpadowej w Szpitalu Specjalistycznym im. Henryka Klimontowicza w Gorlicach	1311483	590169
520/III/08	Wykorzystanie metanu z kopalni „Krupiński” (LNG-Silesia Sp. z o.o.)	29732532	8129800
521/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Koninie	668732	267732
522/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach służby zdrowia w Ełku (Pro-Medica w Ełku Sp. z o.o.)	2765000	617400
523/III/08	Modernizacja systemu ciepłowniczego szpitala w Bartoszycach (Pow. Bartoszycki)	9626957	3737800
524/III/08	Modernizacja systemu grzewczego ZOZ MSWiA w Koszalinie	5398673	1966000
525/III/08	Termomodernizacja Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Cieszynie (Pow. Cieszyński)	3588654	1156982
526/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w Spółdzielni Mieszkaniowej im. Jana Zamoyskiego w Zamościu	494310	154411
527/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w budynkach oświatowych w Stryszawie (GM. Stryszawa)	234787	87330
528/III/08	Modernizacja systemu ciepłowniczego szpitala (Samodzielny Publiczny ZOZ w Dąbrowie Tarnowskiej)	4332443	1289603
529/III/08	Skojarzone źródło opalane biomasą w tartaku w Świdnia (Tartak OLCZYK)	24617770	7385331
530/III/08	Wymiana układu skojarzonego w oczyszczalni ścieków w Opolu (Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.)	3606915	1082075
531/III/08	Wykonanie instalacji kolektorów słonecznych w Ośrodku Rehabilitacyjno-Wypoczynkowym „Pałac” w Przelazach	122220	41421
532/III/08	Zakup i montaż pomp ciepła w kościele w Swarzędzu (Parafia Rz.-Kat. p.w. Chrystusa Jedynego Zbawiciela)	583484	287016

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
533/III/08	Modernizacja gospodarki ciepłej zakładu Famed S.A. w Żywcu	1877600	554000
534/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach w Sosnowcu	635634	229713
<sup>A</sup> 535/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej we Wspólnocie Mieszkaniowej ul. Puławska 43, Warszawa	327000	126000
536/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w gimnazjum (Gm. Czechowice-Dziedzice)	208467	51120
537/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w centrum sportowym w Kozach (Gm. Kozy)	451450	166138
538/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w Pabianicach (PPHU „ALCAN”)	177000	70800
539/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w Kolegium Księża Jezuitów w Gdyni	201992	80795
540/III/08	Kompleksowa modernizacja systemu grzewczego wsi Jezierzycze (Gm. Słupsk)	5594631	2237852
541/III/08	Termomodernizacja budynków szpitalnych oraz modernizacja systemu ogrzewczego Woj. Szpitala Chorób Płuc w Jaroszewcu	5004236	1664471
542/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w ośrodku rehabilitacyjnym w Słupnie (Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej)	198264	51120
543/III/08	Budowa kotłowni ORC na biomasę w Lidzbarku Warmińskim (PEC Sp. z o.o.)	30258606	9077000
544/III/08	Budowa elektrociepłowni gazowej w Arctic Paper Kostrzyn S.A.	58855090	17643300
545/II/08	Wykorzystanie energii odnawialnej dla Ośrodka Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Anny Jenke w Jarosławiu	733466	355926
546/III/08	Modernizacja systemu grzewczego Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu	9425000	3084880
547/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w Ośrodku Wypoczynkowym FWP Sp. z o.o. – Oddział w Mielnie	543170	188680
548/III/08	Przebudowa parametrowej pompy sieciowej w ZEC w Opolu (Energetyka Ciepła Opolszczyzny S.A.)	276200	79710
549/III/08	Rozbudowa systemu odgazowania składowiska odpadów w Nowym Sączu (Nova Sp. z o.o.)	2620742	660000
<sup>A</sup> 550/III/08	Modernizacja ciepłowni w przedsiębiorstwie rolnym w Gdańsku (Dalkie Polska SA)	33040000	9912000
551/III/08	Zastosowanie alternatywnych źródeł energii w zespole szkół w Wojniczu (Pow. Tarnowski)	3538704	1030000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
<sup>A</sup> 552/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w szpitalu w Jaworznie (Samodzielny Publiczny ZOZ)	501583	200633
<sup>A</sup> 553/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w ośrodku wychowawczym w Stoku L. (Pow. Siedlecki)	356334	61000
<sup>A</sup> 554/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w Wytwórni Sprzętu Medycznego w miejscowości Lewickie (ChM Sp. z o.o.)	452697	153360
555/III/08	Modernizacja systemu grzewczego węzła – ul. Kaszubska 4A w Wałczu (Wspólnoty Mieszkaniowe Kaszubska 2,3,4,5,6; 1 Maja 30, Tysiąclecia 12,18; Wałecka SM Lokatorsko-Własnościowa, ZEC, Gm. Wałcz)	4628428	1383200
556/III/08	Modernizacja systemu ciepłowniczego w miejscowości Barciany (Gm. Barciany)	2914420	1163000
557/III/08	Wymiana źródła ciepła na biopaliwo w budynkach w Starych Juchach (Gm. Stare Juchy)	1295047	630138
558/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w budynku mieszkalnym w Oświęcimiu (Oświęcimskie Tow. Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.)	209260	83704
<sup>A</sup> 559/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w Domu Opieki Społecznej w Ostrołęce (Miasto Ostrołęka)	2140000	607050
560/III/08	Modernizacja systemu grzewczego węzła – ul. Wojska Polskiego 81 w Wałczu (Wspólnota Mieszkaniowa ul. W.P. 75a,83,85,91,93; ZEC)	2063905	596500
561/III/08	Zmniejszenie uciążliwości schroniska PTTK w Dolinie Pięciu Stawów	4868100	1460000
562/III/08	Kompleksowa modernizacja systemu energetycznego szpitala w Krośnie (Woj. Szpital Podkarpacki im. J.P. II)	16607900	6392000
563/III/08	Modernizacja systemu energetycznego i termomodernizacja budynków szpitala w Krasnymstawie (Samodzielny Publiczny ZOZ w Krasnymstawie)	11024857	3538615
564/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w sanatorium w Szczawnicy (Zarząd Główny ZNP)	882963	250600
565/III/08	Wykorzystanie kolektorów słonecznych w hotelu ROYAL w Gliwicach (KING SIZE Jacek Gemza, Rafał Szmidt s.j.)	199100	79200
566/III/08	Modernizacja kotłowni Ośrodka Działa Pomocy Chorym w Mariówce (Zgromadzenie Sióstr Służek NMP)	2458761	1229000
567/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w zakładzie masarskim w Chełmcu (Zakład Masarski Szubryt)	112518	45007
568/III/08	Instalacja kolektorów słonecznych w ośrodku w Czorsztynie (TRZY KORONY Sp.j.)	270122	100000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
569/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej dla ZOL w Wierzbicach Wrocławskich (Agrom. Sióstr św. Józefa, Prowincja Wrocławska)	402144	136320
570/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w hotelu Gala w Rudniku (PPHUZIBI Import Export Sc)	118852	47540
571/III/08	Plantacja wierzby energetycznej w Haczowie i Trześniowie (Olbrzych Krzysztof)	55840	55840
572/III/08	Założenie plantacji wierzby krzewiastej w Kościernicy i Kurowie (Politechnika Koszalińska)	61620	61620
573/III/08	Założenie plantacji wierzby krzewiastej w miejscowości Kozice-Smorzewo (Cesarz-Rybka Ewa)	50900	50900
574/III/08	Plantacja wierzby energetycznej Jałowiec (Kędziora Marek)	50040	50040
575/III/08	Plantacja wierzby energetycznej w powiatach Kwidzyn i Nowe Miasto (Eko-Energia Sp. z o.o.)	71010	71010
576/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach w Gminie Jasienica	108937	43575
577/III/08	Modernizacja kotłowni węglowej z wykorzystaniem biomasy w Radzikowie (Inst. Hodowli i Aklimatyzacji Roślin)	5235125	974000
578/III/08	Zastosowanie słomy i kolektorów słonecznych w obiektach w Dębowcu (Zgrom. Księża Misjonarzy Saletynów)	982890	450000
579/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w sanatorium w Szczawnicy (M. Gonciarz, W. Gonciarz, s.j.)	377010	127800
580/III/08	Instalacja kolektorów słonecznych dla SKI Hotel w Piwnicznej Zdrój	213500	66000
581/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w Goczałkowicach Zdroju (Woj. Ośr. Reumatologiczno-Rehabilitacyjny)	448750	165000
582/III/08	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach miasta i gminy Muszyna (Gm. Muszyna)	358160	121410
583/III/08	Zmniejszenie uciążliwości schroniska PTTK Samotnia dla Karkonoskiego PN (PTTK)	1125846	337754
<sup>A</sup> 584/III/08	Instalacja solarna pod potrzeby CWU na osiedlu w Gołdapi (SM w Gołdapi)	2250000	900000
585/III/08	Instalacja kolektorów słonecznych w kotłowni osiedlowej w Połczynie Zdroju (SM „Piast”)	229892	52000
470/IV/08	Ochrona stanowisk podkowca małego w Polsce – etap II (Parafia Rz.-Kat. p.w. św. Justyny, PTPP „pro Natura”)	420370	292070
471/IV/08	Przebudowa ekosystemów leśnych w Rostoczańskim PN	852103	408026

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
472/IV/08	Ochrona mokradel i mała retencja w Sudetach (Klub Przyrodników)	859209	662769
473/IV/08	Ochrona ginących gatunków fauny i flory w Puszczy Rominckiej (PK Puszczy Rominckiej)	432455	339455
474/IV/08	Przebudowa ekosystemów leśnych w Babiogórskim PN	764245	342220
<sup>A</sup> 475/IV/08	Ochrona OSO Ptaków Natura 2000 – Pogórze Przemyskie (Wojewoda Podkarpacki)	1211777	890800
476/IV/08	Ochrona stanowisk susła perełkowatego w Polsce – etap IV (Zespół PK Roztocza z/s w Zamościu)	305042	237817
477/IV/08	Przebudowa drzewostanów Wigierskiego PN – etap III	280943	129670
478/IV/08	Przebudowa linii napowietrznych w Dolinie Wieprza na linie kablowe (PGE Dystrybucja Zamość Sp. z o.o.)	1537833	755691
479/IV/08	Ochrona herpetofauny w okresie migracji w Ryglicach (Zespół PK Pogórza)	1455426	1161096
480/IV/08	Ochrona najcenniejszych ekosystemów Karkonoskiego PN	2142417	1713719
481/IV/08	Ochrona walorów przyrodniczych Babiogórskiego PN	426324	330571
482/IV/08	Poprawa infrastruktury turystycznej w Bieszczadzkim PN	648749	479231
483/IV/08	Ochrona Torfowiska Pakosław (Mazowiecko-Świętokrzyskie Tow. Ornitologiczne)	961347	712847
484/IV/08	Odtworzenie walorów przyrodniczych rezerwatu „Stawy Broszkowskie” (Nadl. Siedlce)	1672463	1241953
485/IV/08	Adaptacja obiektu Gajówka Mikołaja na cele edukacyjne (Gorczański PN)	1495720	733300
<sup>A</sup> 486/IV/08	Ochrona OSO Ptaków Natura 2000 – Lasy Parczewskie (Wojewoda Lubelski)	595000	420000
487/IV/08	Ochrona podkowca małego i innych gatunków nietoperzy w Beskidach (Gm. Muszyna; Parafie Rz.-K. w Królowej Górnej, p.w. Michała Archanioła, w Nowym Rybiu, p.w. Mikołaja Biskupa, p.w. św. Andrzeja Apostoła, w Łososinie Górnej, w Bruśniku, p.w. Michała Archanioła; MARIA Sp. z o.o.; PTPP „pro Natura”)	4629312	2928511
488/IV/08	Poprawa i stabilizacja stosunków wodnych w zlewni strumienia Świerszcz (Roztoczański PN)	208421	142514
<sup>A</sup> 489/IV/08	Ochrona walorów przyrodniczych gminy Piwniczna Zdrój (Miasto i Gmina)	655200	338700

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
490/IV/08	Odtworzenie zbiorników małej retencji w leśnictwach Skrzyszewo i Otomin (Nadl. Kolbudy)	80384	58185
491/IV/08	Ochrona ważek występujących na śródleśnych torfowiskach (Mazowiecko-Świętokrzyskie Tow. Ornitologiczne)	112576	81276
492/IV/08	Czynna ochrona pójdzki i płomykówki na Lubelszczyźnie (Lubelskie Tow. Ornitologiczne)	129626	103326
493/IV/08	Odtwarzanie siedlisk kozioroga dębosza w Dolinie Baryczy (Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju)	122330	66100
494/IV/08	Ochrona gatunków zagrożonych w Dolinie Dolnej Wisły (Tow. Przyjaciół Dolnej Wisły)	341540	203500
495/IV/08	Aktywna ochrona głuszca w nadleśnictwach Puszczy Solskiej (Nadl. Janów Lubelski, Narol, Józefów)	262823	150170
496/IV/08	Ochrona czynna lipiennika Loesela w północno-wschodniej Polsce (Centrum Ochrony Mokrań)	141285	112950
497/IV/08	Ochrona cietrzewia i jego ostoi w Karkonoszach i Górach Izerskich (Nadl. Szklarska Poręba)	793646	444741
498/IV/08	Czynna ochrona torfowiska Bielawskie Błota (Nadmorski PK)	826765	652141
499/IV/08	Czynna ochrona głuszca w jego ostojach w Puszczy Augustowskiej (Polskie Tow. Ochrony Ptaków)	365256	262096
500/IV/08	Ochrona bociana białego na Nizinie Mazowieckiej (Tow. Przyrodnicze „Bocian”)	469794	263694
501/IV/08	Czynna ochrona najcenniejszych torfowisk w Polsce zachodniej i północnej (Klub Przyrodników)	410846	321160
502/IV/08	Ochrona roślinności hal Beskidu Śląskiego i Żywieckiego – etap II (Zespół PK Województwa Śląskiego)	427250	319750
503/IV/08	Kolejka turystyczno-edukacyjna w Puszczy Knyszyńskiej (Fundacja na rzecz Leśnych Kolei Wąskotorowych)	550001	307200
504/IV/08	Ochrona obszarów wodno-błotnych na terenie nadleśnictwa Pułtusk	475500	338000
505/IV/08	Modernizacja ośrodka hodowli ryb „Pstrągownia” w Supraślu – etap II (PZW – Okręg w Białymstoku)	432840	315000
506/IV/08	Ochrona zagrożonych gatunków roślin i zwierząt w Wigierskim PN	122500	95000
92/V/08	Zakup i montaż kompostera w zakładach mięsnych w Radzionkowie (Zakłady Mięsne H.A.M. sp. j.)	670000	200000
<sup>^</sup> 93/V/08	Budowa zakładu przetwórstwa tworzyw sztucznych w Brześciu Kujawskim (Piast Recykling)	8355326	2000000
94/V/08	Gospodarka odpadami na terenie miasta Ostrów Mazowiecka (ZG Komunalnej i Mieszkańcowskiej Sp. z o.o.)	10330400	4980000

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztyorys	Dotacja
95/V/08	Budowa linii do recyklingu szyb samochodowych oraz rozbudowa sortowni do recyklingu opakowań szklanych w Wyszkowie (Krynicky Recykling SA)	7563904	2250000
96/V/08	Zakup i montaż kompostera w Lublinie (MPO SITA Lublin SA)	600000	200000
97/V/08	Zakład Zagospodarowania Odpadów w Płońsku (PGK w Płońsku Sp. z o.o.)	18202053	10575000
98/V/08	Zakup i montaż kompostera do utylizacji odpadów poubojowych (Ubojnia Drobiu Szumera Edward)	670000	180000
99/V/08	Zabezpieczenie odpadów azbestowych na drogach w gminie Szczucin	17803180	7118000
100/V/08	Budowa sortowni odpadów komunalnych w Witaszyczkach (ZGO Sp z o.o. w Jarocinie)	7326303	3449000
101/V/08	Budowa zakładu zagospodarowania odpadów w Czarnówku (Przeds. Składowania i Przerobu Odpadów Sp. z o.o.)	14284169	6599932
102/V/08	Modernizacja kompostowni w Dylowie, gm. Pajęczno (Eko-Region Sp. z o.o.)	6919716	1977000
103/V/08	Modernizacja gospodarki odpadami komunalnymi w Olsztynie (ZG Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o.)	4491855	1302700
104/V/08	Likwidacja mogilnika we wsi Dalewo (Gm. Marianowo)	1488570	527590
105/V/08	Kompostownia przyzłowa osadów ściekowych w Braniewie (Wodociągi Miejskie Sp. z o.o.)	5799500	2852500
106/V/08	Rozbudowa systemu selektywnej zbiórki odpadów powiatu Lubańskiego (ZGUiK Sp. z o.o.)	2211521	1095000
107/V/08	Instalacja do kompostowania odpadów w Pruszkowie (MZO w Pruszkowie Sp. z o.o.)	680000	200000
108/V/08	Rozbudowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych (PGK Sp. z o.o. w Radomsku)	15410910	5700000
174/II/09	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w gm. Smołdzino	1974783	789000
175/II/09	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Główny (Gm. Główny)	7239965	2865386
176/II/09	Rozbudowa systemu oczyszczania ścieków w gm. Sułoszowa	11453606	5726240
177/II/09	Budowa instalacji do recyklingu osadów pościekowych w Elblągu (Elbłaskie PEiK Sp. z o.o.)	3045666	895000
178/II/09	Słoneczna suszarnia osadów ściekowych w Kłodzku (Wodociągi Kłodzkie Sp. z o.o.)	6075367	2200000



Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
586/III/09	Modernizacja kotłowni węglowych na opalane biomasą w budynkach policji w Kielcach (Komenda Woj. Policji w Kielcach)	1234838	439798
587/III/09	Budowa elektrociepłowni biogazowej w Orchówku (Ekoenergia WKM Sp. z o.o.)	14312500	5600000
588/III/09	Modernizacja systemu ogrzewania ośrodka wypoczynkowego (Wojskowy Zespół Wypoczynkowy „Jantar” w Juracie)	10049653	2928469
589/III/09	Modernizacja systemu grzewczego w obiektach Caritas w Rybakach (Archidiecezjalny Ośrodek Charytatywny Caritas Archidiecezji Warmińskiej)	6989000	2096700
590/III/09	Modernizacja systemu grzewczego ZOZ MSWiA w Krakowie	3854477	938875
591/III/09	Modernizacja systemu grzewczego SM w Starych Juchach	1955791	948780
592/III/09	Budowa kotłowni opalanej zrębkami drzewnymi w ośrodku w Policach (Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii św. Brata Alberta)	307914	143361
593/III/09	Modernizacja systemu ciepłowniczego w Rucianem-Nida (Miasto i gmina Ruciane)	1550299	620120
594/III/09	Wykorzystanie pomp ciepła i energii słonecznej w Oświęcimiu (Kom. Pow. Państwowej Straży Pożarnej)	689680	272000
595/III/09	Ograniczenie emisji CO2 w budynkach osiedla w Hrubieszowie (SM w Hrubieszowie)	4246151	1257417
<sup>A</sup> 596/III/09	Instalacja kolektorów słonecznych dla ośrodka w Muszynie (Ośrodek wczasowo-rehabilitacyjny „Korona”, Teresa Korona)	210799	84320
597/III/09	Modernizacja kotłowni na opalaną biomasą w szpitalu specjalistycznym w Pile	16017936	7528200
<sup>A</sup> 598/III/09	Wykorzystanie energii odnawialnej w Ośrodku Wypoczynkowym „Arlamów” SA	12948000	3884400
599/III/09	Budowa układu zgazowania biomasy w MZEC Świdnica	6050000	3630000
600/III/09	Modernizacja systemu grzewczego w Łasku (Wspólnoty mieszkaniowe: ul. Południowa 3, ul. 1 Maja 3, 5, 7, ul. Jana Pawła II 12, 16, ul. Polna 17, 19, u. Narutowicza 30, ul. Skłodowskiej 2, PEC Sp. z o.o. w Łasku – 11 osobnych umów)	4322372	1725106

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
601/III/09	Modernizacja systemu grzewczego na terenie Daszyny (Gm. Daszyna)	3756167	1126848
602/III/09	Modernizacja systemu grzewczego osiedla w Turku (PGKiM Sp. z o.o., SM Tęcza w Turku)	4067072	1220121
603/III/09	Kompleksowa termomodernizacja obiektów ZOZ w Leżajsku	4780745	1424092
604/III/09	Modernizacja systemu ogrzewania budynków Fundacji Źródła Życia w Mszczonowie	591445	295722
<sup>^</sup> 605/III/09	Zmniejszenie uciążliwości schroniska PTTK Kremenaros w Ustrzykach Górnych	1527775	458333
606/III/09	Wykorzystanie pomp ciepła w budynku Fundacji WIATRAK w Bydgoszczy	1559532	779750
607/III/09	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w klasztorze w Drohiczynie (Diecezja Drohiczyńska)	5317000	507000
608/III/09	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w klasztorze w Kodniu (Misjonarze Oblaci M.N.)	445298	222646
609/III/09	Wykorzystanie pomp ciepła i energii słonecznej w Radomiu (Parafia Rz.-Kat. Matki Bożej Częstochowskiej)	942294	471145
610/III/09	Wykorzystanie kolektorów słonecznych dla hotelu w Niepołomicach (FUH Dom-DiT s.c. DJ Gwóźdź, ST Iwulscy)	111400	44560
611/III/09	Modernizacja systemu grzewczego krytej pływalni w Krośnie (Gm. Krosno)	4023076	1206763
612/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w Europejskim Centrum komunikacji i Kultury Tow. Jezusowego w Warszawie	120855	50960
613/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Maszewska 37 w Warszawie	109203	43680
614/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach miasta Żywiec	1080015	351450
615/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach gminy Raba Wyżna	1289878	455232
616/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach powiatu włodawskiego	1373179	414500
617/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej przy ulicy Wąwozowej w Warszawie (SBM METRUM)	143403	52000
618/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w hotelu Perła Południa w Rytrze (PBM Południe Tour Sp. z o.o.)	714740	229320
619/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w Centrum Wypoczynku i Rekreacji RYSY w Bukowinie Tatr.	455347	172530
620/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w Bornym Sulinowie (Pow. Szczecinecki)	727547	217260

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
621/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach gminy Jordanów	161167	54540
622/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach miasta Rybnik	1129085	447300
623/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach Caritas w Kamieniu Śląskim (Zespół Turystyczno-Wypoczynkowy Caritas Diecezji Opolskiej)	369848	138000
624/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach gminy Lubaczów (Miasto Lubaczów)	333254	102240
625/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w ośrodkach wczasowych (FWP Sp. z o.o.)	7570000	2109000
<sup>A</sup> 626/III/09	Zakup i montaż kolektorów słonecznych w kompleksie Łebsko (EI-System Marek Mamot)	390000	136000
627/III/09	Wykorzystanie biogazu na cele energetyczne w Machnaczu (PGK „Saniko” Sp. z o.o.)	2090611	1011000
628/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w Olsztyńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej	615900	180000
629/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach MPEC Olsztyn	1725300	690120
630/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w Szpitalu Wojewódzkim w Koszalinie	1439900	257600
631/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w budynku mieszkalnym (Wspólnota Mieszkaniowa ul. Horeszków w Szczecinie)	189984	68000
632/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w pływalni (Pływalnia Miejska Nawa Sp. z o.o. w Skierniewicach)	970576	316900
633/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w budynkach mieszkalnych (SM im. J. Zamoyskiego w Zamościu)	7624500	2137500
634/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w obiektach miasta Bielsko-Biała (Gm. Bielsko-Biała)	1583420	536760
635/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w ośrodku w Lalikach (Bielskie Stow. Artystyczne „Teatr Grodzki”)	224780	63000
<sup>A</sup> 636/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w budynku hotelowym (Wawel-Imos International Sp. z o.o.)	385000	114000
637/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w Domu Turysty w Sanoku (Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK)	450000	180000
638/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Os. Kasztanowe 53A-53K w Szczecinie	468153	187021

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
A <sup>6</sup> 639/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w Piekarach pod Krakowem (Fundacja im. Ks. Siemaszki – Centrum Edukacyjne)	493956	190000
640/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w Olsztynku (Gm. Olsztynek)	1805000	700000
641/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Woj. Im. Jana Pawła II w Zamościu	2922000	887000
642/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej dla ZOZ we Włodawie	2163700	596600
643/III/09	Wykorzystanie energii słonecznej w budynkach w Gdańsku (Pomorskie Centrum Traumatologii)	2871760	798100
507/IV/09	Ochrona siedlisk rezerwatu Góry Pieprzowe – etap II (Mazowiecko-Świętokrzyskie Tow. Ornitologiczne)	211860	164975
508/IV/09	Czynna ochrona siedlisk nieleśnych Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (Tow. Miłośników Ziemi Zawierciańskiej)	510505	363305
509/IV/09	Ochrona głąszca i cietrzewia oraz ich biotopów w Karpatach Zachodnich (Nadl. Limanowa)	81926	52798
510/IV/09	Promocja rolniczej różnorodności biologicznej na terenie Mazowsza (Społeczny Inst. Ekologiczny)	450037	308000
511/IV/09	Ochrona zagrożonych gatunków w PK Puszczy Rominckiej (PK Puszczy Rominckiej)	469866	337066
512/IV/09	Ochrona zbiornika wodnego w rezerwacie przyrody „Struga Żytkiejmska” (PK Puszczy Rominckiej)	339386	212700
513/IV/09	Budowa terenowej infrastruktury na terenie Słowińskiego PN	460343	287846
514/IV/09	Ochrona zagrożonych gatunków w PK „Dolina Słupi”	354020	253702
515/IV/09	Program ochrony bioróżnorodności mokradeł w Puszczy Białowieskiej (PTOP)	541565	430550
516/IV/09	Ochrona ślimaków: poczwarówki jajowatej i poczwarówki zwięzonej (Klub Przyrodników)	266670	189670
517/IV/09	Ochrona stanowiska nocka dużego na strychu kościoła (Parafia Rz.-kat. p.w. św. Doroty) w Harkłowej	333640	227200
518/IV/09	Budowa przejść dla płazów pod drogą powiatową Piątница-Wizna (Pow. Łomżyński)	1572159	1147215
519/IV/09	Kompleksowa ochrona mokradeł w Borach Krajeńskich – etap II (Klub Przyrodników)	1492083	877450
520/IV/09	Kształtowanie i ochrona biotopów wodno-błotnych w nadl. Garwolin	544859	433126

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Kosztorys	Dotacja
521/IV/09	Czynna ochrona węża Eskulapa w Bieszczadach Zachodnich (Inst. Ochrony Przyrody)	245020	196020
522/IV/09	Ochrona troci jeziorowej we Wdzydzkim PK	411968	269859
523/IV/09	Program reintrodukcji susła moregowanego w Polsce – etap III (PTOP „Salamandra”)	179503	173103
524/IV/09	Górna Narew – renaturyzacja strefy buforowej Narwiańskiego PN. Etap III (PTOP)	726269	580724
525/IV/09	Ochrona obszarów wodno-błotnych w nadl. Żagań	196895	155695
526/IV/09	Ochrona wartości przyrodniczych Wdzydzkiego PK	569144	401266
527/IV/09	Ochrona zagrożonych gatunków ptaków w woj. Śląskim (Zespół PK Woj. Śląskiego)	85232	49358
528/IV/09	Zwiększenie efektów ochrony błotniaka łąkowego w Polsce (Tow. Przyrodnicze „Bocian”)	79030	79030
529/IV/09	Wzmacnianie efektów przebudowy drzewostanów w Roztoczańskim PN	67542	67542
530/IV/09	Remont infrastruktury gospodarczej w kolonii bociana białego w Żywkowie (PTOP)	210270	210270
531/IV/09	Kontynuacja ochrony muraw kserotermicznych nad Odrą i Wartą (Klub Przyrodników)	239160	239160
532/IV/09	Utrwalenie efektów restytucji żubrów żyjących na wolności (Zachodniopomorskie Tow. Przyrodnicze)	135000	135000
533/IV/09	Utrwalenie efektów ekologicznych ochrony torfowisk węglanowych (RDOŚ w Lublinie)	96500	96500
534/IV/09	Udostępnienie Jaskini Głębokiej na Górze Zborów (Tow. Miłośników Ziemi Zawierciańskiej)	412300	412300
535/IV/09	Utrwalanie efektów ochrony płomykówki w środkowo-wschodniej Polsce (Tow. Przyrodnicze „Bocian”)	63790	63790
536/IV/09	Utrwalenie efektów ekologicznych w rezerwacie „Stawy Broszkowskie” (Nadl. Siedlce)	73390	73390
537/IV/09	Utrwalenie efektów ekologicznych czynnej ochrony susła perełkowanego (RDOŚ w Lublinie)	54670	54670
538/IV/09	Utrwalenie efektów ekologicznych ochrony torfowiska „Niknąca Łąka” (PN Gór Stołowych)	111700	111700
539/IV/09	Rewitalizacja szlaku przyrodniczego w Popradzkim PK (Zespół PK Woj. Małopolskiego)	222500	222500
109/V/09	Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Hajnówce (Gm. Hajnówka)	13402467	8041480

Numer	Tytuł (i beneficjent)	Koszty	Dotacja
110/V/09	System selektywnej zbiórki i odzysku odpadów w Legnicy (Legnickie PGK Sp. z o.o. w Legnicy)	10604261	2642560
111/V/09	System zbiórki i odzysku odpadów z cmentarzy w woj. Małopolskim (Przeds. Wielobranżowe MIKI Mieczysław Jakubowski)	7902644	2192800
644/III/10	Rozbudowa kotłowni z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie Parku Pałacowego w Białowieskim PN	1687758	1687758
540/IV/10	Ochrona biotopów wodno-błotnych w Nadl. Garwolin – utrwalenie efektów ekologicznych	124092	124092
541/IV/10	Zwiększanie retencji wody w Nadl. Kolbudy	94821	94821
542/IV/10	Ograniczenie antropopresji w Babiogórskim PN	183932	183932
<sup>A</sup> 543/IV/10	Utrwalenie efektów programu ochrony fok w Bałtyku (Uniw. Gdański)	402000	402000
544/IV/10	Utrwalenie efektów czynnej ochrony zagrożonych gatunków ptaków na środkowej Wiśle (OTOP)	96500	96500
545/IV/10	Utrwalanie efektów ochrony Małych Pienin (RDOŚ w Krakowie)	201473	201473
546/IV/10	Adaptacja obiektów na cele edukacyjne w Gorczańskim PN	89680	89680
<sup>A</sup> 547/IV/10	Przygotowanie koncepcji modernizacji Rezerwatu Pokazowego Żubrów w Białowieskim PN	55000	50000
112/V/10	Automatyzacja procesu sortowania odpadów w Bierkowie (PGK Sp. z o.o. – Słupsk)	1385000	1004000
113/V/10	Automatyzacja procesu sortowania odpadów w Lubaniu (ZGIUK Sp. z o.o. w Lubaniu)	1024362	919062
114/V/10	Automatyzacja procesu sortowania odpadów w Janczycach (Ekologiczny Zw. Gmin Dorzecza Koprzywianki)	1342000	1093462
115/V/10	Automatyzacja procesu sortowania odpadów w Żywcu (Beskid Sp. z o.o. w Żywcu)	1245000	1100000
116/V/10	Automatyzacja procesu sortowania odpadów w Ostródzie (Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych RUDNO Sp. z o.o.)	1894000	1100000
117/V/10	Automatyzacja procesu sortowania odpadów w Płońsku (PGK w Płońsku Sp. z o.o.)	2029860	1100000
118/V/10	Automatyzacja procesu sortowania odpadów w Pruszkowie (MZO w Pruszkowie Sp. z o.o.)	2427130	1100000

## Załącznik 2

### Rada (R) oraz Zarząd (Z) EkoFunduszu w poszczególnych latach

---

**1992**

**R**

B. Błaszczyk – przew.  
J. K. Bielecki (od 23.06)  
B. Link  
C. Nee (obs. USA)  
M. Nowicki (do 23.06)  
E. Paderewska  
J. Purat  
J. Rzymełka  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
E. Blair  
S. Sitnicki

**1993**

**R**

M. Wilczyński – przew.  
J. Bajsarowicz  
J. K. Bielecki  
J. W. Chamberlin (obs. USA)  
J. Halson (FR)  
P. Leuenberger (obs. CH)  
E. Paderewska  
J. Rzymełka  
P. Wysoczański  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
A. Czyż – wiceprezes  
M. Nyczaj – członek

**1994**

**R**

M. Wilczyński – przew.  
J. Bajsarowicz  
J. K. Bielecki (do 15.03)  
J. W. Chamberlin (obs. USA)  
J. Komornicki (od 15.05)  
P. Leuenberger (CH)  
P. Mordacq (FR)  
E. Paderewska  
J. Rzymełka  
P. Wysoczański  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
A. Czyż – wiceprezes  
M. Nyczaj – członek

**1995****R**

E. Marchwińska – przewodnicząca  
J. Bajsarowicz  
P. Berger (FR)  
J. Komornicki  
P. Leuenberger (CH)  
E. Paderewska  
J. Rzymełka  
J. Wojtasiewicz (USA)  
P. Wysoczański  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
A. Czyż – wiceprezes  
M. Nyczaj – członek  
M. Wilczyński – członek

**1996****R**

E. Marchwińska – przewodnicząca  
J. Bajsarowicz (do 27.05.1996)  
P. Berger (FR) (od 26.03.1996)  
E. Bertier (FR) (do 26.03.1996)  
R. Driscoll (USA) (od 14.08.1996)  
J. Komornicki  
P. Leuenberger (CH)  
E. Paderewska  
M. Ostojski (od 27.05.1996)  
A. Rudniak (od 27.05.1996)  
J. Rzymełka  
J. Wojtasiewicz (USA) (do 14.08.1996)  
P. Wysoczański (do 27.05.1996)  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
A. Czyż – wiceprezes  
M. Nyczaj – członek  
M. Wilczyński – członek

**1997****R**

E. Marchwińska – przewodnicząca  
P. Berger (FR)  
R. Driscoll (USA)  
G. Grabski (od 23.06.1997)  
W. Jasiński (od 23.06.1997)  
J. Komornicki (do 23.06.1997)  
P. Leuenberger (CH)  
E. Paderewska  
M. Ostojski  
A. Rudniak  
J. Rzymełka  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
A. Czyż – wiceprezes  
M. Nyczaj – członek  
M. Wilczyński – członek



**1998**

---

**R**

E. Marchwińska – przewodnicząca  
(do 24.03.1998)  
J. Radziejowski – przewodniczący  
(od 25.03.1998)  
P. Berger (FR)  
S. Björck (SE)  
R. Driscoll (USA)  
F. Fransoni (IT) (do 11.08.1998)  
G. Giorgolo (IT) (od 11.08.1998)  
G. Grabski  
W. Jasiński  
S. Juchnowicz (od 8.06.1998)  
P. Leuenberger (CH)  
M. Ostojski  
E. Paderewska (do 8.06.1998)  
W. Parzyński (od 8.06.1998)  
A. Rudniak  
J. Rzymelka  
P. Woźniak (od 8.08.1998)  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
A. Czyż – wiceprezes  
M. Nyczaj – wiceprezes  
M. Wilczyński – wiceprezes

**1999**

---

**R**

J. Radziejowski – przewodniczący  
P. Berger (FR) (do 24.03.1999)  
S. Björck (SE)  
M. J. Dodman (USA) (od 16.07.1999  
do 27.07.1999)  
R. Driscoll (USA) (do 16.07.1999)  
G. Giorgolo (IT) (do 10.02.1999)  
G. Grabski (do 19.10.1999)  
W. Jasiński (do 10.02.1999)  
S. Juchnowicz  
P. Leuenberger (CH)  
M. Ostojski (do 25.06.1999)  
W. Parzyński

G. Pieńkowski (od 19.10.1999)  
A. Rudniak  
M. Verloop (USA) (od 27.07.1999)  
C. Więckowski (od 25.06.1999)  
P. Woźniak  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
A. Czyż – wiceprezes (do 31.03.1999)  
M. Nyczaj – wiceprezes  
S. Sitnicki – wiceprezes –  
(od 1.05.1999)  
M. Wilczyński – wiceprezes

**2000****R**

J. Radziejowski – przewodniczący  
S. Björck (SE)  
R. Huff (USA) (od 11.09.2000)  
S. Juchnowicz  
P. Leuenberger (CH)  
N. T. Marescotti (IT)  
W. Parzyński  
G. Pieńkowski  
A. Rudniak  
M. Verloop (USA) (do 11.09.2000)  
C. Więckowski  
P. Woźniak  
G. Yaysset (FR)  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
M. Nyczaj – wiceprezes  
S. Sitnicki – wiceprezes  
M. Wilczyński – wiceprezes

**2001****R**

J. Radziejowski – przewodniczący  
S. Björck (SE)  
P. Czajkowski (od 2.07.2001)  
R. Huff (USA)  
S. Juchnowicz (do 13.07.2001)  
P. Leuenberger (CH)  
N. T. Marescotti (IT)  
W. Parzyński  
G. Pieńkowski  
A. Rudniak  
C. Więckowski  
M. K. Wilhemsen (NO)  
P. Woźniak  
G. Yaysset (FR)  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
M. Nyczaj – wiceprezes  
S. Sitnicki – wiceprezes  
M. Wilczyński – wiceprezes

**2002****R**

J. Radziejowski – przewodniczący  
(do 7.02.2002)  
M. J. Gromiec – przewodniczący  
(od 8.02.2002)  
H. Andersson (SE) (od 18.11.2002)  
S. Björck (SE) (do 18.11.2002)  
G. Cioni (IT) (od 30.09.2002)  
P. Czajkowski  
R. Huff (USA)  
B. Kowalewski (od 1.08.2002)  
P. Leuenberger (CH)  
N. T. Marescotti (IT) (do 30.09.2002)  
J. Napiórkowski  
M. Østerhus (NO) (od 2.09.2002)  
W. Parzyński  
G. Pieńkowski (do 19.10.2002)  
A. Rudniak-Jancewicz  
C. Więckowski (do 5.12.2002)  
M. K. Wilhemsen (NO) (do 2.09.2002)  
G. Yaysset (FR)  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
M. Nyczaj – wiceprezes  
S. Sitnicki – wiceprezes  
M. Wilczyński – wiceprezes

**2003**

---

**R**

M. J. Gromiec – przewodniczący (do 26.03.2003)  
K. Szamałek – przewodniczący (od 26.03.2003)  
H. Andersson (SE)  
J. Bień (od 30.06.2003)  
G. Cioni (IT)  
P. Czajkowski  
C. Gianella (FR) (od 23.01.2003)  
R. Huff (USA) (do 15.09.2003)  
B. Kowalewski  
P. Leuenberger (CH)  
J. Napiórkowski  
M. Østerhus (NO)

**W. Parzyński**

R. Rorvig (USA) (od 16.09.2003)  
A. Rudniak-Jancewicz  
S. Wilkos (do 30.06.2003)  
G. Yaysset (FR) (do 23.01.2003)  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
M. Nyczaj – wiceprezes  
J. Ostapiuk (od 1.02.2003)  
S. Sitnicki – wiceprezes  
M. Wilczyński – wiceprezes

**2004**

---

**R**

K. Szamałek – przewodniczący  
J. Bień  
G. Cioni (IT) (do 19.07.2004)  
P. Czajkowski  
W. Ferrara (IT) (od 19.07.2004)  
E. Fulton (USA od 30.01.2004)  
C. Gianella (FR)  
B. Kowalewski  
P. Leuenberger (CH)  
J. Napiórkowski  
M. Østerhus (NO)  
W. Parzyński  
R. Rorvig (USA) (do 30.01.2004)  
A. Rudniak-Jancewicz  
T. Żylicz

**Z**

M. Nowicki – prezes  
M. Nyczaj – wiceprezes  
J. Ostapiuk – wiceprezes  
S. Sitnicki – wiceprezes  
M. Wilczyński (do 18.03.2004) – wiceprezes

## 2005

---

### R

C. Śleziak – przewodniczący  
(od 29.06.2005)  
J. Bień  
P. Czajkowski  
W. Ferrara (IT)  
E. Fulton (USA)  
C. Gianella (FR) (do 23.03.2005)  
J. W. Grythe (NO) (od 19.07.2005)  
V. Hommeril (FR) (od 23.03.2005)  
J. Karman (od 26.01.2005)  
B. Kowalewski (do 31.07.2005)  
P. Leuenberger (CH) (do 23.02.2005)  
J. Napiórkowski  
M. Østerhus (NO) (do 19.07.2005)  
W. Parzyński  
T. Podgajniak (od 10.03.2005)  
R. Rengli (CH) (od 23.02.2005)  
A. Rudniak-Jancewicz  
T. Żylicz

### Z

M. Nowicki – prezes  
M. Nyczaj – wiceprezes  
J. Ostapiuk – wiceprezes  
S. Sitnicki – wiceprezes  
K. Szamałek (od 17.01.2005) –  
wiceprezes

## 2006

---

### R

C. Śleziak – przewodniczący  
(do 31.03.2006)  
T. Źarski – przewodniczący  
(od 12.05.2006)  
J. Bień (do 30.01.2006)  
A. Bolesta (do 3.10.2006)  
P. Bromski (od 7.02.2006)  
P. Czajkowski (do 30.01.2006)  
W. Ferrara (IT)  
C. Gianella (FR) (do 23.03.2005)  
J. W. Grythe (NO)  
V. Hommeril (FR) (od 23.03.2005)  
J. Karman

M. Mazurek (od 13.02.2006  
do 30.06.2006)  
J. McCaslin (USA) (od 4.09.2006)  
D. McNeill (USA) (do 4.09.2006)  
J. Napiórkowski (do 30.01.2006)  
W. Parzyński  
T. Podgajniak (do 10.01.2006)  
R. Rengli (CH)  
A. Rudniak-Jancewicz (do 30.01.2006)  
M. Sulkowski (od 13.03.2006)  
K. Szczepański (od 30.10.2006)  
P. Tryjanowski (od 1.02.2006)  
A. Wuczyński (od 7.02.2006)  
E. Źudro (od 1.02.2006)  
T. Źylicz (do 30.01.2006)

### Z

M. Nowicki – prezes  
M. Nyczaj (do 24.05.2006) – wiceprezes  
J. Ostapiuk (do 24.05.2006) –  
wiceprezes  
S. Sitnicki – wiceprezes  
K. Szamałek (do 24.05.2006) –  
wiceprezes

## 2007

---

### R

T. Żarski – przewodniczący  
(do 1.12.2007)  
T. Żylicz – przewodniczący  
(od 1.12.2007)  
P. Bromski (do 28.11.2007)  
N. Descouedres (CH) (od 17.07.2007)  
W. Ferrara (IT) (do 5.04.2007)  
J. W. Grythe (NO) (do 31.08.2007)  
V. Hommeril (FR)  
J. Karman  
E. Lolli (IT) (od 5.04.2007)  
J. McCaslin (USA)  
W. Parzyński (do 18.07.2007)  
R. Rengli (CH) (do 17.07.2007)  
G. Rusten (NO) (od 31.08.2007)  
M. Sulkowski (do 28.11.2007)  
K. Szczepański (do 28.11.2007)  
P. Tryjanowski  
A. Wuczyński  
E. Żudro

### Z

M. Nowicki – prezes (do 2.11.2007)  
S. Sitnicki – prezes (od 1.12.2007)  
J. Janota-Bzowski – wiceprezes  
(od 1.12.2007)  
I. Mirowski – wiceprezes (od 1.12.2007)  
M. Nyczaj – wiceprezes (od 1.12.2007)  
S. Sitnicki – wiceprezes (do 30.11.2007)

## 2008

---

### R

T. Żylicz – przewodniczący  
N. Descouedres (CH) (do 10.09.2008)  
L. de Touchet (FR) (od 6.03.2008)  
V. Hommeril (FR) (do 6.03.2008)  
J. Karman  
E. Lolli (IT)  
J. McCaslin (USA)  
G. Rusten (NO)  
T. Stähli (CH) (od 10.09.2008)  
P. Tryjanowski (do 30.01.2008)  
E. B. Wdziękońska (od 31.01.2008)  
J. Wójtowicz (od 31.01.2008)  
A. Wuczyński (do 30.01.2008)  
A. Wyroba (od 30.01.2008)  
E. Żudro (do 30.01.2008)

### Z

S. Sitnicki – prezes  
J. Janota-Bzowski – wiceprezes  
I. Mirowski – wiceprezes  
M. Nyczaj – wiceprezes

**2009****R**

T. Żylicz – przewodniczący  
J. Baconin (FR) (od 1.09.2009)  
L. de Touchet (FR) (do 1.09.2009)  
J. Karman  
E. Lolli (IT)  
J. McCaslin (USA) (do 1.09.2009)  
G. Rusten (NO)  
T. Stähli (CH)  
E. B. Wdziękońska  
J. Wilson (USA) (od 1.09.2009)  
J. Wójtowicz  
A. Wyroba

**Z**

S. Sitnicki –prezes  
J. Janota-Bzowski – wiceprezes  
I. Mirowski – wiceprezes  
M. Nyczaj – wiceprezes

**2010****R**

T. Żylicz – przewodniczący  
J. Baconin (FR)  
J. Karman  
E. Lolli (IT)  
G. Rusten (NO)  
T. Stähli (CH)  
E. B. Wdziękońska  
J. Wilson (USA)  
J. Wójtowicz  
A. Wyroba

**Z**

S. Sitnicki –prezes  
J. Janota-Bzowski – wiceprezes  
I. Mirowski – wiceprezes  
M. Nyczaj – wiceprezes